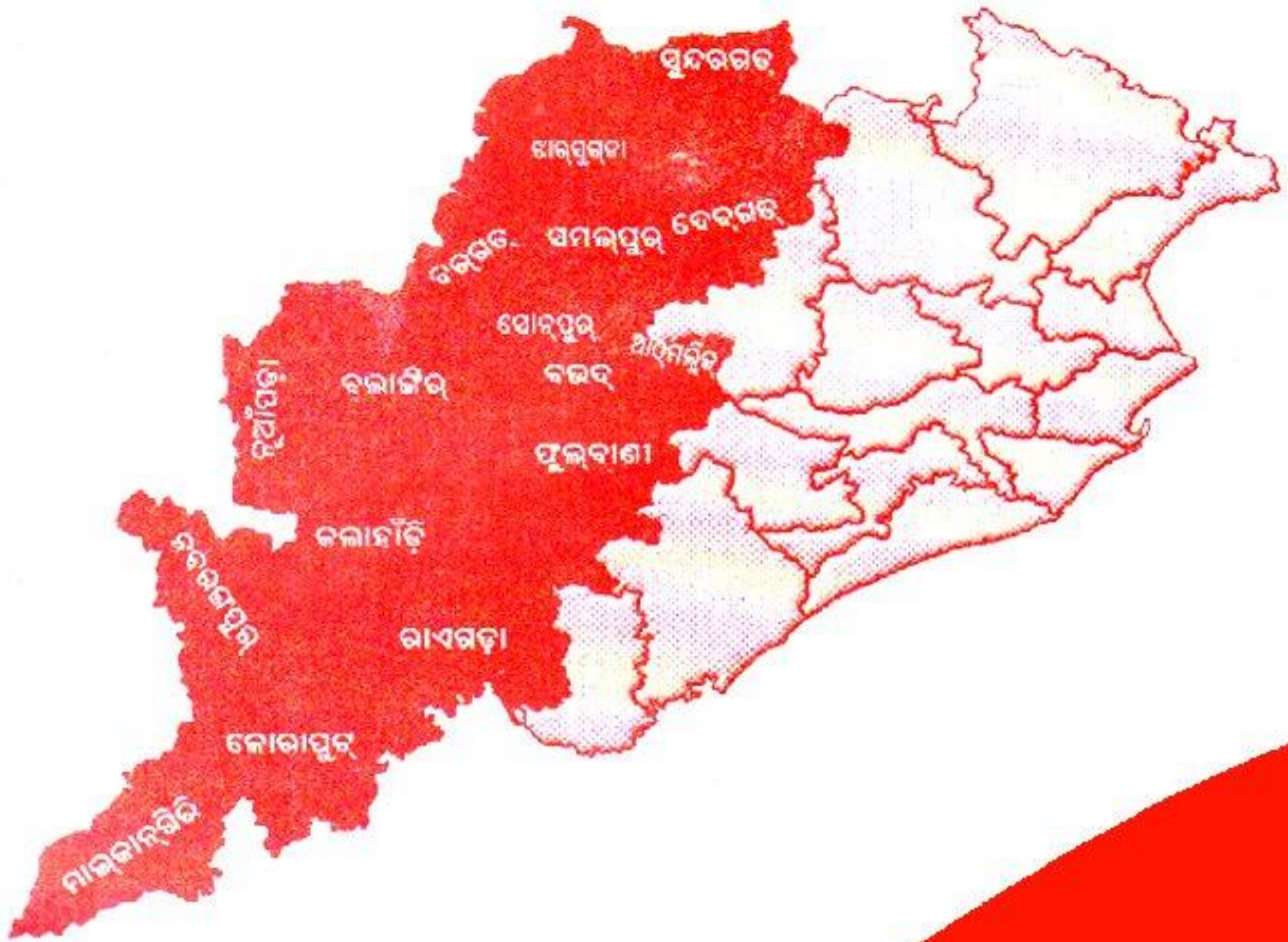

ବିପ୍ଳବୀ କବି

ମାସିକ ପତ୍ରିକା

ସଂପାଦକ
ଶ୍ରୀ ମୋହନ ସାହୁ
ମୋ: ୯୮୬୧୧୯୨୮୪୨
ପ୍ରକାଶକ
ଶ୍ରୀ ସୁନିଲ ପୁରୋହିତ
ପୁରୋହିତ ଭବନ,
ବରଗଡ଼, କୋଶଲାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା
ମୋ: ୯୪୩୭୦୫୬୨୮୨
ପ୍ରକାଶନ ସ୍ଥାନ
ବରଗଡ଼
ଯୋଗାଯୋଗ
ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ପତି
ମୋ: ୯୬୫୮୩୬୧୧୦୩
ମୁଦ୍ରଣ
ବିନାୟକ ଆଲ୍‌ଫା, ବରଗଡ଼

- ଭିତର ପୃଷ୍ଠାରେ :**
- କୋଶଳ ସଂଗଠନ କାହିଁକି ଓ କିପରି ?
 - ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତିର ଦାନ ପଦ୍ମପୁର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ।
 - କୋଶଳ ସଭ୍ୟତାରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ।
 - ଓଡ଼ିଶାର ଦକ୍ଷିଣ ଓ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ବିଶ୍ଵର ଦରିଦ୍ରତମ ଅଞ୍ଚଳ : ଜାତିସଂଘ ରିପୋର୍ଟ
 - କ୍ଷେତ୍ରପ୍ରସ୍ତୁତି
 - ପରିବେଶ ଚିନ୍ତା-୨
 - ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କୋଶଳୀ ଭାଷାର ଉପଭାଷା
 - ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଜନ୍ମର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା
 - ପ୍ରତିଭାପୂଜା ଓ ବିବର୍ତ୍ତନର ଶେଷ ପାହାଚ
 - ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ତଃସ୍ଵର- ଆଉ, ତୋ ହାଲୁଗଲୁ ଭଲ ତ ।
 - ନୂଆଖାଇ - ମିଳନ ଓ ବିଶ୍ଵାସର ଅତୁଟ ସେତୁ ।

“ଛୁଆ ନାଲ କାନ୍ଦିକରି ମା’ ଗୁରସ ପିଅଉ”

ସଂପାଦକୀୟ

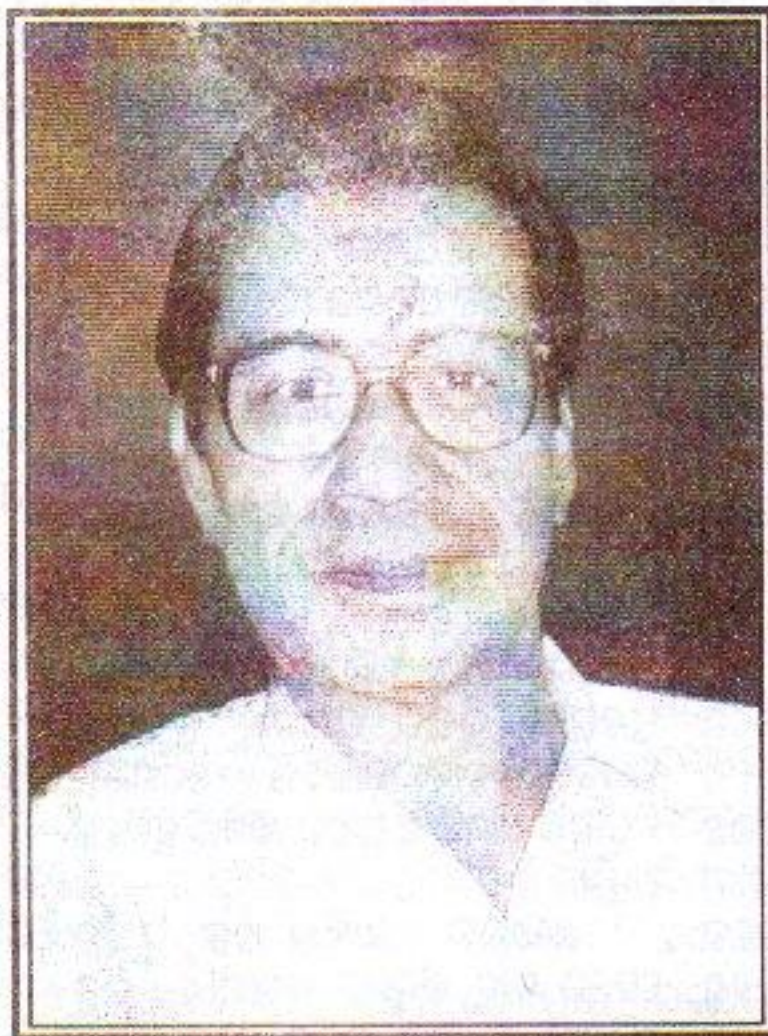
ନିଜସ୍ଵ ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ ଜାନ୍ତବ୍ୟବାଦି କରି ଦାବୀ ନ କରାଗଲେ ମାଁ ତା’କୁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର୍ୟପାତ୍ର ସୁଦ୍ଧା ଜଣାଏ ନାହିଁ । ଏହି ଲୋକୋକ୍ତିକୁ ସମ୍ବଳପୁରୀ ଭାଷାରେ କୁହାଯାଏ- ‘ଛୁଆ ନାଲ କାନ୍ଦିଲେ ମା ତି ଗୁରସ ନାଲ ପିଆବାଲ ।’ କେତେଦିନ ଉଦାହରଣ ଦେବା ଉଚିତ୍ତ୍ୱକା ଏ ଲୋକକଥାର ? ମା ଅଭାବୁନା ବୋଲି ସନ୍ତାନର କ’ଣ ଆତ୍ମସନ୍ମାନ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ । ଲଜର ମହର ନାହିଁ ? ନିଶ୍ଚୟରେ ଭୋଷି କରି କାନ୍ଦିବ, ପାଖପଡ଼ୋଶୀଏ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଦେ ତା’ମା ତାକୁ କ୍ଷୀର ଖୁଆଉନି ବୋଲି । ସେଥିପାଇଁ ତ ବାହାରିଲା ବିମାତାର ପ୍ରସଙ୍ଗ, ବୈମାତୃକ ମନୋଭାବ କଥା । ଅବଶ୍ୟ ଅନେକ ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀ ‘ବୈମାତୃକ ମନୋଭାବ’ କଥା କହି ଦାବୀ ପ୍ରତିବାଦ ଜଣାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ତା’ର ଅର୍ଥ ଜାଣି ନଥାନ୍ତି । ଭାଙ୍ଗି ଦିଆଯାଇ ଏ ସବୁ ମୁଗୁଣାକାକିଆ ଲୋକୋକ୍ତି । ଦାବୀ ପ୍ରତିବାଦ କରାଗଲେ ତିଆଁଖୁଆ କାଲଦାକାନ୍ଦୁନ ସବୁ ! ସ୍ଥୋଗାର ସବୁ । ଯଦି ଗୋଟିଏ ଦେଶ ପ୍ରକୃତ ଯୋଗ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରନାୟକମାନଙ୍କ ହାତରେ ପରିଭ୍ରମିତ ହେଉଛି, ସେମାନେ ଭଣ୍ଡେନିଜେନ୍ଦ୍ର ଭାନୁପୁର ନେଇ ଏପରି ଭାବରେ ସମସ୍ୟା ସଂକଟ ସବୁର ସମାଧାନ କରନ୍ତୁ ଯେପରିକି ରାଜରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ନାଗରିକତ୍ଵ ଓହ୍ଲାଇବାର ଅଭାବୁକ ପରମ୍ପରା ରହିବନି । ରାଜି, ଧର୍ମପତ, ରାଷ୍ଟ୍ରାରୋଚ୍ଚା, ଅର୍ଥନୈତିକ ଆବରୋଧ, ବନ୍ଦପାଳନ ଯୋଗୁଁ ଦେଶର କେତେ କ୍ଷତି ସାଧନ ହୁଏ, ନାଗରିକ ଓ ସରକାର ଭଉଣ୍ଡ ଆନ୍ତରିକତା ସହ ଜପକାନ୍ତି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ଦାବୀ ଜଣାଇ ଆମରଣ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ବସି ପୁଣ୍ୟଶ୍ରମାମୁକୁ ଜୀବନ ହାରିଦେଲେ । ଗଙ୍ଗାନଦୀର ପ୍ରଦୁଷଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆମରଣ ଅନୁଷ୍ଠାନ କରି ଜର୍ଜେଟ ସାଧୁ ମରିଗଲେ । ଏହା କ’ଣ କାତାୟ ଲଜା ନୁହେଁ ? ସୁନ୍ଦର ଚେଲେଙ୍ଗାନା ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ପାଇଁ ଦାବୀ ଜଣାଇ ଚେଲେଙ୍ଗାନା ରାଷ୍ଟ୍ର ସମିତି (TRS) ଦୀର୍ଘଦିନରୁ ଆନ୍ଦୋଳନ କରାଇ ଆସିଛି । ଚେଲେଙ୍ଗାନା ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଇ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ଉପ ପକାଇବାକୁ ଯାଇ ଅନେକ ଯୁବକ-ଯୁବତୀ ଆତ୍ମବିଦାନ କଲେଣି । ଚେଲେଙ୍ଗାନା ପାଇଁ ବିଦର୍ଭ ପାଇଁ ବା ଗୋର୍ଖାଲେଣ୍ଡ ପାଇଁ କେତେ ମଣିଷକ ରକ୍ତ ଆହୁତି ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି ଏ ଜନମଙ୍ଗଳକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନୀତିନିର୍ଦ୍ଧାରକ ସରକାର ?

ଏକ ସଂଗ୍ରାୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଶାସନର ସୁପକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ବୁଦ୍ଧିତ୍ଵ ଭାବରେ ପହଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ଯେତେ ସମ୍ଭବ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ପ୍ରଶାସନିକ ଷ୍ଟ (Administrative Unit) ରେ ଭାଗ କରାଯାଇଥାଏ । ଭାରତଠାରୁ ଅତି କମ୍ ଜନସଂଖ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଆମେରିକାରେ ତ ୫୦ଟି ରାଜ୍ୟ ଅଛି । ଆମେରିକା ବି ସଂଗ୍ରାୟରାଷ୍ଟ୍ର, ଭାରତ ବି ସଂଗ୍ରାୟ ରାଷ୍ଟ୍ର । ଭାରତରେ ୨୮ଟି ରାଜ୍ୟ କ’ଣ ଦେଖି ହୋଇଗଲା ? ଏହାଦ୍ଵାରା ବରଂ ପ୍ରଶାସନ କୋଟକ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ହାଜର ହୁଏ । କୋଟକ ନିଜର ସୁଖ-ଦୁଃଖ, ଅଭାବ-ଅସୁବିଧା ଜଣାଇବାକୁ ପାଖରେ ସରକାରକୁ ପାରିଥାନ୍ତି । କାଣ୍ଡାଗଡ଼ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣି କ୍ଷମତାର ବିକେନ୍ଦ୍ରକାରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଦୃଢ଼ମୁକ୍ଷରରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସୁପକ୍ଷକୁ ସୁଷମ ବନ୍ଧନ କରାଯାଇଥାଏ । ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଗତ ଦିହ୍ଵିବର୍ଷ ପୂର୍ବେ (୨୦୦୦) NDA ସରକାର ଅମଳରେ ତିନୋଟି ବୃହତ୍ ଗାନ୍ଧୀର ବିଭାଜନ ଘଟଣା ଦୃଷ୍ଟି କରାଗଲା - ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡ, ଝାରଖଣ୍ଡ ଓ ଛତିଶଗଡ଼ । ସଂପ୍ରତି ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଶାସନକୁ କୋକାଲିମୁଖୀ କରିଦାର ପ୍ରୟାସରେ ରାଜ୍ୟକୁ ଝରିଭାଗ (ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ, ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ, ଅଞ୍ଧ ଓ କୁନ୍ଦେଖଣ୍ଡ) କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରାଳୟରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଓ ବିଧାନସଭାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ ହୋଇସାରିଛି । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ବା ଗୋଟାମାନଙ୍କ ନିର୍ବାଚନୀ ରାଜନୈତିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯାହା ଆଭାସୀ କାହିଁକି ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ସୁପକ୍ଷ ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଏସବୁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ପାଇଁ ସେପରି ଆଖିଦୃଷ୍ଟିଆ ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇଥିବା କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଦେଶକୁ ଅଭାଗଦେବା ବା କେନ୍ଦ୍ରସରକାରଙ୍କୁ ତରାଇ ପାରିବା ଭଳି ଆନ୍ଦୋଳନ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶରେ ହୋଇନାହିଁ । କେବଳ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଅଜିତ ସିଂହ ଦଳ (ଭାରତୀୟ କୋଳଦଳ) ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ହରିତ ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ପାଇଁ ଦାବୀ ଜଣାଇ ଆସୁଥିଲା । ଗୋରୋଲିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଶ୍ଵାସନୀୟ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶକୁ ଝରିଭାଗି କ୍ଷୁଦ୍ର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ସରକାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏକ ସ୍ଵାଗତଯୋଗ୍ୟ ପଦକ୍ଷେପ ଓ ଦେଶର ରାଜନୀତିରେ ରାଜନୈତିକ ପରିପକ୍ଵତାର ଏକ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ଅଭିନବ ନିଦର୍ଶନ । ସୁକୁରାଚର କହ ପାଇଁ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ନିଦର୍ଭ ପାଇଁ, ଆନ୍ତ୍ରପ୍ରଦେଶର ଚେଲେଙ୍ଗାନା ପାଇଁ, ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗର ଗୋର୍ଖାଲେଣ୍ଡ ପାଇଁ ବା ଓଡ଼ିଶାର କୋଶଳ ପାଇଁ ସଂପୃକ୍ତ ରାଜନୈତିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଅନୁରୂପ ଜନାଭିମୁଖୀ ଲଜାଶକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତି ଅହଂ ବା ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରାଜନୈତିକ ସ୍ଵାର୍ଥ ଆଗରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବୃହତ୍ତର ସ୍ଵାର୍ଥ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବଞ୍ଚନାୟ । ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଓ ବିଧାନସଭାଠାରୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାରମାନେ ଓ ଜନସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ସମୟ ଏବେ ଉପଗତ ।

ସମ୍ବଲପୁରକୁ ଓଡ଼ିଆର ଉପଭାଷା, ସମ୍ବଲପୁରୀ ଶାଢ଼ୀକୁ ଓଡ଼ିଶା ଶାଢ଼ୀ ଭାବେ ନାମିତ କରିବା, ବଳାଙ୍ଗିର ଆତ୍ମନିକ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ଉତ୍କଳ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କ କରିଦେବା, ଓଡ଼ିଶାର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳରେ ହାଇକୋର୍ଟ ବେଞ୍ଚ ନ ହେଉ ବୋଲି ହାଇକୋର୍ଟ ଓକିଲମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବା ଭଳି ଅନୁଦାନ ମାନସିକତା ପରିହାର କରି ମହାଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ ମୁଖ୍ୟସ୍ତୋତ୍ରରେ ସାମିଲ ହେବାର ମନୋଭାବି ଯୋଷଣା କରନ୍ତୁ । ନଚେତ୍ ବେଞ୍ଚ ପାଇଁ ନୁହେଁ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ହାଇକୋର୍ଟ ପାଇଁ ଶ୍ରେଣୀବର୍ଗ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳର ଅବହେଳିତ ଶୋଷିତ ବର୍ଗ ସମ୍ବଲପୁରରେ କାନ୍ଦିବେ ନାହିଁ ବରଂ ହାତ ଉଠାଇବେ, ନକ୍ସଲବାଦ ବା ମାଓବାଦର ବିଚାଷିକାଠୁ ବଳିଯିବ ସେ ଜାତୀୟତାବାଦର ସ୍ଵତଃସ୍ପୂର୍ତ୍ତ ସ୍ଵରଣ । ପାକିସ୍ତାନ ପରି ଭରମ ପଡ଼ୋଶୀଟିଏ ବି ହୋଇପାରିବନି । ତେଣୁ ବେଳହୁଁ ସାବଧାନ ହୋଇ କୁଝିବିରୁଗି କରିବା ଓ କରିବା ବିଚ୍ଛାର ପରିଚୟ ।

କୋଶଳ କଥା

କେବଳ କୋଶଳାଞ୍ଚଳରେ କାହିଁକି ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ପ୍ରତିଭାବାନୁ ପ୍ରଜ୍ଞାପୁରୁଷ, ଯଶସ୍ଵୀ ଲେଖକ ତଥା ରାଜ୍ୟ କୋଶ ଅନୁକୋଶର ଅନାଲୋଚିତ ଅଧ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକରେ ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଆଲୋଚକ, ସୁବକ୍ତା ସାରସ୍ଵତ ସାଧକ ସ୍ଵର୍ଗତଃ ନାରାୟଣ ପ୍ରସେଞ୍ଜ ଅବର୍ତ୍ତମାନରେ ‘କୋଶଳ କଥା’ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ପରିବାରର ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ।

କୋଶଳ ସଂଗଠନ କାହିଁକି ଓ କିପରି ?

■ ଅମୃତ୍ୟ କୁମାର ପତି

ଏଇ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଥମେ ଆଲୋଚନା କରିବା କୋଶଳ ସଂଗଠନର ଆବଶ୍ୟକତା କାହିଁକି ହେଲା ? ଆବଶ୍ୟକତା ଏଇଥି ପାଇଁ ହେଲା ଯେ ଆମର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ କରାଯାଉଅଛି ଓ ଲୁଟ୍ କରାଯାଉଛି । ଆମର ଜଳସେଚନ, ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଭାଷା, ସାହିତ୍ୟ, ଇତିହାସ, ପର୍ଯ୍ୟଟନସ୍ଥଳୀ ଯାହା ହେବାକଥା ତାକୁ ଅଣଦେଖା କରି ବିନାଶ ଦ୍ୱାରକୁ ଠେଲି ଦିଆଯାଉଛି । ଆମର ଶକ୍ତି, ଖାଦାନ, ବନଜାତଦ୍ରବ୍ୟ ଏପରିକି ଜଳକୁ ମଧ୍ୟ ଲୁଟ୍ କରି ନିଆଯାଉଛି । ଆଉ ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ତାର ଲାଭକୁ ବଢ଼ାଯାଉଛି ।

ଆମ ଏଠିକାର (ପରିମାଣିକର) ସମସ୍ତେ ଆମେ ଉପଭୋଗ କରିବା କଥା ଓ ଏକ ରାଜ୍ୟ ହୋଇଥିବାରୁ କିଛି ଅଂଶ ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯିବାକଥା ମାତ୍ର କାମ ଠିକ୍ ତାର ଓଲଟା ହେଉଛି । ଜିଲ୍ଲା ଭିତ୍ତିରେ ନିୟୁକ୍ତି ହେବା ଉଚିତ ।

ଏଇ ଶୋଷଣକ୍ରିୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳର ଜନବହୁଳତା ପାଇଁ । ଆମ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଅନୁପାତରେ ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀ ଗଠନ କରାଯାଇଛି । ଏଣୁ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାର୍ଟିର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସେମାନେ କରନ୍ତି । ଆମ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ନେତାମାନେ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ାଣିଆ ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି । ଆମ ରାଜନୈତିକ ନେତାମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼ସ୍ୱର ନାହିଁ କାହିଁକିନା ନିର୍ବାଚନ ସମୟରେ ପ୍ରାର୍ଥୀ ହେବାର ଲୋଭ ରହିଛି ।

ଉପକୂଳିଆମାନଙ୍କ ଜନସଂଖ୍ୟା ବେଶୀ ଓ ଜମି କମ୍ । ଏଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିବାକୁ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ପରିସ୍ଥିତି ବାଧ୍ୟ କଲା । ଆମ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଋଷା ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । ଜମିରେ ପେଟ ପୂରିଯାଉଥିଲା । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟମତେ ଚଳିଯାଉଥିଲା । ଏଣୁ ଋକ୍ଷିରାକରା ପାଠକୁ ଆମ ଲୋକ ସେତେ ଆଗ୍ରହ କରୁନଥିଲେ । ଉପକୂଳିଆମାନେ ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ ନାନା ଧନ୍ଦା କଲେ । ବ୍ୟବସାୟ, ଠିକାଦାର,

ଋକ୍ଷିରା, ଅପେରା, ଭାଜନାତି (ଯାହାକି ଦେଶସେବା ନାଁରେ ଆତ୍ମସେବା ଋକ୍ଷି) ଏମିତି ଅନେକ ଧନ୍ଦା କରି ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ ନାନା ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ଆମ ଏ ଅଞ୍ଚଳ ପାହାଡ଼ିଆ ତଥା ଆଦିବାସୀ ବହୁଳ ଅଞ୍ଚଳ, ଏଣୁ ଅନ୍ୟଦିଗରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଉପଲବ୍ଧି କଲେନାହିଁ । ଫଳରେ ଏ ସବୁ ଚକ୍ରାନ୍ତକାରୀ ବୁଦ୍ଧି ଶିଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାର ୮୦ ଭାଗ ଋକ୍ଷିରା ଉପକୂଳିଆମାନେ ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ତା' ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସରକାରୀ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ହାତରେ । ଶାସନତନ୍ତ୍ର, ପ୍ରଶାସନତନ୍ତ୍ର, ବିଚାରତନ୍ତ୍ର ସବୁ ସେମାନଙ୍କ କବ୍‌ଜାରେ । ଏଣୁ ସେମାନେ ଆମକୁ ଅନାୟାସରେ ଶୋଷଣ, ଲୁଟ୍, ଅନ୍ୟାୟ-ଅତ୍ୟାଚାର ଆଦି କରି ଋକ୍ଷିଛନ୍ତି । ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିଗର ପୁଗତିକୁ ରୁଦ୍ଧକରି ଉପନିବେଶବାଦୀ ସାଜିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନିରକ୍ଷର ଶାସକ ଓ ଆମେ ଶାସିତ ସ୍ଥିତିରେ ଅଛୁ ।

ଶରୀରର ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗ ଦୁର୍ବଳ ହେଲେ ତାକୁ ଭିନ୍ନସମ କୁହାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାର ଅଧାଅଙ୍ଗ ଦୁର୍ବଳ ହେଲେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ କିପରି ହୋଇପାରିବ ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ସରକାର ଓଡ଼ିଶାକୁ ଭାରତର ଏକ ଅଗ୍ରଣୀ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ କରିବା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପିରୁଛନ୍ତି ଅଥଚ ଅଧା ଅଙ୍ଗକୁ ନିଷ୍ପ୍ରୟ କରିବା ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ମାତିଛନ୍ତି । ମହାପାତେ ହୋଇପାରିବା ଏବଂ ଜଳକା ହୋଇ ଆମ ଋହୁଥିବା ଦିନ ସରି ଆସୁଛି । ଏଣୁ ସାଧୁ ସାବଧାନ ।

ତଥାପି ଆମେ କ୍ଷଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଦେବାକୁ ଋହୁ ଯେ ଆମର ଆଞ୍ଚଳିକ ବୈଷମ୍ୟତା ନାହିଁ । କୋଶଳ ସଂଗଠନ ବାହିନୀ, କୋଶଳ ସଂଗଠନ ଯୁବସେନା ଏବଂ କୋଶଳ କଥା କାହାରି ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ । ଲୁଟ୍, ଶୋଷଣ, ଅନ୍ୟାୟ, ଅତ୍ୟାଚାର ବନ୍ଦକର, ଆମଭାଷା, ସାହିତ୍ୟ, ଇତିହାସକୁ

ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦିଅ । ଗୋଟିଏ ଶରୀରର ସବୁ ଅଙ୍ଗକୁ ଖାଦ୍ୟ ଯେପରି ପରିପୁଷ୍ଟ କରେ ସେଇ ମନୋଭାବ ରଖ । ଆମକୁ କୌଣସି ଦୁଃଖ ରହିବ ନାହିଁ । ନଚେତ୍ ବିଦ୍ରୋହ ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

ଆମେ ଅଶରାଜନୈତିକ । ନିର୍ବାଚନ ଲଢ଼ିବୁ ନାହିଁ ବା ଭାଗ ନେବୁ ନାହିଁ । ପ୍ରଚଳିତ ରାଜନୀତି 'ଗଣତନ୍ତ୍ର' ନୁହେଁ ଜନ୍ମରୁ ତାର ଚକ୍ଷୁବିଧି ଦିଆଯାଇଛି । ସମ୍ବିଧାନର ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ବାକ୍‌ରୁଦ୍ଧ କରି 'ଜଣତନ୍ତ୍ର' ଋକ୍ଷି ଅର୍ଥାତ୍ ଜଣକ ହାତରେ ଦଳମାନଙ୍କ ହୋଇ । ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବୁ ।

ଆମେ ପ୍ରଶାସକମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବି ନୋହୁଁ କି ଲାଞ୍ଜ, ମିଛ, ଦୁର୍ନୀତି, ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ଏସବୁର ପ୍ରତିରୋଧ କରାଯିବ । ଆମେ ସରକାରଙ୍କ ସପକ୍ଷବାଦୀ । ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆଗେଇ ନେବାପାଇଁ ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ କରିବୁ । ଲୋକଙ୍କ ସଚେତନତା ଓ ଜାଗୃତି ପାଇଁ କାମ କରିବୁ । କିନ୍ତୁ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଓ ଅମଙ୍ଗଳକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟର ଆମେ ଦୃଢ଼ ବିରୋଧ କରିବୁ ।

ଆମେ ଅଶସ୍ତ୍ରୀୟ ପ୍ରଦାକ୍ଷିକ । ନୀତି, ଆଦର୍ଶ ଓ ମାନବବାଦକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂପ୍ରଦାୟ ନିଜ ନିଜ ଆଦର୍ଶରେ ଋଲହୁ । କେହି କାହାରି ବାଧକ ହେବା ଅନୁଚିତ ।

ସର୍ବୋପରି ଆମେ ଋହୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ସଚେତନ ହୁଅନ୍ତୁ, ଏକତାବଦ୍ଧ ଭାବରେ ରୁହନ୍ତୁ, ଶାନ୍ତିରେ ରୁହନ୍ତୁ ଏବଂ ଏକ ଶୋଷଣମୁକ୍ତ ଦୁର୍ନୀତି ଶୂନ୍ୟ, ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ ସମାଜ ଗଢ଼ି ଉଠୁ ।

■ ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ

ପୁରୋହିତ ଭବନ, ଏଲ୍.ଆଇ.ସି. ଅଫିସ

ପାଖ, ଏନ୍.ଏଚ୍.-୬,

ଚରଗଡ଼, ପିନ୍ - ୭୬୮୦୨୮

ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତିର ଦାନ ପଦ୍ମପୁର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯଥେଷ୍ଟ

■ ରଂଗାଧର ପଣ୍ଡା

ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡର ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତମାଳା, ବଂକୁଝୁଲା ଗ୍ରାମରୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି ପଶ୍ଚିମକୁ ଦହିଡ଼ା, ରାଜବୁଡ଼ାସମ୍ବର ଦେଇ ବ୍ରାହ୍ମଣଗାଲ, ତୁତକିଝରିଆ ଓ ପୁଣି ଦକ୍ଷିଣକୁ ପଡ଼ାପାଲି, ମେନକାମୁଣ୍ଡା (ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା ସୀମା) ଯାଏ, ପ୍ରାୟ ୫୦ ରୁ ୫୫ କିଲୋମିଟର । ଏହି ଉଚ୍ଚ ଓ ଦୀର୍ଘ ପର୍ବତମାଳାରୁ ଅନେକ ଝର, ଝରଣା ଜଳ ଯୋଗାଇଥାଏ, ପର୍ବତ ଜଳ ଓ ନିକଟ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କର ଋଷଭମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ଖରିପ ଫସଲକୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ । ଏ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଝରଣା ଚିରସ୍ରୋତା ଯଥା - ବଡ଼ାପଥର ନାଳ, ଜଳମହାଦେବ ଝରଣା, ଲେରଗାଁ ପାଖର ଅକାଳି ଝରଣା, ନରସିଂହନାଥ ଝର, ଗୁପ୍ତେଶ୍ୱର ଝରଣା ଆଦି । ଏମିତି ଏ ପର୍ବତ ଦେହରୁ ବାହାରିଛି ସାନବଡ଼ ଝରଣା - ଅଧିକାଂଶ ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡରେ କାରଣ ଏଠାକାର ବନ୍ୟସଂପଦରେ ରହିଛି ୧୪ ହଜାର ସାତଶହ ହେକ୍ଟର ଓ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାରେ ୬୫୧୪ ହେକ୍ଟର ।

ଉପଖଣ୍ଡର ଉତ୍ତରଦିଗେ ତବଡ଼ା ପାଖାପାଖି ପ୍ରଧାନପାଲି, ମଲେଇଖମନରୁ ଝାଞ୍ଜ ପର୍ବତମାଳା (ଉଚ୍ଚତା ଦୁଇ ହଜାର ଫୁଟରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ) ଓଡ଼ିଶା ଓ ଛତିଶଗଡ଼ ସୀମା ଦେଇ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି ବରପଦର, ଘେଁସ, କୁରଲୁବାହାଲ, ଟାଲ, ସାରସମାଲ, ଭାଲୁକନା ଦେଇ ଦେବଦହା ଓ ସେଠୁ ପୁଣି ପଶ୍ଚିମକୁ ଲୁହୁରାକୋଟ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାୟ ୫୦ କିଲୋମିଟରରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ । ଏଥିରୁ ବର୍ଷାଦିନରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଛୋଟବଡ଼ ଜଳଧାର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଅଂଚଳର ଋଷଭମାନଙ୍କୁ ଜଳ ଯୋଗାଇଥାଏ, ଏକ ଖରିପ ଝଷକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ।

ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ଅନ୍ୟ ଏକ ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତ ହୁଡ଼ାକି ତଙ୍ଗର (ଉଚ୍ଚତା ୨୦୨୭ ଫୁଟ) ଉତ୍ତରରୁ ଦକ୍ଷିଣକୁ ପ୍ରାୟ ୧୫ ରୁ ୧୮ କିଲୋମିଟର ତୁହାପାଲିରୁ ସୁଖାନାଭଟା, ସରେଇକେଲା ଯାଏ ଅଙ୍ଗନଦୀ କୂଳେ କୂଳେ । ବର୍ଷାଦିନରେ ଏହାର ଅନେକ ଜଳଧାର ପ୍ରଧାନତଃ ପଶ୍ଚିମ ଓ ପୂର୍ବପାର୍ଶ୍ୱ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କର ଋଷଭମାନଙ୍କୁ ଜଳ ଯୋଗାଇଥାଏ । ଏହା ବାହାରେ ରହିଛି ଅନେକ ଅନୁଜ ପାହାଡ଼ ବା ତୁଙ୍ଗୁରୀ ପାହା ଦେହରୁ ବର୍ଷାଜଳ ବହି ଆସି ଋଷଭମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଦ୍ରତା ଦେଇଥାଏ । ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅନେକ ରହିଛି ଝାରବନ୍ଧ ବୃକ୍ଷରେ ।

ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡ ଦେଇ ଅଙ୍ଗ, ସୁରଙ୍ଗୀ, ଜୀରା, ଘେଷିଆଲା, ଉତାଲି, ରାଞ୍ଜା, ଚିରାଳ, ମଲକେନ, ଲେବଡ଼ି, କଲା, ଖଡ଼ଖଡ଼ା, ବଳଦବନ୍ଧା ଆଦି ନଈନାଳରେ ବର୍ଷାଦିନରେ ପ୍ରବଳବର୍ଷା ପାଣି ପ୍ରବାହିତ ହୁଏ । ଅଙ୍ଗନଦୀ, ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପର୍ବତମାଳାର (୧୦୦୫ମି:ରେ ପ୍ରାୟ ୩୨୧୬ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ) ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରୁ ବାହାରି ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା ଓ ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ସୀମା ଦେଇ ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡ ମେନକାମୁଣ୍ଡା ଗ୍ରାମଦେଇ ନୂଆପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର କିଛି ନାଳମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପରିପୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଜାମସେଠ, ତୁମରିପାଣି, ଅମଠି, ଲଖମରା, ପୁଜାରୀପାଲି, ମହୁଲପାଲି, ବନ୍ଦୁପାଲି ଦେଇ ତଳକୁ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା ଆଗଲପୁର, ସାଲେଭଟା ଓ ସେଠୁ ସୋନପୁରର ବିନକା ତଳେ ମହାନଦୀରେ ମିଶିଛି । ଏହି ନଦୀ ଉପରେ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଚିରୋଲି ନଦୀବନ୍ଧ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନାହିଁ ଯଦିଓ ଏହାରି ପାଇଁ ପଦ୍ମପୁରଠାରେ ଦୀର୍ଘ ତିନି ଦଶନ୍ଧି ଧରି ଚିରୋଲି ତାଳବଙ୍ଗଳା, ଏକ୍ଜିକ୍ୟୁଟିଭ୍

ଇଞ୍ଜିନିୟରଙ୍କ ଅଫିସ, ଡାକରି ଓ ଷାଫ୍ଟ୍ ପାଇଁ ବାସଗୃହ ଆଦି ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ସେମିତି ଅନେକ ସରକାରୀ ବାସଗୃହ ଓ ଅଫିସ ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି ୧୮ କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ଟାଲ ଗ୍ରାମରେ, କେନାଲ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍ ଅଫିସର ଓ ଷାଫ୍ଟ୍ ପାଇଁ । ପରେ ପୁଣି ଚିରୋଲି ସ୍ଥାନ ଉପଯୋଗୀ ମନେ ନ କରି ପ୍ରସ୍ତାବିତ ବନ୍ଧ ପୁଜାରୀପାଲିରେ ହେବାର ସ୍ଥିରାକୃତ ହୋଇଛି ସୁରଙ୍ଗୀନଦୀର ପାଣିକୁ ଉପଯୋଗ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ । ଅଙ୍ଗନଦୀ ବନ୍ଧ ହେବାରେ ଯଦି ସମସ୍ୟା ରହିଛି, ତେବେ ନଦୀବନ୍ଧରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ବେରେଜ୍ କରି ନଦୀକୁ ଦରକାର ସମୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଗର୍ଭା କରି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଚଳ ତଥା ସୁଦୂର ଗାଇସିଲେଟ୍, ବିଜେପୁର, ସୋହେଲା ଓ ପଦ୍ମପୁର ବୃକ୍ଷ ଅଂଚଳକୁ ଜଳସେଚିତ କରାଯାଇପାରେ । ଅନେକ ଦିନଧରି ଏହି ଉପଖଣ୍ଡରେ ମିଡ଼ିଅମ ଇରିଗେସନ ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ରହିଛି । ଏବେ ମଲକେନନାଳ ଜଳଭଣ୍ଡାର, ମୁଲବନ୍ଧନ ଟେମରୀ ଜଳଭଣ୍ଡାର ପୁନଃନିର୍ମିତ ଭିକ୍ଟୋରିଆ ଜଳଭଣ୍ଡାର, ଘେଷିଆଲା ବେରେଜ୍ ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଛି । ଉତାଲିରେ ମଧ୍ୟ ବେରେଜ୍ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗଢ଼ିଛି । ସେମିତି ପୂର୍ବରୁ ରହିଛି ତାଲଖୋଲ ସଫଳ ଜଳଭଣ୍ଡାର, କେନ୍ଦୁମୁଣ୍ଡି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳଭଣ୍ଡାର, ବେହେରା ତୁଙ୍ଗୁରୀ ଜଳଭଣ୍ଡାର, ବରପଦର ଜଳଭଣ୍ଡାର, ସରକାରୀକଟା, ପ୍ରେଉରପୁର, ମେରାପୁର, କେନ୍ଦୋଦାଦର ଇତ୍ୟାଦି । ଏହି ଜଳଭଣ୍ଡାର ସବୁ ବର୍ଷାଜଳ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି । ଅତୀତରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବର୍ଷା ଅଭାବରୁ ଫସଲ ପୋଡ଼ି ଯାଉଛି ମରି ଯାଉଛି । ପଦ୍ମପୁର ଉପଖଣ୍ଡରେ ପ୍ରକୃତି ଏମିତି ନଦୀନାଳ, ଝର ଝରଣା, ବଣ

ସାହୁ ଫେନ୍‌ସୀ, ମୋ: 09439536408 / 09861370033, ଟେଲିଫୋନ ଭବନ ପାଖରେ, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଜଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ପାହାଡ଼ ରଖିଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜଣ ଚାଷଜମିକୁ ଜଳଯୋଗାଣ ହୋଇପାରିବ ଯଦି ବର୍ଷାପାଣିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ । ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀ ତଳେ, ଟାଙ୍ଗର, ପାହାଡ଼ ତଳେ ଜଳଭଣ୍ଡାର ସବୁ ସୃଷ୍ଟି କରି । ସରକାରଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତର ଗଞ୍ଜିମିକୁ ୧୦୦ରୁ ୩୫ ଭାଗକୁ ଜଳ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ନଦୀନାଳରେ ଅନେକ ସୁବିଧା ସ୍ଥାନ ସବୁ ରହିଛି ବେରେଜ ପାଇଁ ।

ଉପଖଣ୍ଡରେ ଅସଂଖ୍ୟ ନାଳରେ ପାଣି ବୋହିଯାଉଛି, ଜମିକୁ ନିଆଯାଇ ପାରୁନି । ସୁରଙ୍ଗୀନାଳ, ବିଲେଇପାଟୀ (କାଶିପାନି ପାଖ) ବଳଦବନ୍ଧା ନାଳ (ସରଡ଼ିହି), ବୁଦେଶ୍ୱର ନାଳ, କଣ୍ଠେଶ୍ୱର ନାଳ, ବତୀପଥର ଝରଣା, ଲେବଡ଼ି ନାଳ, ଚକାଖଲିଆ, ଗଞ୍ଜାଭଡ଼ା ନାଳ, ମଗରନଳା, ଚିରୋଲି, ପୁଟକାନାଳ, ସରେଇକେଲା ନାଳ, ଜମରତଲା ନାଳ, ବଂକୁଝୁଲା ନାଳ, ଲେହାପାଲି ନାଳ, ସୁଲିଆ ନାଳ, ଅରଖ ନାଳ, କୁମୁଡ଼ି ନାଳ, ପଦ୍ମପୁର ନାଳ ଏବଂ ଆହୁରି ଅନେକ ଛୋଟବଡ଼ ନାଳ ରହିଛି । ଏ ସବୁର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଯୋଗ ଦରକାର - ଅସଂଖ୍ୟ ଆନିକଟ, ବେରେଜ୍ ନିର୍ମାଣ କରି । ପାହାଡ଼ର ଗରିବଜଣେ ଗଭୀର ଟ୍ରେସ୍ ଖୋଳି ବର୍ଷାପାଣିକୁ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବିଶାଳ ବନ୍ଧ, ପୋଖରୀ ଜଳଭଣ୍ଡାର ନିର୍ମାଣ କରି ଜମା କରିବା ଦରକାର ।

ସେପରି ଜୀରା ନଦୀବନ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତାବ, ସର୍ବେ ପରେ ପଡ଼ିରହିଛି । ନିକଟରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା କମ୍ । ଏହି ନଦୀ ଛତିଶଗଡ଼ ସୀମାର ଦୁଇ ତିନୋଟି ନାଳରୁ ବାହାରି, ଉପଖଣ୍ଡର ବର୍ଷାଜଳ ଦ୍ୱାରା

ପରିପୁଷ୍ଟ ହୋଇପାରିଛି । ସୀମାନ୍ତ ମଙ୍ଗଳପୁର, କୁଦୋପାଲି, ମାଛିମୁରାଠାରେ ଏ ନାଳମାନଙ୍କରେ ବେରେଜ୍ ଜରିଆରେ ଏବଂ ମିଳିତ ସ୍ରୋତ ଜୀରାନଦୀ ଉପରେ ଜାମଛାପର, ଦାମପାଲି ଓ ସରକଣ୍ଡା ଉପର ଅଂଚଳରେ ବେରେଜ୍ ଆଦି ନିର୍ମାଣ କରି ଦୂର ଓ ନିକଟ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ଗଞ୍ଜିମିକୁ ଜଳଯୋଗାଣ କରାଯାଇପାରିବ ।

ରାଞ୍ଜନଦୀ କେନ୍ଦୁମୁଣ୍ଡ ଗ୍ରାମ ଅଂଚଳରୁ ବାହାରି ସୋହେଲା, ଲେବଡ଼ି, ବନବାସପାଲି, ସମଲେଇପଦର, ସରଣ୍ଡାପାଲି, ଜାରିଂ ଦେଇ ବୋହିଯାଉଛି । ଏ ସବୁ ସୁବିଧା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଗେଟେଡ଼ ବେରେଜ୍ ସବୁ ନିର୍ମାଣ କରି ସୋହେଲା ଓ ବିଜେପୁର ବ୍ଲକର ବିଷ୍ଣୁର୍ଷ ଗଞ୍ଜିମିକୁ ଜଳ ଯୋଗାଣ କରାଯାଇପାରିବ । ଜୀରାନଦୀର ବେରେଜ୍ ପାଣି ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଅନେକାଂଶରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ।

ଉପଖଣ୍ଡର ବନ୍ଧ, ପୋଖରୀ, କଟା ଜଳଭଣ୍ଡାର ସବୁର ସଂପ୍ରସାରଣ ଯଥାଯଥ ମରାମତି ବର୍ଷା ପରେ ଜଳସ୍ତର ନିରୀକ୍ଷଣ ଜରୁରୀ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଜଳ ଜମିର ଆବୃତ୍ତ ଏମାନେ ବଂଚେଇ ରଖି ଖରିପ ଫସଲକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖନ୍ତି । ଖରାଦିନରେ ଏ ସବୁର ମରାମତି ଆସନ୍ନ ବର୍ଷାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଦୃଢ଼ୀକରଣ ହେବା ଦରକାର । ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁବିଧା ରହିଛି ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଏହି ଜଳଭଣ୍ଡାର ତଳେ ନୂତନ ଜଳଭଣ୍ଡାର ପାଇଁ ସୁବିଧା ସ୍ଥାନରେ ଏ ସବୁ ପର୍ଯ୍ୟାୟକ୍ରମେ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ମାଷ୍ଟର ପ୍ଲାନ ତିଆରି ହେବା ଦରକାର । ସବୁ ପ୍ରକାର ଜଳଭଣ୍ଡାର ସ୍ଥିତି, ଏରିଆ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଉପାଦେୟ ତଥ୍ୟ ଏକ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ସର୍ବତ୍ତ୍ୱିଜନ୍ ସ୍ତରରେ ବ୍ଲକ୍

ଓ ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରରେ ରଖାଯାଇପାରେ । ଏହା ଥରକୁ ଥର ସଂଶୋଧିତ ହୋଇ ରହିବା ଦରକାର । ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପାହାଡ଼ର ଜଳକୁ ସଂଯୁକ୍ତ ଟେନେଲ୍ ଦ୍ୱାରା ଜଳଭଣ୍ଡାରକୁ ଅଣାଯିବା ଉଚିତ୍ ।

ନୂଆପଡ଼ା ଜଂଜନଦୀ ଉପରେ ପତରାଡ଼େମ୍ ନିର୍ମିତ । ଏହି ନଦୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥଳ ହେଉଛି ସେଇ ଜିଲ୍ଲାର ସୁନାବେଡ଼ା ଅଭୟାରଣ୍ୟ । ଏହି ନଦୀ ଝାରବନ୍ଧ ବ୍ଲକର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ କୋଣକୁ ଛୁଇଁ ଉତ୍ତରକୁ ବୋହି ଯାଇଛି ପୁଲଝର ଓ ବିଲେଇଗଡ଼ ଜମିଦାରୀ ଅଞ୍ଚଳ ଦେଇ ମହାନଦୀକୁ ଓ ମିଶିଛି ଶବରୀନାରାୟଣ ପୀଠରେ । ଜଂଜନଦୀର ଡାହାଣକୁଳ ମୂଳରୁ ଶେଷଯାଏ ପ୍ରାୟ ୪୦ - ୫୦ କିଲୋମିଟର ଓଡ଼ିଶା ଅଞ୍ଚଳ ଓ ବାମକୁଳ ଅଧିକାଂଶ ଛତିଶଗଡ଼ । ଝାରବନ୍ଧ ସଂଲଗ୍ନ ନଈରେ ବେରେଜଟାଏ ନିର୍ମିତ ହେଲେ (ଛତିଶଗଡ଼ ସହିତ ବୁଝାମଣା କରି) ନଈରେ ବୋହି ଯାଉଥିବା ପାଣିକୁ ଝାରବନ୍ଧ ଓ ପାଇକମାଲ ବ୍ଲକର ଗଞ୍ଜିମିକୁ ଜଳ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ ଯେହେତୁ ଜଂଜନଦୀ ଚିରପ୍ରବାହିତ ।

ଉପଖଣ୍ଡର ମୋଟ ଗଞ୍ଜିମି ଏକଲକ୍ଷ ଅଶି ହଜାର ହେକ୍ଟର । ସରକାରଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତରେ ଗଞ୍ଜିମିର ୩୫ ଶତାଂଶ ଜଳସେଚିତ କରାଯିବ । ଏହାହେଲେ ପ୍ରାୟ ଉପଖଣ୍ଡର ଗଞ୍ଜିମିର ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ହେଉଛି ୬୦ ହଜାର ହେକ୍ଟର । କମ୍ ପକ୍ଷରେ ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି ହେଉ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏବେ ସାଇପଲା, ଝାରବନ୍ଧ ଓ ଭୁମେରବାହାଲ ଜଳଭଣ୍ଡାର ଜଳସେଚିତ କରାଏ ୬୬୧୫ ହେକ୍ଟର, ବିଜେପୁର ବ୍ଲକର ୧୦ଟି ଗ୍ରାମରେ

ହୀରାକୁଦ ପାଣି ପାଡ଼େ ୭୬୮ ହେକ୍ଟର; ଘେଷିଆଲି ବେରେକ୍, ମୂଲବନ୍ଧନ, ପୁନଃନିର୍ମିତ ଭିକ୍ଟୋରିଆ ସାଗର, କେନ୍ଦୁମୁଣ୍ଡି, ଟେମରୀ, ବେହେରା ଭୁବରୀ, ମଲକେନ୍ ନାଳ, ତାଳଖୋଲ ଇତ୍ୟାଦି ଜଳଭଣ୍ଡାରର ଆୟକଟ ଏରିଆ କିଛି ମିଶିବ । ପୁଣି ମିଶିବ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପାଣିପାଗ, ନିଶ୍ଚିତ

କ୍ଷୁଦ୍ରଜଳଭଣ୍ଡାର ଉପାଜଳସେଚନ ଏରିଆ ଇତ୍ୟାଦିର କିଛି । ହୀରାକୁଦ ଜଳସେଚିତ ଏରିଆ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସବୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଂଚଳିକ ବୃଷ୍ଟିପାତ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଏଣୁ ନିଶ୍ଚିତ ଜଳସେଚିତ ଜମି ୭୬୮ ହେକ୍ଟର ମାତ୍ର । ବର୍ଷିତ ଜନସଂଖ୍ୟା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପାଣିପାଗ, ନିଶ୍ଚିତ

ଜଳସେଚନରେ ଅସୁବିଧା ବା ଅଭାବ ଏକ ଏକ ବିରାଟ ସମସ୍ୟା ଯଥାଯଥ ମୁକାବିଲା କରାଯିବା ଉପରେ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହେବ । ଜଳ ହିଁ ଜୀବନ ।

■ ପୂର୍ବତନ ଅତିରିକ୍ତ ଜିଲ୍ଲା/ପାଳ, ବରଗଡ଼

କୋଶଳ ସଭ୍ୟତାରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ

■ ସ୍ୱର୍ଗତ ପୂର୍ବତନ ରଥ

(ପୂର୍ବତନ ପତ୍ତାଭିକ, ପାଟଣାଞ୍ଚେଟ, ବଲାଙ୍ଗିର)

(ଲେଖକଙ୍କ 'ଅଲିଭା ପଦଚିହ୍ନ' ବହିର ୧୨୩ ପୃଷ୍ଠାରୁ ଆନୀତ)

ଚୌହାନବଂଶର ମୂଳ ପାଟଣା ରାଜ୍ୟ ଆଧୁନିକ ସମ୍ବଲପୁର, ପାଟଣା, ସୋନପୁର ଓ ଖଡ଼ିଆଳ ଇତ୍ୟାଦି ଅଞ୍ଚଳ ଘେନି ଗଢ଼ା ହୋଇଥିଲା । ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଯେ ଚୌହାନ ରାଜତ୍ୱ ପୂର୍ବରୁ କୋଶଳ ନାମରେ ପରିଚିତ ଥିଲା ତାହା ବିଭିନ୍ନ ତମ୍ବାପତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଐତିହାସିକ ପ୍ରମାଣବଳରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ଅତି ପ୍ରାଚୀନକାଳରୁ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ସଭ୍ୟତା ଉପରେ ସ୍ୱ ସ୍ୱ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ଆସିଅଛନ୍ତି ।

ସିଂହନପୁର ଓ ବିକ୍ରମଖୋଲର ଲେଖସବୁ ଯେ କେଉଁ ଧର୍ମଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା କହିବା ଦୁଷ୍ଠର । କାରଣ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନତା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଆଲୋଚନା ଅଭାବରୁ କୌଣସି ଜ୍ଞାତ ଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ଭୁକ୍ତ ଲେଖମାନଙ୍କରୁ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ରାମାୟଣରୁ କୋଶଳର ରାଜନୀତିକ ଅବସ୍ଥାର ସୂଚନା ମିଳୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତହିଁରୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଳ୍ପ ବିଷୟ ଜଣାପଡ଼େ । କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କ ପିତୃକୁଳ ଯେ ବୈଦିକ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଆୟତ୍ତ ଥିଲେ, ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହରେ କୁହାଯାଇପାରେ ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ସପ୍ତମ ଶତାବ୍ଦୀରେ

ପାର୍ଶ୍ୱନାଥଙ୍କ ବିବାହ ଉପଲକ୍ଷରେ ପୁଣି କୋଶଳ ଐତିହାସିକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରେ । ପାର୍ଶ୍ୱନାଥ ଯେ ଜୈନଧର୍ମର ମୂଳ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଥିଲେ, ଏହା ସର୍ବବାଦିସମ୍ମତ । ପାର୍ଶ୍ୱନାଥ କଳିଙ୍ଗର ଯବନରାଜକୁ ପରାସ୍ତ କରି କୋଶଳ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିବା କଥା ଜୈନଧର୍ମର ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରୁ ଜଣାଯାଏ । ଏଠାରେ ଖାରବେଳଙ୍କ ଖଣ୍ଡଗିରିଲେଖର 'ନନ୍ଦରାଜେନାନୀତଂ କଳିଙ୍ଗ ଜିନାସନମ୍' ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରିବା ଉଚିତ । ନନ୍ଦରାଜା ଯେଉଁ ଜିନାସନ ନେଇଥିଲେ, ତାହା ମହାବୀରଙ୍କ ଜିନାସନ ହୋଇ ନପାରେ । କାରଣ କଳିଙ୍ଗର ନୟାଧିକାର ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ୫ମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ହୋଇଥିବା କଥା ଐତିହାସିକମାନେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରନ୍ତି । ଏଣୁ ପାର୍ଶ୍ୱନାଥଙ୍କୁ କିମ୍ବା ପାର୍ଶ୍ୱନାଥ ଓ ମହାବୀରଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଜିନାସନମ୍ ଅନ୍ୟ ବାକି ଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ହୋଇଥିବା ସମ୍ଭବ । ଏ ଅଞ୍ଚଳ ଯେ ପାର୍ଶ୍ୱଙ୍କ ଧର୍ମରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲା, କଅଁଶିଳ ବା ପ୍ରାଚୀନ କୁଶସ୍ଥଳାର ୬୫ଟି ଉଚ୍ଚ ପାର୍ଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି ତହିଁର ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟମାନ ।

Wattars କି ଅନୁଦିନ ହୁଏନ୍ସାଂଙ୍କ ଭ୍ରମଣବୃତ୍ତାନ୍ତରେ କୋଶଳସାମ୍ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀର ୫୦ମାଇଲ୍ ଉତ୍ତରରେ ଥିବା 'ପଲୋମଲୋକିଲି' ବା 'ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନଗିରି'ର ବର୍ଣ୍ଣନା ମିଳେ । ସେଥିରେ ସେ ଏହି ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନଗିରି ଯେ ମହାଜାନପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ନାଗାର୍ଜୁନଙ୍କ ପ୍ରିୟ ଅଧିଷ୍ଠାନ ଥିଲା, ତହିଁର ଯଥେଷ୍ଟ ସୂଚନା ଅଛି । ଟିଟିଲାଗଡ଼, ହରିଶଙ୍କର, ପାଟଣାଗଡ଼ ଓ କଅଁଶିଳରୁ ମିଳିଥିବା ବୌଦ୍ଧମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଗଠନଭଙ୍ଗୀ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରେ ।

ଆଧୁନିକ ରାଜନୀତିକ ଉତ୍କଳରେ ମିଳୁଥିବା ଓ ଭାରତ ମହାସାଗର ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜରେ ବିସ୍ତୃତ ଥିବା ପ୍ରାଚୀନ କଳିଙ୍ଗ ଓ କୋଶଳର ଉପନିବେଶ ଗୁଡ଼ିକରେ ମିଳୁଥିବା ଅଧିକାଂଶ ମୂର୍ତ୍ତିରୁ ମହାଜାନ ଯୋଗପଦ୍ମାର ପ୍ରଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ପାଟଣା ଷ୍ଟେଟ୍‌ରେ ମିଳୁଥିବା ମୂର୍ତ୍ତିସବୁର ମୁଖଶ୍ରୀ ଉତ୍ତର ଭାରତର ଗ୍ରୀକ୍ ଭାସ୍କର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଭାବାନ୍ୱିତ ଲାଳିତ୍ୟମଣ୍ଡିତ ନ ହୋଇ ଯୋଗସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷର ଷଡ଼ରିପୂଜ୍ୟା ନିର୍ବିକାର ଭାବ ବ୍ୟଞ୍ଜକ । ଏଥିରୁ ମହାଜାନ ଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ।

ଖାରବେଳର ଖଣ୍ଡଗିରିଲେଖରେ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ରମେଶ କୁମାର ପତି, ଏଡ୍‌ଭୋକେଟ୍, ଗଙ୍ଗାଧର ନଗର, ବରଗଡ଼, କୋଶଲାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଅର୍ଦ୍ଧ ଓ ସିଦ୍ଧି ଉପାସନା ଓ ନନ୍ଦିପଦ, ଚେତବୁଦ୍ଧ ଇତ୍ୟାଦି ଚିହ୍ନକୁ ଜୈନଧର୍ମର ପ୍ରତୀକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଆହୁରି ଅହିତ, ଶ୍ରମଣ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସମସ୍ତେ ରାଜାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅର୍ଚ୍ଚିତ ହେଉଥିବାରୁ ଖାରବେଳ ଯେ ସର୍ବଧର୍ମସମନ୍ୱୟରେ ବୃତ୍ତା ଥିଲେ, ତାହା ଶ୍ଵେତ ଜଣାଯାଏ ।

କୋଶଳରେ ଯେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ଆଦର ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଶ୍ଵେତ ଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା, ତାହା ଭବଦେବ ରଣକେଶରୀଙ୍କ ବୌଦ୍ଧଶିକ୍ଷାଲେଖରେ ଜଣାଯାଏ ।

କିନ୍ତୁ ଇତିମଧ୍ୟରେ ମହାଜାନପଦୁ ଆନେକ ଦିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟଦେଶ ଗତି କରିଥିଲା । କ୍ରମେ ମହାଜାନପଦୁ ଶକ୍ତି ଉପାସନା ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେଲା । କୋଶଳ ରାଜ୍ୟସ୍ଥିତ ପାଟଣା ନଗରକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଶକ୍ତି ଉପାସନାର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ହେଲା । କୋଶଳ ଶକ୍ତି ଉପାସନାର ବିଶେଷତଃ କୁମାରୀ ଉପାସନାର ଓ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଭୋକବିଦ୍ୟାର ପ୍ରଭାବ ପାଟଣାଗଡ଼କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଏତେଦୂର ବିସ୍ତୃତ ହେଲା ଯେ, ପାଟଣାର ନାମ “କୁମାରୀପାଟଣା” ବା କାର୍ତ୍ତୀପାଟଣାରେ ପରିଣତ ହେଲା । ସିଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ରାଣୀ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ନାମ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜନମୁଖରେ ଘୋଷିତ ହେଉଅଛି । କେଳାମାନେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ନାମ ଧରି ଉନ୍ନତ-ପଣ ବିଷୟର ସର୍ପକୁ ମଧ୍ୟ ବଶୀଭୂତ କରିପାରୁଛନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ମଦନା ବା ଜ୍ଞାନଦେବ ମାଲୁଣୀ, ନିତେଇ ଧୋବଣୀ, ଲୁହୁକୁଟୀ ଲୁହୁରୁଣୀ, ଶୁକୁଟୀ ଚମାରୁଣୀ, ପତ୍ରପିନ୍ଧା ସହରୁଣୀ, ଗାଙ୍ଗା ଗଜଡ଼ଣୀ ଓ ଶୁଆ ତେଲୁଣୀ ଇତ୍ୟାଦି କୁମାରୀ ଭୋକବିଦ୍ୟାରେ ଅଶେଷ କୃତିତ୍ଵ ଦେଖାଇ ଜଗତକୁ ଚମକିତ କରି ଦେଇଥିଲେ । କିପରି ନିତେଇ ଧୋବଣୀ ନିଜର ଗୋଡ଼କୁ ଇନ୍ଦନ କରି ନିଆଁଜାଳି ଜାଅନ୍ତା ବାଳକକୁ କାଟି ତରକାରୀ ରାନ୍ଧି ପୁଣି ସେ ବାଳକକୁ ତାଳି

ତା ସହିତ ତରକାରୀ ଖାଇ ବସେ, ଇତ୍ୟାଦି ଗଜ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୋଶଳସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଗୃହେ ଗୃହେ କଥିତ ହେଉଅଛି ।

କ୍ରମେ କୋଶଳସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଶୈବଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର ହେଲା । ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ପଞ୍ଚମ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ଶକ୍ତି ଉପାସନାର ହ୍ରାସ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । କଅଁଶଲର ଚଉଷଠି ଯୋଗିନୀ ପରିବେଷିତ ନଟରାଜ, ଶକ୍ତି ଶୈବଧର୍ମ ସମନ୍ୱୟର ପ୍ରତୀକ । ଯେ କେହି ସ୍ଵାକାର କରିବେ ଏହି ସନ୍ଧିକାଳରେ ଏ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା ।

‘ପରମମାହେଶ୍ଵରୀ’ ବିରୁଦମଣ୍ଡିତ, ‘ମହାଶିବ’ ‘ଶିବଗୁପ୍ତ’ ଇତ୍ୟାଦି ନାମ ଖ୍ୟାତ କୋଶଳର ଗୁପ୍ତ ନରପତିଗଣ କୋଶଳରେ ଶୈବଧର୍ମର ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଥିଲେ । କୋଶଳର ଶତ ଶତ ଶିବମନ୍ଦିର ଏ ଗୁପ୍ତରାଜବଂଶକାଳରେ ହିଁ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା । ଭୁବନେଶ୍ଵରର ଲିଙ୍ଗରାଜ ମନ୍ଦିର କୋଶଳେୟ ଲଲାଟେୟଙ୍କ ଶିବଭକ୍ତିର ମୂଳସାକ୍ଷୀ ସ୍ଵରୂପ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମସ୍ତକୋତ୍ତୋଳନ କରି ଦଣ୍ଡାୟମାନ ।

କାଳକ୍ରମେ ଜୈନ ଓ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଲୋପ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ଧର୍ମଦ୍ଵୟର ପ୍ରଭାବ ଜୀବିତ ରହି ପୁଣି କୋଶଳର ଉପଯୁକ୍ତ ସତ୍ତାନ, ଅକ୍ଷ, କକ୍ଷ, ଭୀମଭୋଇଙ୍କ ପ୍ରଚ୍ଛରିତ ମହିମାଧର୍ମର ଶୂନ୍ୟବାଦରେ ବିକଶିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୋଶଳ ସତ୍ତାନ ଶୂନ୍ୟବାଦୀ ।

କୋଶଳର ସତ୍ୟତା ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ଛାୟାପାତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସନାତନ ବୈଦିକ ଧର୍ମର ଫଲଗୁସ୍ରୋତ କେବେ ଶୁଷ୍କ ହୋଇଯାଇନଥିଲା । ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଷେଳ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୧ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ କୋଶଳକୁ ଦେବବ୍ରାହ୍ମଣାଧ୍ୟକ୍ଷିତ ଦେଖି “ବାହୁଶାଳୀ” ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କୋଶଳାତୁ” ନ ଲେଖି ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

୧୧ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ

କୋଶଳ କନ୍ଧାଦି ଅନାୟିକ ଜଡ଼ୋପାସକର ଲାଲ୍‌ଭୂମିରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଏମାନେ ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ବିଜେତାଙ୍କ ସମାପ୍ତିବ୍ୟାହାରରେ ଆସି ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ନିର୍ଯ୍ୟାତନ, ଦେବମନ୍ଦିର ଉତ୍ସାଟନ ଓ ଦେବମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କର ବିଜଳାଙ୍ଗ କରଣକୁ ହିଁ ଜୀବନର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୋଲି ଗଣନା କଲେ । ଏ ସମୟରୁ କୋଶଳରେ ଜଡ଼ପୂଜା ଭାବର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା । ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ଜଡ଼େନ ଦେବୀ ପୂଜିତ ହୋଇ, କୋଶଳର ପ୍ରତିକ୍ଷେତ୍ରରେ ସତ୍ୟତାର ବିଷ ଜଡ଼ଭାବର ସଞ୍ଚାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶିକ୍ଷା, ଶିଳ୍ପ, ସ୍ଥାପତ୍ୟ, ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ରମେ ଏ ଭାବର ପ୍ରାବଲ୍ୟ ହେତୁ ଧୂସମୁଖରେ ଅଗ୍ରସର ହେଲା । କୋଶଳର ଚୌହାନ ନରପତିଗଣ ଏ ଜଡ଼ଭାବ ଦୂର କରିବାକୁ ପ୍ରାଣପଣେ ଯତ୍ନ କଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରତର ତତ୍କାଳୀନ ପରିସ୍ଥିତି ହେତୁ ସେତେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରିନଥିଲେ । ଆଜକୁ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ଖୋଳକରତାଳ ଧର୍ମ ବହିପରି କୋଶଳସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ମାଡ଼ି ଯାଇଅଛି । ବୈଦିକଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ଉଣା ନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ଭାବର ସହାୟତାରେ ବୈଷ୍ଣବଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ଦିନକୁଦିନ ଦାବାଗ୍ନି ପରି ବ୍ୟାପି ଯାଉଅଛି ।

ବର୍ଷିତ ମନ୍ଦିର ସବୁ ଦିଗ୍ଢି ଚଟାଣ ଉପରେ ନିର୍ମିତ । ଉଭୟ ଚଟାଣ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ମିଳିତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ତ୍ରିକୋଣ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଉକ୍ତ ତ୍ରିକୋଣ ପୂର୍ବେ ଗୋଟିଏ ବାମ୍ଫି ଥିଲା ପରି ମନେହୁଏ । କାରଣ ପାଖ ଚଟାଣ ପାର୍ଶ୍ଵରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରାୟ ୧’/୪x୧ ଫୁଟ ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ନବଗ୍ରହ ମୂର୍ତ୍ତି ଖୋଦିତ । ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ କୁଟିଳାକ୍ଷରରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶିଳାଲେଖଟି ଖୋଦିତ । “ଯୋଗେଶ୍ଵର ସୁତଃ ସୁ ଦେବାନନ୍ଦୋତି ବିଶ୍ଵତଃ । ତେନ କଷୋପକ୍ଷରେଣ କାର୍ତ୍ତିମେଷାନୁକାର୍ତ୍ତିତ” । ଏ ଲେଖାରୁ ଜଣାଯାଏ, ଦେବାନନ୍ଦ

ଅତିକଷ୍ଟରେ ଏ କାର୍ତ୍ତିକ କରାଇଥିଲେ । ଏ ସ୍ଥାନର ନିକଟରେ କୌଣସି ମନ୍ଦିରାଦି ନାହିଁ ଯେଉଁ କାର୍ତ୍ତିକ ଏ ଲେଖା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିଥାଇପାରେ । ତେଣୁ ମନେହୁଏ ଲେଖା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ କାର୍ତ୍ତିକ ଏ ବାମ୍ପା ଅଟେ ।

ଏ ପୂର୍ବ ଦିଗସ୍ଥ ଚଟାଣ ଉପରେ ପ୍ରାୟ ୨୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ଗୋଟିଏ ସୈନିକ ମୂର୍ତ୍ତି ଖୋଦିତ । ସୈନିକର ମସ୍ତକରେ ଉନ୍ନତ ଗୋଲାକୃତି ମୁକୁଟ । ଶରୀର ବର୍ମାବୃତ । ପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସମସ୍ତ କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ବ ଭାଗରେ ଆଗେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଭଗ୍ନସ୍ଥ ପୃଷ୍ଠଗୋଚର ହେଉଥିଲା । ଏ ସ୍ତୂପର ଶୀର୍ଷ ଦେଶରେ ପ୍ରାୟ ୬ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ଭୂମିସ୍ପର୍ଶ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ପଦ୍ମାସନ ବୁଦ୍ଧମୂର୍ତ୍ତି ଗ୍ରାମବାସୀ କନ୍ଧମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଜଡ଼େନ୍ ଦେବୀ ବୋଲି ପୂଜିତ ହେଉଥିଲେ । ଦୁଇବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ପାଟଣାସେଟର ତତ୍କାଳୀନରେ ଉକ୍ତ ଭଗ୍ନସ୍ଥପତି ଖନନ କରାଯାଇଥିଲା । ସ୍ତୂପଟି ଖୋଦିତ ହେବାରୁ ଅନେକ ଛୋଟ

କୋଠରୀର ମୂଳପତ୍ତନ ଦୃଷ୍ଟିପଥାରୁ ହେଲା । ଖନନ ସମୟରେ ଉକ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବା ଦେଖି ମନରେ ଦୁଃଖ ଜାତହୁଏ ।

ଏ କଅଁଶିଲରେ ଥିବା ପାର୍ଶ୍ଵନାଥ ମୂର୍ତ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନ ହରିଶଙ୍କର ମନ୍ଦିର ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇ ଅଛି । ଏ ପାର୍ଶ୍ଵନାଥ ମୂର୍ତ୍ତିର ମସ୍ତକରେ ନାଗମୁକୁଟ । ଜଂଘର ତଳଅଂଶ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଥିବାରୁ ନିମ୍ନ ଦେଶରେ କଅଁଶ ଥିଲା ଜାଣିହୁଏନାହିଁ । ତେବେ ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଦେଖିଲେ, ଏହା ଯେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ପାର୍ଶ୍ଵନାଥ ଏତିକି ମାତ୍ର ଜାଣିହୁଏ ।

ବିଶେଷ ଭାବରେ ଗବେଷଣା ନ କରି ଏ ସ୍ଥାନର ମନ୍ଦିର ଓ ମୂର୍ତ୍ତିସବୁ କେଉଁ ସମୟରେ ନିର୍ମିତ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦୃଢ଼ମତ ଦେଇ ହେଉନାହିଁ । ତେବେ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚୌହାନ ରାଜତ୍ଵ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ କଅଁଶିଲର କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ ମିଳୁନଥିବାରୁ ଓ ଚୌହାନ ରାଜତ୍ଵ ସମୟରେ ନିର୍ମିତ ମନ୍ଦିର ସବୁ ଏ

ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ନୂତନ ଓ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଥିବାରୁ, ଏ ସ୍ଥାନ ଯେ ଚୌହାନ ରାଜତ୍ଵ ପୂର୍ବରୁ ଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଥିଲା ଏହା ନିଶ୍ଚୟତାର ସହିତ କହିହେବ । ସ୍ଵର୍ଗତ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମଲ୍ଲିକ ଆଦି ଐତିହାସିକ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର କୁଶ ନିଜ ପ୍ରାପ୍ତ ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ ଏଠାରେ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଓ କୁଶସ୍ଥଳୀର ଅପଭ୍ରଂଶ କଅଁଶିଲ ବୋଲି ମତ ଘୋଷଣା କରନ୍ତି । ଏ ସମସ୍ତ ଗବେଷଣାମୂଳକ ବିଷୟ ବାରାଡ଼ରେ ଆଲୋଚିତ ହେବ । ତେବେ ଏଠାରେ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ଏତିକି ମାତ୍ର କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ ଶତାଧିକ ମନ୍ଦିର ଶୋଭିତ ଓ ତତୋନ୍ୟକ ପୁଷ୍ପରିଣା ବିଶିଷ୍ଟ କଅଁଶିଲ ଗ୍ରାମ ଦିନେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ ନଗରୀ ଥିଲା ।

■ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ- ୧୩୪୫,
ପୃ. ୧୩୧୪-୧୩୧୬

ଓଡ଼ିଶାର ଦକ୍ଷିଣ ଓ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ବିଶ୍ଵର ଦରିଦ୍ରତମ ଅଂଚଳ !

ଜାତିସଂଘ ରିପୋର୍ଟ

■ ଗୋରେଖନାଥ ସାହୁ

(ଲେଖକଙ୍କ 'କୋଶଳ ପ୍ରଦେଶ' ବହିର ପୃ. ୧୮ ରୁ ଆନୀତ)

ହାୟରେ ବିଧାତା ! ସମୟର ରଥଚକ୍ର ତଳେ ଶୋଷିତ ଓ ନିଷ୍ଠେସିତ ଏକ ଜାତି ବିଶ୍ଵର ଦରିଦ୍ରତମ ଅଂଚଳର ଅଧିବାସୀଭାବେ ମିଳିତ ଜାତିସଂଘର ବିକାଶ ବିବରଣୀରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ସେହି ଅଂଚଳ ହେଉଛି କେବିକେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟା ଓଡ଼ିଶା । ସେହି ଅଂଚଳର ଅଧିବାସୀ ଆନ୍ଧ୍ରମାନେ । ଆନ୍ଧ୍ରମାନଙ୍କର ଚୁକ୍ରପଟା ନଗ୍ନ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ଦୟନୀୟତା ଦେଖି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ଵବାସୀ ଆଜି ସ୍ତବ୍ଧ, ଚକିତ । ମନରେ ସ୍ଵତଃ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କଣ ପାଇଁ ଆମେ ବିଶ୍ଵର ସର୍ବପେକ୍ଷା ଦରିଦ୍ରତମ ଅଂଚଳର ଅଧିବାସୀ ହେଲେ ?

କଳିଯୁଗରେ ଧନସଂପତ୍ତିର ପ୍ରଭାବ ଓ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ । ତେଣୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଭାଗବତ ବାଣୀ ଗାଇଛନ୍ତି - 'ଧନ ଅର୍ଜନେ ଧର୍ମ କରି, ଧର୍ମେ ପ୍ରାପତ ନରହରି' । କଳିଯୁଗରେ ମୋକ୍ଷର ଏକମାତ୍ର ମାର୍ଗ ହେଉଛି ଦାନ । ଧନ ଅର୍ଜନ କଲେ ତ ଜଣେ ଦାନପୁଣ୍ୟ କରିବ ? ତେଣୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ହେଉଛି କଳିଯୁଗର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଅଭିଶାପ । କେବିକେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟା ଓଡ଼ିଶାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଈଶ୍ଵରଙ୍କ ଅଭିଶାପ ନା ମନୁଷ୍ୟକୃତ ଏକ ରାଜନୈତିକ ଚକ୍ରାନ୍ତ ଚାହା ସମୀକ୍ଷା କରିବା ଏହି ଆଲୋଚ୍ୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ମାନବ ସମ୍ବଳରେ ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଏକ ଉନ୍ନତ ଅଂଚଳ ବୋଲି ସର୍ବଜନସିଦ୍ଧିତ । ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବ ଉପକୂଳ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଉପକୂଳ ସାମୁଦ୍ରିକ ସମ୍ବଳରେ ଭରପୁର ଥିବାବେଳେ ପର୍ଯ୍ୟା ଓଡ଼ିଶା ମଧୁର ଜଳ, ଜମି, ଜଂଗଲ, ଖଣିଜ ସଂପଦରେ ଭରପୁର ଅଟେ । ପର୍ଯ୍ୟା ଓଡ଼ିଶାର ଜଂଗଲରୁ ବହୁମୂଲ୍ୟ କାଠ ମିଳିବା ସଂଗେ ସଂଗେ, କେନ୍ଦୁପତ୍ର, ମହୁଳ, ଚାରଉଳି ମୂଲ୍ୟବାନ ବନଜ ସଂପଦ ମିଳେ । ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିକାଂଶ ସୁନାବ୍ୟା ନଦୀ ପର୍ଯ୍ୟା ଓଡ଼ିଶା ମଧ୍ୟଦେଇ ବଙ୍ଗୋପ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଡ. ପ୍ରତାପ ଚଂଜନ ସୁନା, ତୁରା, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୁଷ୍ପପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ସାଗରରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିରସ୍ରୋତା ମହାନଦୀ ପ୍ରଧାନ ଯାହା କୋରଲ ଓ ଉତ୍କଳମାତାର ବନ୍ଧ ଚିରି ତାର ସନ୍ତାନସନ୍ତତିମାନଙ୍କୁ ଦୁଷ୍ଟ ସଦୃଶ ଅମୃତ ଜଳ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଶତକଡ଼ା ଅଶୀଭାଗ ଖଣିଜ ସଂପଦ ଅଛି କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ । ସେହି ଖଣିଜ ସଂପଦ ମଧ୍ୟରେ କୋଇଲା, ଅଭ୍ର, ବକ୍ସାଇଟ, ମାଙ୍ଗାନିଜ, ନିକେଲ, ଅଲୁମିନିୟମ, ଷ୍ଟେରଲାଇଟ, ଲୌହଆଦି ପ୍ରଧାନ । ମୂଲ୍ୟବାନ ରତ୍ନପଥର ଖଣି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଏବେ ପୃଥିବୀ ମାନଚିତ୍ର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ସବୁଠୁ ବଳି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଯେ ମୋତି ଓ ପୋହଳା ଦୁଇଟି ସାମୁଦ୍ରିକ ରତ୍ନକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବାକି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ରତ୍ନପଥରର ପତୁର ଖଣି ଅଛି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ । ସେହି ରତ୍ନପଥରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ହେଉଛି ହୀରା, ନୀଳା, ମାଣିକ୍ୟ, ପାନ୍ଥା, ବୈଦୂର୍ଯ୍ୟ, ଟୋପାଜ, ଗାର୍ବେଟ ଇତ୍ୟାଦି । ଅଷ୍ଟେଲିଆର ଏକ ଘରୋଇ କଂପାନୀର ବୈମାନିକ ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଜଣାଯାଇଛିଯେ ସମ୍ବଲପୁରର ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ଓ ବୌଦ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ଦଶ ହଜାର ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ପରିମିତ ଅଂଚଳରେ ପୃଥିବୀର ସର୍ବବୃହତ ହୀରାଖଣି ଅବସ୍ଥିତ ।

ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାୟ ସବୁରି ଭାଗ ମାନବ ସମ୍ବଳ ଗଢ଼ିତ ଅଛି କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ । କେବଳ ବୟନ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶତକଡ଼ା ସବୁରି ଭାଗରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମାନବ ସମ୍ବଳ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ମହଜୁଦ୍ ଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁର୍ଣ୍ଣପୁର ଓ ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରାୟ ଏକଲକ୍ଷ କୁଶଳୀ ବୁଣାକାର ଅଛନ୍ତି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରୌପ୍ୟ କାରିଗର, କଂସା ପିତଳ କାରିଗର, କାଠ ଓ ପଥର ଖୋଦେଇ କାରିଗରଙ୍କ ସମେତ ଅନ୍ୟ କାରିଗରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସମଗ୍ର ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରାୟ ତିନି ଲକ୍ଷ ହେବ । କେବଳ ବୟନ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୁଣାକାରମାନଙ୍କୁ ସଂଗଠିତ

କରି ସେମାନଙ୍କ ହାତକୁ କାମ ଯୋଗାଇ ଦେଲେ ଖାଲି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଜାହିଁକି ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଅର୍ଥନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉନ୍ନତ ହୋଇଯାଆନ୍ତା । କାରଣ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସିନା ବଢ଼ି ମରୁଡ଼ି ଅଛି । ବୟନଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧୋଇ ମରୁଡ଼ି ନାହିଁ । କୃଷିକ୍ଷେତ୍ର ସହ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅଭାବି ବିକ୍ରି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଏହି ଅଭାବି ବିକ୍ରି ଏବେ ବୟନ ଶିଳ୍ପକୁ ମଧ୍ୟ ଧ୍ୱଂସ କରିବାକୁ ବସିଲାଣି । ନକଲି ବସ୍ତ୍ର ଅସଲି ବସ୍ତ୍ରକୁ ପଛରେ ପକେଇ ଦେଲାଣି । ଆମ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇବାପରେ ନେତାମାନେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ନୀତିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲି ଗଲେ । ସେମାନେ ଭୁଲିଗଲେ ଯେ ଭାରତ ହେଉଛି ଏକ କୃଷିପ୍ରଧାନ ଦେଶ । କୃଷିର ଉନ୍ନତିରେ ଦେଶର ଉନ୍ନତି ନିହିତ । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ନେତୃବର୍ଗ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଓ କୃଷିକୁ ପଛରେ ପକେଇ ଭାରୀ ଶିଳ୍ପ ପଛରେ ଅନ୍ଧଭଳି ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତେଣେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ବିପରୀତ ଚରିତ୍ର ମାଓ-ସେ-ରୁଁ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ନୀତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ଚୀନ ଦେଶକୁ ଏକ ଉନ୍ନତ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦେଶଭାବେ ବିଶ୍ୱ ଦରବାରରେ ଠିଆ କରି ପାରିଲେ । ଭାରତବର୍ଷର ଅର୍ଥନୈତିକ ସମୃଦ୍ଧି କୃଷି ଓ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ଭିତ୍ତିକ ଏବଂ ତାହା କୃଷି ପ୍ରଧାନ ଦେଶ ଚୀନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ବୋଲି ସେ ଦେଶର ନେତୃବର୍ଗ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିଲେ । ସେହି ସାମାନ୍ୟ ଜ୍ଞାନକୁ କର୍ମରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ସଫଳତାର ଚାବିକାଠି । ଖୁବ୍ ବିଳମ୍ବରେ ଆମ ଦେଶରେ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଜ ବିପ୍ଳବ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଆହୁରି ବିଳମ୍ବରେ ଶ୍ୱେତ ବିପ୍ଳବ ଓ ନୀଳ ବିପ୍ଳବ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ସବୁଜ ବିପ୍ଳବ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘୋର ଅଭାବୀ ବିକ୍ରି ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ବିଶେଷତଃ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଚାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ଚାଷ ଏକ ପୀଡ଼ାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଭଲ ଫସଲ

ଅମଳ ହେଲେ ଟଙ୍କାଏ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଚାଷୀ ଜମିରୁ ମାତ୍ର ଦଶ ପଇସା ପାଉଛି । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିକାଂଶ ଉନ୍ନତ ଚାଷୀ ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ହାତରେ ହଳ କରନ୍ତି ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ବିପିଏଲ ତାଲିକାଭୁକ୍ତ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ସୀମାରେଖା ତଳେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ଦୁଇଓଲି ପେଟପୁରା ଖାଇବାକୁ ମିଳେନାହିଁ । ସେମାନେ ତାଙ୍କ ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼େଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ସାମାନ୍ୟ ଘର ଖଣ୍ଡେ ତୋଳିବା ସ୍ୱପ୍ନ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନରେ ରହିଯାଏ । ଏପରିକି ଦେହପାହା ଖରାପ ହେଲେ ଔଷଧ କିଣିବାକୁ ସେମାନଙ୍କଅର୍ଥରେ ପଇସା ନଥାଏ । କେବିକେ ଓ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶତକଡ଼ା ଅଶୀଭାଗ ସେହି ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ । ଚାଷ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ 'ଛ ଟଙ୍କା ଘୋଡ଼ାକୁ ନ ଟଙ୍କା ଦାନା' ସଦୃଶ ହୋଇଛି । ନିୟମିତ ମରୁଡ଼ି ସେମାନଙ୍କ ହାଡ଼ରୁ ମାର୍ଜିତ ଝଡ଼େଇ ଦେଉଛି । ଏକଦା କୃଷି ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ଉନ୍ନତିର ଚରମ ସୀମାରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲା । ଏ କଥା ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ଅର୍ଥନୀତିଜ୍ଞ ମହାତ୍ମାମ୍ୟ ଅମର୍ତ୍ୟସେନ ତାଙ୍କ ଗବେଷଣାତ୍ମକ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧେ କଥା ୧୮୮୧ ମସିହା ବ୍ରିଟିଶ ଇଣ୍ଡିଆ ଜନଗଣନା ରିପୋର୍ଟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ଏବେ ଦେଖାଯାଉ ସେହି ଉନ୍ନତି ଅବନତିରେ ପରିଣତ ହେଲା କିପରି ? ଆମେ ଆଗରୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛୁ ଯେ କୃଷି ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ପ୍ରଶାସନ ଦୃଷ୍ଟି ହଟାଇ ନେବାରୁ ତାହା ଅବନତିର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଲା । ଅର୍ଥାତ ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ କୃଷି ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଯେଉଁ ରାଜନୈତିକ, ପ୍ରଶାସନିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ପାଉଥିଲା ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ତାହା ହରାଇ ଦେଇଥିଲା । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅସମତୁଲ ଓ ଦୃଢ଼ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶାସନ ପାଇଁ କ୍ଷୀପ୍ର

ଶ୍ରୀମାନ୍ ହେମନ୍ତ କୁମାର ପୁରୋହିତ, ଏଡ୍‌ଭୋକେଟ, ବରଗଡ଼, କୋରଲାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ଆଞ୍ଚଳିକ ବୈଷମ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । କୃଷି ଓ କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ସାମାଜିକ ତଥା ଆର୍ଥିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଧୂସବିଧୂସ ହୋଇଗଲା । କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତଥାକଥିତ ଆଧୁନିକ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଣାଳୀ ସେହି ଧୂସକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆହୁରି କ୍ଷୀପ୍ରତର କରିଦେଲା । ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ ବିହନ, ପ୍ରଚୁର ମାତ୍ରାରେ ରାସାୟନିକ ସାର ଓ କୀଟନାଶକ ଔଷଧ ଆଦି ଆମର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଆମର ପରିବେଶକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମର ଚିରାଚରିତ ସମୃଦ୍ଧ ସମାଜର ଚରିତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟକ୍ଷ କରିଦେଲା । ଆଉ ସେହି ନଷ୍ଟ ଚରିତ୍ର କର୍ଜିତ ଭଳି ନୂଆ ନୂଆ ରୋଗର ଭୟାବହତା ବୃଦ୍ଧି କଲା । ଦୀର୍ଘଦିନର ଅଭ୍ୟାସ ଚରିତ୍ରଗତ ହୋଇଗଲା ପରେ ଏବେ ରାସାୟନିକ ସାର ଓ କୀଟନାଶକ ଔଷଧର ବ୍ୟବହାର ହ୍ରାସ କରିବାକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଚାଷୀଭାଇମାନେ ଆଉ ପଛକୁ ଫେରି ପୁରାତନ ପଦ୍ଧତିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଦେଶୀ ବିହନ, ଦେଶୀ ଜ୍ଞାନକୌଶଳ ଓ ସର୍ବୋପରି ଜମିର ଗୁଣାତ୍ମକମାନ ସବୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲାଣି । ସେମାନେ ଏକ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ଚାଷ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି ଯାହାର ଫଳ ହେଉଛି କେବଳ ବିଫଳତା ହିଁ ବିଫଳତା । ଠିକ୍ ସେହିପରି କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲୋକେ ପ୍ରାକୃତିକତାକୁ ଛାଡ଼ି କୃତ୍ରିମତାକୁ ଆବୋରି ଦସିଛନ୍ତି । ଷ୍ଟେନ୍‌ଲେସ୍ ଷ୍ଟିଲ ବାସନରେ ଖାଇଲେ କେନ୍‌ସର୍ ରୋଗ ହେଉଛି ଜାଣି ମଧ୍ୟ ତାହା ଶସ୍ତା ବୋଲି ଲୋକେ ଆଉ କଂସା ପିତଳ, ତମ୍ବା ବାସନବର୍ତ୍ତନ ବ୍ୟବହାର କରୁନାହାନ୍ତି । ଠିକ୍ ସେହିପରି ପୁଷିକ କଣ୍ଢେଇ ବ୍ୟବହାର ପିଲାଛୁଆଙ୍କ ଦେହରେ ଚର୍ମରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଜାଣି ମଧ୍ୟ

କାଠ ବା ମାଟି କଣ୍ଢେଇ ବେଶୀ ଲୋକ ବ୍ୟବହାର କରୁନାହାନ୍ତି । ବୟନଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଠୁ ବେଶୀ ଆରାମ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ଅତି ଗରମ ଓ ଅତି ଥଣ୍ଡା ଅଂଚଳରେ ମଧ୍ୟ ମୋଟା ସୂତାଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମତ ଦେଉଥିଲା ବେଳେ ଲୋକେ ଶସ୍ତାରେ ସିନ୍ଥେଟିକ୍ ଲୁଗା ବ୍ୟବହାର କରିବା ଦ୍ୱାରା ଦୁରାରୋଗ୍ୟ ପେଟ ଓ ଚର୍ମରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବାରଗଣ୍ଡା ି'କଡ଼ା ହୋଇଯାଉଛି । ସୁନାରୁପାର ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିବା ବଦଳରେ ଲୋକେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନକଲି ଧାତୁର ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିବାକୁ ଦେବାଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରୋଜଗାର କରି ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇବାର ମନସ୍ତାତ୍ମିକ ଉତ୍ସାହ ଉଦ୍‌ଘାଟନା ମରି ଯାଉଛି । ଏହି ସବୁ କାରଣରୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ତଥା କେବିକେ ଅଂଚଳରୁ ସମସ୍ତ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଭଜିବାକୁ ବସିଲାଣି । ଉପରୋକ୍ତ ଅଂଚଳର ସୁନାରୀ, କଂସାରୀ, ଖଡ଼ରୀ, କେଉଟ, ଖଦାଳ, ମହାରଣା, ବଡ଼େଇ, କୁମ୍ଭାର, କମାର, ଭୁଲିଆ, କୁଷା, ଢେରା, କୁଲି, ଆଦିବାସୀ, ହରିଜନ, ପାଟରୀ, ତେଲି, ମାଲି, ଗଉଡ଼ ଆଦି ଅନେକ ଜାତିର କାରିଗରମାନେ କେବେଠୁ ହାତଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ବେକାର ବସିଲେଣି । ଏଥିପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର, ଓଡ଼ିଶା ଶାସନ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଦୃତିପୂର୍ଣ୍ଣ କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପନୀତି ମୁଖ୍ୟତଃ ଦାୟୀ ଅଟେ । କୃଷି ଓ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରକୁ କିପରି ଉନ୍ନତ ଓ ଯୁଗୋପଯୋଗୀ କରାଯାଇ ପାରିବ ସେ ସଂପର୍କରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯୋଜନା ନାହିଁ । ସେ ଦିଗରେ ଆମ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ଗବେଷଣା ଓ ଦୂରଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟମାନୁର କୃଷିଜାତ ଓ ଶିଳ୍ପଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନ ଓ ତାର ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର

ସକାଶେ କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ ନାହିଁ । ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ ଆମ ଉତ୍ପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଉପଲବ୍ଧି ସକାଶେ ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ମନରେ ଯେଉଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ସଚେତନତା ଆବଶ୍ୟକ ସେଥିପାଇଁ ପଛୁଆ ଓ ଦୁର୍ବିହୀନ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଆନ୍ତରିକ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ କେବିକେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ଦରିଦ୍ରତମ ଅଂଚଳ ହେବ ନାହିଁତ ଆଉ ହେବ କ'ଣ ? ଏଥିରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ କ'ଣ ଲାଭ ହେଉଛି ? ଏତିକି ଲାଭ ହେଉଛି ଯେ କେବିକେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ବୋଲି ଡେଇଁବା ପିତି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟପାତ୍ର୍ୟା ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆର୍ଥିକ ପେକେଜ୍ ମାଗୁଛନ୍ତି । ଏଣେ କେବିକେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ନେତୃଗୁଡ଼ କୁହୁଣୀକୁ ବୋହି ଗଲାଣି । ସେମାନେ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଉପରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟ ଅଂଚଳ ଲୋକେ ଭୋଗ ପ୍ରାସାଦ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ କାହିଁକି ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି ? ସେଥିରେ ନବୀନଙ୍କ ସରକାର କାହିଁକି ପାପଭାଗୀ ହେଉଛନ୍ତି ? ବିଶ୍ୱର ଦରିଦ୍ରତମ ଅଂଚଳ କେବିକେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପାତ୍ର୍ୟା ବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆର୍ଥିକ ଅନୁଦାନ ମାଗୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ତଥା କେବିକେ ଅଂଚଳର ଏବେବି କର୍ପୁର ପଡ଼ି ରହିଛି ମାତ୍ର ତାକୁ ଧରି ରଖିବାକୁ କନା ଖଣ୍ଡେ ନାହିଁ । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମନମୋହନ ସିଂହଙ୍କ କୃଷି ଓ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ସୂଚକ ନୀତିର ପ୍ରଭାବ ଆମ ମୁତ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ହେଉନାହିଁ । କାରଣ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ନିଜର ମାନ୍ୟତା ଅମଳର କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପନୀତିକୁ ବଦଳାଇବାକୁ ଆନ୍ତରିକତାର

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଅବନୀକାନ୍ତ ପଣ୍ଡା, ଲ'କଲେଜ ରୋଡ଼, ବରଗଡ଼, କୋଶଲାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ସହ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପନୀତିରେ ଯେଉଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ତାହା କେବଳ ଲୋକଦେଖାଣିଆ । ଆମ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅତୀତର ଇତିହାସରୁ କିଛି ଶିଖିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତୀତରେ କୃଷି ଓ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ଉପରେ ଜୋରଦେଇ ଏହି ଅଂଚଳ ଦିନେ ଉନ୍ନତିର ଚରମସୀମାରେ ପହଞ୍ଚିପାରିଥିଲା ଏକଥା ଆମ ସରକାର କେବେଠୁ

ଭୁଲିଗଲେଣି ଓ କ୍ଷୋଭର କଥା ଯେ ସରକାର ଏବେ ତାହାକୁ ଆଉ ମନେ ପକାଇବାକୁ ଚାହୁଁନାହାନ୍ତି । ସରକାରକୁ ଏବେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିଳ୍ପର ବଡ଼ ବଡ଼ ଭୂତ ଧରିଛି । ରାଜାରାଜି ଦରିଦ୍ରତମ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଦେଶର ଏକ ନମ୍ବର ସମୃଦ୍ଧ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିଦେବାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼ ଶିଳ୍ପପାଇଁ ବିନାଶର ଯେଉଁ କଳାବାଦୀ ଘୋଟି ରହିଛି

ତାହା ଆମ ସରକାରକୁ ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ଏକଥା ଦିବାଲୋକ ଭଳି ସ୍ୱପ୍ନ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର କେବିଜେ ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ଜୀବନ ସହ ଉଚ୍ଚ ଅଂଚଳର ଖଣି ଖାଦାନକୁ ବରବାଦ କରି ଏକ ମାରାତ୍ମକ ଖେଳ ଖେଳିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଛନ୍ତି ଯେ ବିକଳ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦରକାର । ତାହା ଯେମିତି ହେଉ ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କ୍ଷେତ୍ରପ୍ରସ୍ତୁତି

■ ମନୋରଞ୍ଜନ ସାହୁ

ଯେଉଁମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ସିଂହକୁ ସିଂହ, ମୃଗକୁ ମୃଗ, ସଂରକ୍ଷଣକୁ ସଂରକ୍ଷଣ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ନିତାନ୍ତକୁ ନିତାନ୍ତ, ନୀଳାଚଳକୁ ନୀଳାଞ୍ଚଳ, ଯୁଦ୍ଧକୁ ଯୁଧ, ବୋଲି କହନ୍ତି; ସେଇମାନଙ୍କ କାନକୁ ଜୋର ବାଧୁଲା, ଯେତେବେଳେ କେହି କେହି ଇଂରାଜୀ ବନାନ ପଡ଼ି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଓରିଯା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆକୁ ଓରିଆ କହିଦେଲେ । ତେଣୁ କେତେଜଣ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଓ କଳାତତ୍ତ୍ୱମୀ ସରକାର ମିଶି ଏଇ ଶବ୍ଦଦୁଇଟିର ଇଂରାଜୀ ବନାନ ବଦଳାଇ ଦେଲେ, ସେଇ ଖୁସିରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ସରକାରୀ ଛୁଟି ବି ଘୋଷଣା ହୋଇଗଲା । ସେଇ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଏବେ ଆମର ଆଶ୍ରୟ, ଆମର ପୋଲ ଭଲ ଲାଠି, ଆମର ଅସ୍ତ୍ର ।

୧୮୩୫ ମସିହାରେ ଇଂରେଜ ସାହେବ ମେକଲେ ପରାଧୀନ ଭାରତପାଇଁ ଏକ ନୂଆ ଶିକ୍ଷାନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରି ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ସେତେବେଳେ କେହି କେହି ଏହାକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିଥିଲେ ବି ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିରୋଧ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିବ । ତଥାପି ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ନୂତନ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ ଗଣିତରୁ ଅଗଣିତ ହେଲେ । ଏଇ ମହାନ ସ୍ରୋତ

ବିଭକ୍ତ ହେଲା ତ୍ରିଧାରାରେ (୧) ନବ୍ୟସଭ୍ୟ ଶ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ (୨) ନବ୍ୟସଭ୍ୟ ରାଜସେବକ (୩) ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ଦେଶପ୍ରେମୀ ଦେଶସେବକ । ଏଇ ତୃତୀୟ ଧାରାର ପ୍ଲାବନ ହିଁ ପରାଧୀନତାକୁ ଉପାଉନେଲା ମହାସାଗର ଭିତରକୁ । ଇଂରେଜ ଶାସନର ବିତାଡ଼ନ ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାହିଁ କାର୍ଯ୍ୟକରିଥିଲା ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ । ଆମେ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷାର ଅସାରତା ସଂପର୍କରେ ଯେତେ ଗାଢ଼ଣି ଗାଢ଼ଲେବି ସ୍ୱାକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷିତ ନବ୍ୟଗୋଷ୍ଠୀ ବାହାରି ନଥିଲେ ଏ ଭାରତ ସେତେବେଳେ ପରାଧୀନତାର ଶିକୁଳି ଛିଣ୍ଡାଇ ପାରିନଥାନ୍ତା । ବିଦେଶୀ ଅସ୍ତ୍ର ହିଁ ବିଦେଶୀଙ୍କୁ ଘାଏଲା କରିବାରେ ଆମର ସହାୟକ ଥିଲା ।

ଆମ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ମାତୃଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ନୁହେଁ । ତଥାପି ସେଇ ଭାଷା ଆମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆବୁନୁକରି ରଖିଛି । ଆମର ମାତୃଭାଷା ବହୁ ପୁରାତନ ହୋଇଥିଲେହେଁ ତାହା ବହୁକାଳଧରି ପଡ଼ି ରହିବା ଫଳରେ ସଂଗଠିତ ଓ ବିକଶିତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ଏବେ ତାହା

ବିକାଶୋନ୍ମୁଖୀ । ପରସ୍ପରର ଭାବ ବିନିମୟ ପାଇଁ ଆମ ଭାଷାର ଦୃଢ଼ ଦକ୍ଷତା ରହିଛି ସିନା, ତାହା ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିପାରିନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବି ତାହା କରିପାରିନାହିଁ । ତେଣୁକରି ପରା ବିଦେଶୀ ଭାଷା ଇଂରାଜୀ ଓ ଦେଶାଭାଷା ହିନ୍ଦୀର ଆଶ୍ରୟ ନିଆଯାଏ । ତେବେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ କାରବାର ହେତୁ ଆମର ଅସତ୍ୟୋଷ, ଆମର ବିରୋଧ, ଆମର ବିଦ୍ରୋହ ଓ ସଂଗ୍ରାମ, ସେଇମାନଙ୍କର ଭାଷା ହେଉଛି ଓଡ଼ିଆ । ସୁଖର କଥା ଯେ ସେଇ ଓଡ଼ିଆ ଏବେ ଆମମାନଙ୍କର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାଷା । ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ଦିଗରେ ଏଇ ଭାଷା ହିଁ ହେବ ଆମର ମୁଖ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ, ମୁଖ୍ୟ ସହାୟକ । ପୂର୍ବରୁ କହିଛି ଓଡ଼ିଆ ବି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ଦିଗରେ ଅସମର୍ଥ । ଅତଏବ ଇଂରାଜୀ, ହିନ୍ଦୀ, ସଂସ୍କୃତ ଭଳି ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ଓ ତହିଁରେ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ହାସଲ ମଧ୍ୟ କୋଶଳବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ । କେବଳ ଭାବାବେଶର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କେବଳ ସ୍ୱମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେଲେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷାମାନଙ୍କୁ ଆମ ମନୋରାଜ୍ୟରୁ ବହିଷ୍କାର କଲେ ପ୍ରତିକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସୀମିତ ରହିଯିବା ।

ଆମର ନ୍ୟାୟ ଦାବୀ ଆମ ପାଖରେ ରହିଯିବ । ଆମର ପରିକଳ୍ପିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ ନିମନ୍ତେ, ଆମର ସଂଗ୍ରାମ ନିମନ୍ତେ ମୁଖ୍ୟ ଆୟୁଧରୂପେ ଏବେ ଆମକୁ ସେଇ ଭାଷାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଶେଷରେ ଆମେ ହିଁ ତାଙ୍କୁ କହିବା - “ତୋର ଧାନ୍ତକେ ତୋର ମୁହିଁ, ଦେ କେଉଁଟେନ୍ ଭୁଷ୍ କରାଁ ।”

ତଥାପି.... ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆ; ଓଡ଼ିଶା, ଓଡ଼ିଆ: ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବିଜିନ୍ ସ୍ଥାନରେ ଆଲୋଚିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା, ‘ସତେ ହୋ, ବରଗଡ଼, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ର ଇଂରାଜୀ ବନାନରେ garh କାହିଁକି ଲାଗିବ ? ଏହା ‘ଗଛ’ ପରି ଶୁଭୁଛି । ଶବ୍ଦ ଇଂରେଜମାନେ ଏମିତି ଭୁଲ୍ କରିଛନ୍ତି । ତାକୁ ସୁଧାରି Baragada, Sundargada କରିବା ଉଚିତ ।” ଏସବୁ ଉପୁଲପଣର ପରିପ୍ରକାଶ । ବେଳେବେଳେ ଉପୁଲ ଭାବାବେଶ ଜୁଆରର ରୂପ ନେଇଯାଏ ଏବଂ Orissa ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥାଏ Odisha

ରେ । ସମସ୍ତେ ବାଃ ବାଃ କରନ୍ତି ।

ମଣିଷ ଉପୁଲ ପ୍ରକୃତି । ନ କଲେ ଶିତଳକୁ ଗତି ॥
ଯା’ଦେଖି ଦେମାତ ଆଦର୍ଶ । ବୁଝାବ ମେଡ଼ି ବଜ ପରି ॥
ଶିଳା ଶିତଳ ପଟେ ମେଡ଼ି । ଶିଳିକି ଆଗକୁ ଚଉଡ଼ି ॥
ଯଦ୍ୟପି ଖାଲେ ଯାଏ ପଡ଼ି । ଦୌଡ଼ି ପଡ଼ି ସର୍ବ ମେଡ଼ି ॥

Orissa କୁ ଯଦି ବନାନ୍ ଅନୁସାରେ ‘ଓରିସା’ କହିଦେଲେ କାନ ପାଟି ଯାଉଥିଲା ଏବେ Odisha କୁ ବନାନ୍ ଅନୁସାରେ ଆମେ ‘ଓଡ଼ିସ’ ବା ‘ଓଡ଼ିସ୍‌ହ’ ବୋଲି କହିଲେ କାନ ଝଡ଼ି ଯିବନିତ ? ଯଦି ଆମେ ସେମିତି କହୁଁ ତେବେ ଯୁକ୍ତିରେ କିଏ ଆମକୁ ମନା କରିବ ? ଏଣୁ ଏ ପ୍ରକାରର ଭାବବାଦୀ ଦୂର୍ଭୁକ୍ତି ଆମକୁ ଏଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ, କାରଣ ଏମିତି ହେଲେ ଦିଅଁଗତୁ ଗତୁ ମାଙ୍କଡ଼ ହୋଇ ବରଗଡ଼କୁ ଅନ୍ୟମାନେ ବାରଗଦା, ବରାଗଦ ଇତ୍ୟାଦି ବୋଲି ପଡ଼ିବେ । ହିନ୍ଦୀବାଲାଏ ତ ସର୍ବଦା ‘ଗଡ଼’କୁ ‘ଗଡ଼’ ଲେଖନ୍ତି । ଆମେ ଯଦି ଓଡ଼ିଆ ବୁଦ୍ଧିରେ ଛତିଶଗଡ଼କୁ Chhatisgadha

ଲେଖିଦେବା ଏବଂ ତାକୁ ଯଦି କେହି ଛତିଶଗଧା ବା ଛତିଶଗଧ ବୋଲି ପଢ଼େ, ସେମାନେ ଆମ ପିଠିରେ ମେହାଁ ପରାଈବେ ନାହିଁକି ?

ବରଗଡ଼ ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ର ଇଂରାଜୀ ବନାନ୍ ଠିକ୍ ଅଛି । ଏ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଶାସନାଧିନ ଥିବାବେଳେ, ସେଇ ଏକା ଅର୍ଥରେ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାନୁସାରେ ତାହା ବରଗଡ଼ ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ । ଇଂରାଜୀ ଅକ୍ଷର ‘r’ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ‘ର’ ଏବଂ ‘ଡ଼’ ଧ୍ବନି ପାଇଁ । ‘ଡ଼’ ପାଇଁ rh, d ଲାଗେ ‘ଦ’ ପାଇଁ ଓ ‘ଡ଼’ ପାଇଁ । ‘ଡ଼’ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ବରା:ବଡ଼ା, ବରି:ବଡ଼ି, ବାରି:ବାଡ଼ି, ପୁରି:ପୁଡ଼ି, ଝାରଖଣ୍ଡ: ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ, କରହେଲ:କଡ଼େଲ ଇତ୍ୟାଦି ବେଳକୁ ‘ର’ ଏବଂ ‘ଡ଼’ର ଧ୍ବନି ପ୍ରାୟ ଏକାକାର । ମୁଖଗହ୍ବର ଭିତରେ ଏମାନଙ୍କ ଔଚ୍ଚାରଣିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରାୟ ସମାନ । ଏଣୁ ଏ Odisha, Odia ଦେଖି ଆମେ ଉପୁଲିବା ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ ।

■ କୋଶଲ ନଗର, ଡାଙ୍ଗ, ବରଗଡ଼

ପରିବେଶ ଚିନ୍ତା-୨

■ ମୁକ୍ତକଣ୍ଠ ପ୍ରଧାନ

‘ପରିବେଶ କେ ନାହିଁ ଋହାଳି କରି ଯଦି ବିକାଶ ହେଉଛେ ତେବେ ଠିକ୍ ଅଛି ।’ (ପରିବେଶ ଚିନ୍ତା-୧) ଇ କଥା ପଢ଼ିକରି ଆମର ବନ୍ଧୁମାନେ ଅତୁଆଁ ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ । କେହି ତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେଇଛନ୍ ଯେ ହେବା ହେଲେ କେହେନି ବିକାଶ କଥା ଚିନ୍ତା କରାନାହିଁ ଯାଇପାରେ । ବଏଲେ କେତା କରମାଁ ? ନଦୀବନ୍ଧ, ଖଣିଖଦାନ, କଳକାରଖାନା କଥା ଛାଡ଼, ଖେତଖଲା ଋଷବାସଭି ତ ପରିବେଶ କେ ନାହିଁ ଋହାଳି କରି ନାହିଁ ହଇପାରେ । ମୁନୁଷ୍ ଚଲବା କେହେଲ ?

ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନଭିତରୁ ଉତ୍ତର ଲୁକି କରି ଥିବି । ଇ’ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଁ ଭି ଉତ୍ତର ଅନ୍ତର୍ହିତ

ହଇକରି ଅଛେ । ‘ମୁନୁଷ୍ ଚଲବା କେହେଲ ?’ ଇ’ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଁ ମୁନୁଷ୍ ଚଲବାରତାକେ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ବଳି ଦର୍ଶା ହେଉଛେ । ସତ୍ତକଥା, ମୁନୁଷ୍ ଚଲବାରତା ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା, ବଡ଼କଥା ଆଏ ହିଁ । ଲେକିନ୍ ଚଲବାର ଲାଗି କାଣା କାଣା ଦରକାର, ତା’କେ କାଣା କାଣା କରବାକେ ହେଉଛେ ହେଁଟା ଦେଖମା ।

ଚଲବାରଲାଗି ମୁନୁଷ୍ କେ ପହେଲେ ତ ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବାସଗୃହ ଦରକାର । ଇ’ ସବୁ ପାଏଦାର ଲାଗି ଆଦିମ ଯୁଗର ମୁନୁଷ୍ କେ କିଛି କରବାରକେ ନାହିଁ ପଡୁଥାନ୍ତି । ହାତ ଲମ୍ବାଲେ ଖାଏଦାର ଲାଗି ଗଛର ଫଳମୂଳ, ପିନ୍ଧିବାର ଲାଗି

ଡାଲପତର, ଆଉ ରହେବାର ଲାଗି ଗଛର ସନ୍ଧି, ନେହେଲେତ ପଥରର ଗୁମ୍ଫା ମିଳୁଥିଲା । ଇଛେନ୍ ସେ ଜମାନା କେ ଫିରି ନାହିଁ ହୁଏ । ଇହାଛିନି ଖାଦ୍ୟ, ବସ୍ତ୍ର, ବାସଗୃହ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ, ମନୋରଞ୍ଜନ ଭି ଦରକାର ବୁଲାଇବା । ଇ’ ଛଅଟା ମୁନୁଷ୍ ଲାଗି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଭିତରେ ଯାଉଛେ - ମୁନୁଷ୍ ଲେଖେଁ ଜାଣିବାର ଲାଗି ଇଟା ତାହାକେ ନିହାତି ଦରକାର । ଆଦିମ ଯୁଗର ମୁନୁଷ୍ କ୍ରମବିକାଶର ଧାରା ଥିଁ ଯେତେବେଲେ ରକ୍ଷିମୁନି ହୋଇପାରିଥିଲା ସେତକି ବେଳୁଁ ଇ ଛଅଟା ତାହାକେ ନିହାତି ଦରକାର ବଳି ଜାନି ସାରିଥିଲା । ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟ ପାୟଦାର ଲାଗି ଋଷବାସ କରବାକେ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ମନବୋଧ ପତି, ନି:କୁଲତାତୁକୁରା, ବରଗଡ଼, କୋଶଲାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ହେଉଥିଲା । ବସ୍ତ୍ର ପାଉଁଶର ଲାଗି କପଡ଼ା ବୁନା ଶିଖିଯାଇଥିଲା । ବାସଗୃହ ଲାଗି ମାଟି, ପଥର କାଠ ଆଉ ଲୁହାର କାରିଗରୀ କରି ପାରିଥିଲା । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଲାଗି ଗଛଲତା ଥୁଁ, ମାଟି, ପଥରଥୁଁ ଉଷୋକଷା ଆବିଷ୍କାର/ଉଦ୍ଭାବନ କରି ପାରିଥିଲା । ଆଉ ମନୋରଞ୍ଜନ ଲାଗି ନିଜେ ଗୀତ ଲେଖି, ଗାଇ ବଜେଇ ନାଚି ଜାଣିଥିଲା । ଶିକ୍ଷା କଥା ନାହିଁ କହେଲେ ଭଲ । ଇହାହିଁ ନି ଅତିକାୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନେ ହେଲାପରେ ହିଁ ବ୍ୟାସ ବଶିଷ୍ଠ ବାରିର ମହାତ୍ମନି ଗୁଠେ ହିଁ ନାହିଁ ଦିଶିବାର ।

ବିଭରଶକ୍ତିର ଗଭୀରତାକେ ଯାଇକରି ଆମକୁ ଦେଖିବାରକେ ହେବା ଯେ ସେତେବେଳେ ମୁନୁଷ୍ୟ କେତେଇ ଚଳୁଥିଲା ? ଗୁଡ଼େ ଆଡ଼େ ତା'ର ଥିଲା ପରିବେଶ, ଆଉ ଆଉଆଡ଼େ ଥିଲା ତା'ର ପରିଶ୍ରମ ।

ଯେ ଯେତେ ଉପଲୁଥିଲା ସେ ସେତେ ଜହ ପରିଶ୍ରମ କରି ଅଧିକା ପରିବେଶ କେ ଗଢ଼ାଉଥିଲା । ଯେ ଯେତେ କମ୍ ପରିଶ୍ରମ କରି କମ୍ ପରିବେଶକେ ବ୍ୟବହାର କରି ଚଳିଯାଉଥିଲା, ତା'ର ଜୀବନର ସ୍ୱରତା ସେତକି ଗମ୍ଭୀର, ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ପାରୁଥିଲା । ଲୋଭୀ ଆଉ ଭୋଗବାଦୀମାନେ ଅଧିକା ଅଧିକା ବସ୍ତୁ ସଂଗ୍ରହ କରବାର ଲାଗି ଜହ ଜହ ଘିଟିଟାନି ହେଇ ପରିଶ୍ରମ କରି ଜହ ଜହ ପରିବେଶ କେ ହଲାଖେଇ କରୁଥିଲେ । ବଡ଼ ବଡ଼ ମହଲ, ନଗର ଆଉ ଦୁର୍ଗ ସେମାନେ ବନଉଥିଲେ, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପୁରୀ ଲଙ୍କା ତା'ର ଗୁଡ଼େ ବଡ଼ ଉଦାହରଣ ଆସ । ଆଉ ସେ ପରକାର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବିଚକ୍ଷଣ ତ କୁହାଯାଉଥିଲା, ନ 'ଅସୁର' ଭି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଆଉ ସେ ଲୋଭୀ, ଭୋଗବାଦୀ, ବିଚକ୍ଷଣ ଆଉ ଅସୁରମାନେ ହିଁ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରୁଥିଲେ, ସାମ୍ରାଜ୍ୟ

ବିସ୍ତାର କରୁଥିଲେ । ଇତାର ଠିକ୍ ବିପରୀତ ଦିଗେ ଥିଲେ ତ୍ୟାଗୀ, ଅଲପକେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ଜ୍ଞାନୀ ଆଉ ଦୂରଦର୍ଶୀ ରୁଷି । ସେମାନେ ପରିବେଶକେ ଯଥାସମ୍ଭବ କମ୍ ଗଢ଼ାଲି କରି କୃଷି, ଗୋପାଳନ କେ ଜୀବିକାର ସାଧନ ବନେଇ କରି ସୁଖେ ଚଳୁଥିଲେ । ସତ୍ୟେଷ ତାଙ୍କର ପରମଧନ । ଜ୍ଞାନ ତାଙ୍କର ମଥାର ମୁକୁଟ । ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିବେଚନା କରତେ କରତେ ସେମାନେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ଯାଇ ପାରୁଥିଲେ ତତ୍ତ୍ୱକେ ଆଉ ତତ୍ତ୍ୱାତୀତ ବୁଝିଲେ । ଇ ଦୁହି ଗୋଷ୍ଠୀର ଚରିତ୍ରର ବଡ଼ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲା । ଗୁଡ଼େ ଗୁଡ଼େ ପରିବେଶ ଯତ୍ନେ କରି ବିରାଟ ହେବାର ଯୋଜନା କରୁଥିଲେ; ଆଉଗୁଡ଼େ ଗୋଷ୍ଠୀ ପରିବେଶକେ ସାଉତି ବେଉଡ଼ି ବେଭାର କରୁଥିଲେ ଆଉ ଚଳିଯାଉଥିଲେ । ଇ ସଂରକ୍ଷଣଧର୍ମୀମାନେ ବିଶ୍ୱକେ ବିଶ୍ୱସ୍ତୁଷ୍ଟାକର ନିବାସ ବଳି କରୁଥିଲେ - ଆଉ 'ତ୍ୟାଗ ପୂର୍ବକ ଭୋଗ' କେ ଜୀବନଯାପନର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୂତ୍ର ବଳି ସେବେଲୁଁ ଚିହ୍ନିଥିଲେ ।

ଈଶାବାସ୍ୟମ୍ ଇଦଂ ଯତ୍ କିଞ୍ଚି ତ୍ୱଗତ୍ୟାମ୍ ଜଗତ୍ । ତେନ ତ୍ୟାଭେନ ଭୁଞ୍ଜିଥାଃ ମା ଗୃଧଃ କସ୍ୟସ୍ୱିଦ୍ ଧନମ୍ ॥ - (ଈଶାବାସ୍ୟୋପନିଷଦ୍)

ସମୟର ଖେଳ ଇ' ଦୁହି ଗୋଷ୍ଠୀକେ ଭକ୍ତୁଆ ବନେଇକରି ଆଉର ଗୁଡ଼େ ବୃତୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀର ଉଦୟ ହେଲା । ସେ ଗୋଷ୍ଠୀର ଲୁକେ ବ୍ୟଲେ 'ଆମେ ପରିଶ୍ରମ ନାହିଁ କରୁଁ, କିନ୍ତୁ ଭୋଗ କରମୁଁ । ସେଥିର ଲାଗି ପରିବେଶର କ୍ଷତି ହେଲେ କେତେ, ନାହିଁ ହେଲେ କେତେ । ଆମର କିଛି ଯାଏନାହିଁ । ଇମାନକୁ ଆମେ ଅସୁର ବଲମା କି କାଣା ବଲମା ଯେ ନୁହେଁ ତିତ୍ତା କରାଯାଏ । ଇମାନେ ତାକର ମତଲବ୍ ହାସଲ କରବାର ଲାଗି ଗୁଡ଼େ ନୂଆଁ ଉପାୟଟେ ବାହାର କଲେ; ଆଉ ତା'ର ନାଁ ଦେଲେ ପଏସା । ପଏସା କାଣା ଆସ ?

ପଏସା କିଛି ନୁହେଁ । ଆଉର ଯୁଗେ ଖପୁରି ଆଉର କଉଡ଼ିକେ ପଏସା ବଲା ଯାଉଥିଲା; ଏହେବେ କାଗଜ ଚିରକୁଟ୍ଟକେ ପଏସା କୁହାଯାଉଛି । Purchasing Power, ବ୍ୟଲେ କୁୟ ଶକ୍ତି । ଇଟା ଯାର'ନ ଅଛେ ସେ ଯାହା ଗହେଁବା ଘିନି ପାରବା । ସଥେଁ କାଣା କଉଡ଼ିଟେ କି କାଗଜ ଚିରକୁଟ୍ଟକେ ଯାହା ଗହେଁବା ଘିନି ପାରବା ? ନାହିଁପାରେ । ନାହିଁ ମାନୁଲେଁ ନାହିଁ ପାରେ । ନ ଆମେ ମାନି ଯାଉଛୁ । ତାକର ପରାମର୍ଶ ଅନ୍ୟାରେଁ ପସି ଯାଉଛୁ । ଦିନେ କଉଡ଼ିର ବିନିମୟ ମୂଲ୍ୟ ଥିଲା, ଆଏଲ୍ ନାହିଁ ନ । ମାନେ ଲୁକେ ସେତେବେଳେଁ ମାନୁଥିଲେ, ଇହାହିଁ ନାହିଁ ମାନବାର । ନାହିଁ ମାନବାର ବଲି କଉଡ଼ିର ଯେତା ବିନିମୟ ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁନ, ସେତା ଗୁଣୀଟେ ଯଦି ନାହିଁ ବଲିଦେବା ତେବେଁ କାଗଜର ଟଙ୍କା ଭି ଧୁକା ଥି ଉଡ଼ିଯିବା । (ଆଉ ବାକି ଆମେ ସଭେ) ମାନିଯାଉଛେ ଯେ ଇ କାଗଜର ବଦଲା ସେ ଧାନ ଦେଇଦେବା ଆଉ ବିଡ଼ିଘିନି ପାରବା । ପଏସା ବା ମୁଦ୍ରାକେ ଯେନମାନେ ଆମର ଜୀବନଥୁଁ, ଆମର ସଭ୍ୟତାଥୁଁ ଆସବାର କେ ଦେଲେ ସେମାନେ ପଏସାର ଇ ଯାଦୁକରୀ ଦେଖେଇକରି ତାହାକେ ଆମର ଜୀବନର ଆଉ ଆମର ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରଭୁ କରି ରଖି ଦେଇଛନ୍ । ଏଛେନ୍ ପଏସାକେ ବାଦ୍ ଦେଇକରି ନାଁ ଗୁଡ଼େ ପରଜା ଚଳିହେବା ବଲି ଭାବିପାରବା, ନା ଗୁଡ଼େ ରଜା ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରିହେବା ବଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରବା । ପଏସା ଗୁଡ଼େ ରାକ୍ଷସ ଆସ । ଇଟା ସୁଗୁ ହୋଇ ପାରସି, ଗହେଁଲେ ବଡ଼ ହେଇ ପାରସି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଶୀଭୂତ କରି ପାରସି । ସେ ପରଜାକେ ମୋହିତ କରି ଦେଇଛେ । ଜ୍ଞାନୀ ଗୁଣୀମାନେ ପଏସାର ଅନ୍ଧକାର ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେଁ ମେଣ୍ଟା ହେଇକରି ରହିଯାଇଛନ୍ । ସେମାନେଭି ତାହାକର ସମସ୍ତ ଗରିମା ଥିବାର ସତ୍ତ୍ୱେ ପଏସା ନାହିଁ

ହେଲେ ଭି ଗୁଡ଼େ ଉନ୍ନତ ସମାଜ ହେଉପାରେ ବଲି ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ କରିପାରବାର ।

ଆଉର ଇ ପରିସ୍ଥିତି - ଇ ଆନୁବିଶ୍ୱାସ ବିହୀନ ପରିସ୍ଥିତିର ସୁଯୋଗ ନେଇକରି ମୁନୁଷ ପରିବେଶ ସାଂଗେ କମ୍ ଖୁଲୁଡ଼ାଡ଼ି ନାହିଁ କରବାର । ସାରା ସଂସାରନ ପଏସାବାଲା ଲୁକେ କମ୍ ଉଡ଼ପାର ନାହିଁ ହେବାର । ସେମାନେ ଗୁଡ଼େ ନୁଆଁ ଧାରା ବାହାର କରିଛନ୍ । ବଲୁଛନ୍ ପଏସା ଯଦି ତମର ହାତେ ହାତେ ଅଛେ ବଏଲେ ଦେଶ ବିଦେଶ ନାହିଁ ଲାଗେ - ସବୁଦେଶର, ସବୁଠାରେ ପରିବେଶ ତମର ଆଏ । ସବୁ ଦେଶର ଶାସନ ପ୍ରଶାସନ ତମର ମାଏପୋ । 'ବସୁଧେବ କୁଟୁମ୍ବକମ୍' । ବସୁଧାତା ଗୁଡ଼େ କୁଟୁମ୍, ପଏସାବାଲା ସେ କୁଟୁମ୍ବର ଗୁସିଆଁ । ତମର ଦେଶ ଆମର ଦେଶ ବଲି କିଛି ନାହିଁ । ସବୁ ଦ୍ୱାର ମେଲା କରିଦିଅ, ଆମର ବଲବାର ଟା ଛାଡ଼ିଦିଅ, ଯେ ପଏସା ଦେଲା ତାହାକେ ତମର ଯାହା ଯାହା ଅଛେ ଦେଇଦିଅ ଆଉ ଭାବ ଯେ ବିଶ୍ୱଟା ଗୁଡ଼େ ଆଏ । ଇଂଲିଶ ଭାଷା ଥିଁ ଇତାକେ ସେମାନେ ବଲୁଛନ୍ - Liberalization, Privatization and Globalisation - ଉଦାରୀକରଣ, ପରୋଇକରଣ ଆଉ ବିଶ୍ୱିକରଣ । ଇ'

ପଏସାବାଲେ - ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମୁଦ୍ରାପାଣ୍ଡି ଆଉ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ ବଲି, ଦୁଇଟା ଅନୁଷ୍ଠାନ ବନେଇଛନ୍ । ସେ ପଏସାଥୁଁ ଆମର ଦେଶର ମାଏଟ, ପାଏନ, ପବନ, ଗଛଲତା, ଜଙ୍ଗଲ ଆଉର ଆକାଶର ବିକାଶ ଲାଗି ରଣ ଦେଇଛନ୍ । ସେ ରଣ ସାଙ୍ଗେ ସେ ବିକାଶର ଧାରା କାଶା ହେବା କେତା ହେବା ସବୁ ସର୍ବାବଳୀ ଲିଖି ଦେଇଛନ୍ । ଇନ ଆମର ଦେଶେ ତାଙ୍କର ଲୋକ ମୁରବୀ ହଇକରି ସରକାରକେ ପ୍ରଶାସନକେ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀକେ ନିଜର ହିସାବେ ନାକେ ରସି ଲଗେଇକରି କାମ କରି ନଉଛନ୍ ।

ହେଥୁର ଲାଗି ପରିବେଶର ସୁରକ୍ଷା କି ଉନ୍ନତି କରବାର ଲାଗି ଚିନ୍ତା କରବାର ଲାଗି ଚିନ୍ତା କରୁଥିବାର ଲୁକ୍କୁ ଖାଲିଗଛ ଜଗେଇ କରି ପାଏନ୍ ଦେଉଥିଲେ ନାହିଁ ହଏ - ଇ' ସବୁ କଥାକେ ଚିନ୍ତା କରବାକେଭି ହେବା ।

ପରିବେଶ ନୀତି କାଶା ହେବା ? ଇଟା ବିଭର କରବାକେ ହେଲେ ଆମେ କେନ୍, ପରଜାରର ବିକାଶ ଉହୁହୁଁ - ସୁରୋଚିତ କି ଅସୁରୋଚିତ - ଆଗ ଦେଖବାରକେ ହେବା । ଆମେ କେନ୍, ପରଜାରର ସଭ୍ୟତା କି 'ନିଡ୍ ନଙ୍ଗଲା' ସଭ୍ୟତା ? ଇକଥା ଆଗ ପଏସଲା ହେବାର କଥା । ଆମେ ଗୁଡ଼େ ଗୌରବପୂର୍ଣ୍ଣ,

ଆନୁସନ୍ଧାନପୂର୍ଣ୍ଣ, ଆନୁବିଶ୍ୱାସପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଉହୁହୁଁ କି ପଏସାବାଲାକର କ୍ରାନ୍ତବାସ ହେବାର କେ ଉହୁହୁଁ, ପୁର କରବାକେ ହେବା ।

LPG ବାଲେ ତ କହୁଛନ୍ ଇଥୁର ମାନେ ତାଙ୍କର ମୁଦ୍ରାରାକ୍ଷସବାଲା ପାଶ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟବିକଳ ନାହିଁନ । ଅନ୍ୟ ଗତି ନାହିଁନ । କିନ୍ତୁ କିଛି ଲୋକ ଇହାଛିନିଭି ଅଛନ୍ - ସେମାନେ କହୁଛନ୍, ବିକଳ ଅଛେ । ଆମକୁ ଆଉ ସେ ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗର ରସିମୁନି କି ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗର ପରଜା ହେଇକରି ଚଲବାରକେ କେହି ନାହିଁ କହେବାର । ତାଙ୍କର ଅସ୍ଥିତାକେ, ତାଙ୍କର ଆନୁନିର୍ଭରଶୀଳତାକେ ନଜର କରବାକେ କୁହାଯାଉଛେ । ସେହି ଅସ୍ଥିତା ସେହି ଆନୁନିର୍ଭରଶୀଳତାକେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଁ ରଖିକରି କାଶା ନୁଆ ଉପାୟ, କରି ନାହିଁ ହୁଏ ? ମୁଦ୍ରାରାକ୍ଷସର କାଲେ ନାହିଁ ପଡ଼ିକରି, ପରିବେଶକେ ଅଥାଥାଲି ନାହିଁ କରି କି ମୁନୁଷର ଜୀବନକେ ବିପନ୍ନ ନାହିଁ କରି କି କାଶା ବିକାଶ କରି ନାହିଁ ହୁଏ ?

ମୁନୁଷ ଆଉ ପରିବେଶର ଯେନ ଆତ୍ମିକ ସଂପର୍କ ଅଛେ ସେଟା ବାଣୀ ଆବିଷ୍କାର କରି ନାହିଁ ହୁଏ ?

■ ହାରାକୁଡ଼ କଲୋନା, ସମ୍ବଲପୁର
ଯୋଗାଯୋଗ : ୯୪୩୭୦୫୬୮୮୪

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କୋଶଳୀ ଭାଷାର ଉପଭାଷା

■ ସୁନିଲ ପୁରୋହିତ

ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ଆଗମନ ପରେ ଭାରତରେ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷା ସଂସ୍କୃତିର ମିଶ୍ରଣରୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆଧୁନିକ ଭାଷାସମୂହ ବିକଶିତ ହୋଇଥିବାର ଐତିହାସିକ ଏବଂ ଭାଷାବିଦ୍ମାନେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରନ୍ତି । ଉକ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯାହାକୁ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନବାଦ ବୋଲି କୁହାଯାଏ,

ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ରାସ୍ତା ଏବଂ ସମୟସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଗତିକରେ ତାହା ହୁଏତ ଲକ୍ଷାଧିକ ବର୍ଷ ହୋଇପାରେ ହେଲେ ସେ ଲକ୍ଷାଧିକ ବର୍ଷର ସଠିକ୍ ଚିହ୍ନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାରେ ରହିଯାଏ । ବିବର୍ତ୍ତନର ସେ ଚିହ୍ନ ସମୂହରୁ ଆଧୁନିକ ଭାଷାମାନଙ୍କର ବିବର୍ତ୍ତନଧାରା ବା ଇତିହାସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସୂଚନା ମିଳିଥାଏ ।

କୋଶଳୀ ଭାଷା ବା ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷାର ମଧ୍ୟ ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ଇତିହାସ ରହିଥିବ ନିଶ୍ଚୟ । ସେ ଇତିହାସର ଉପଯୁକ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ ନକରି କେବଳ ତାର ମନ୍ତ୍ରର ବିକାଶର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଯଦି ଏକ ପଡ଼ୋଶୀ ଭାଷାଭାଷାର ଲୋକେ ତାକୁ ଏକ ଉପଭାଷାର ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଜୟଜିତ୍ ଦୋରା, ଡଡ଼ଙ୍ଗାପାଲି, ପୋ: (ବନ୍ଦା) ଶରମୁଣ୍ଡା, ଥା: ଅତାବିରା, ବରଗଡ଼, କୋଶଳୀଞ୍ଜଳି, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

କରନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ନୁହେଁକି ? ଦିନେ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ପ୍ରକାର ମତବ୍ୟ ଦେଇ ଲୋକହସା ହୋଇଥିଲେ କାରଣ ଐତିହାସିକ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ଯେ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାର ବିକାଶ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଅସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ରହିଥିଲା । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆଜି କୋଶଳୀ ଭାଷାକୁ ଏକ ‘ଉପଭାଷା’ ତଥା ବୋଲି ରୂପକ ମତବ୍ୟ ଦେବା ଆଗରୁ ତଥାକଥିତ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନେ ଏହାର ଐତିହାସିକ ଯଥାର୍ଥତା ଓ ସାମ୍ପ୍ରତିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିନେବା ଉଚିତ । କୋଶଳୀ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନର କେତେକ ଐତିହାସିକ ପ୍ରମାଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିଷୟ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା ।

ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱ ସଦୃଶ ଅଟେ । ସଂସ୍କୃତିର ବିକାଶରେ ଭାଷାର ଓ ଭାଷାର ବିକାଶରେ ସଂସ୍କୃତିର ଭୂମିକା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ରୁହେ, ଏଣୁ ଯେ କୌଣସି ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ସେହି ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକଙ୍କ ଐତିହାସିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମିର ଜ୍ଞାନ ରହିବା ବିଶେଷ ଆବଶ୍ୟକ । କୋଶଳୀ ଭାଷା ତଥା କୋଶଳର ଇତିହାସର ଆରମ୍ଭ ପୌରାଣିକ ଯୁଗରେ ଭାରତବର୍ଷ ଷୋହଳଟି ମହାଜନପଦରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକର ନା ଥିଲା “କୋଶଳ ମହାଜନପଦ” । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସେହି ମହାଜନପଦଗୁଡ଼ିକ ବିଭାଜିତ ହୋଇ ଛୋଟ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ପରେ ରାମାୟଣ ଯୁଗରେ କୋଶଳ, ଉତ୍ତରରେ ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତ ଠାରୁ ଦକ୍ଷିଣ ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ପୂର୍ବରେ ମହାନଦୀର ଉତ୍ତର ଅବବାହିକାରୁ ଦକ୍ଷିଣରେ ବେଣୁଗଙ୍ଗା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଥିଲା । ସେ ସମୟରେ କୋଶଳର ରାଜା ଥିଲେ ରାଜା

ଭାନୁମତ । ଭାନୁମତଙ୍କ ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା ରାଜକୁମାରୀ କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କ ବିବାହ ଅବଧର ରତ୍ନବଂଶୀ ରାଜା ଦଶରଥଙ୍କ ସହ ହୋଇଥିଲା । ପରେ ମହାରାଜ ଦଶରଥ ପୁତ୍ରୋତ୍ପତ୍ତି ଯଜ୍ଞ କରି ପୁତ୍ରପ୍ରାପ୍ତ କଲେ । ସେ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ଶ୍ରୀରାମ କୌଶଲ୍ୟାଙ୍କ ସନ୍ତାନ । ଉକ୍ତ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ ସମୟରେ କୋଶଳ ନରେଶ ଭାନୁମତଙ୍କ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ‘ବାଲକାଣ୍ଡ’ର ତ୍ରୟୋଦଶ ସର୍ଗରେ ନିମ୍ନମତେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ -
 तथा कोशल राजनम्
 भानुमंतम् सुसतवृत्तम् ।
 मगधाधिपति सुरं सर्वशास्त्र विसारदं ।
 कोशल नरेश भानुमतः पृथुपदे
 कोशल उज्जयिन्कार धृतराज
 एकमात्र जामाता दशरथः राज्ये
 निष्ठितः । अथैव कोशलं निष्ठित
 पदे सैव विराट् भूषणं नूतन
 नामकरः । हेला ‘महाकोशल’ (च.द.
 कोशल षष्ठं ब्रह्म ब्रह्मवदे, मानस
 प्रियुष बालकाण्ड १५ षष्ठं
 टीकाते । अङ्गनिन्दन शरणाङ्ग
 सप्तविंश, गाता प्रेम्बर
 तत्पुत्रं संप्रदत्त, देहा -
 १०८८ । (अ.व. १०८८) ।
 ଏପ୍ରକାର ନାମକରଣର କାରଣ ହୋଇପାରେ ଅତୀତର ମହାଜନପଦର ଆକାର ଏବଂ ଅର୍ଥ ଓ କୋଶଳର ନିଶ୍ଚିତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆକାର ପାଖାପାଖି ସମାନ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ତଥା ମହାଜନପଦର ନାଁ କେବଳ କୋଶଳ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅର୍ଥ ସହ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିବା ରାଜ୍ୟର ନାଁ ମଧ୍ୟ କୋଶଳ ହୋଇଥିବାରୁ ନୂତନ ନାମକରଣ ‘ମହାକୋଶଳ’ ହୋଇଆଇପାରେ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ହେଲେ ସେହି ନୂତନ ନାମକରଣ ‘ମହାକୋଶଳ’ ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାରେ ଅଧିକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହି ପାରିନଥିଲା କାରଣ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଦୁଇପୁତ୍ର ଲବ ଓ କୁଶଙ୍କ ଭିତରେ ମହାକୋଶଳ

ବିଭାଜିତ ହୋଇ ଲବଙ୍କୁ ଉତ୍ତର କୋଶଳ ଓ କୁଶଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳର ରାଜତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା । ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରାମାୟଣ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁରାଣଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରମାଣ ଦିଆଯାଇପାରେ ଯଥା -
 उत्तरकाण्ड (१०८, ४/५)-

कुशस्य नगरी रम्भया बिन्ध्य पर्वत
 रोधसि । कुशाबतीति नाम्ना सा कृता
 रामेण धीमता ॥४॥

स्त्रबस्तीति पुरी रम्या श्रबिताच लबस्य
 च ।

अयोध्यां विजनां कृत्वा राधयो
 भरतस्तथा ॥५॥

ବାୟୁ ପୁରାଣ / ବାୟୁ ପୁରାଣ (୮୨-୨୧୧,
 ୨୦୦)

कुशस्य कोशल राज्य पुरीबपि
 कुशस्थली ।

रम्य निबेसिता तेन बिन्ध्य पर्वत
 सनेषु ॥

उत्तरे कोशल राज्याम् लबस्य च
 महात्मनः ।

स्त्रबस्थि लोक बिबक्षाताः ॥

ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଭ୍ରାତାମାନେ ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ରାଜତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତ କରିସାରିଥିଲେ ଏବଂ ମହାକୋଶଳ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ରାଜତ୍ୱରେ ଥିଲା । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ଇତିହାସର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହାକି ରାମରାଜ୍ୟ ଭାବରେ ବିଖ୍ୟାତ ହୋଇ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ରୁହିଗଲା ସେହି ରାମରାଜ୍ୟ ଏହିପ୍ରାନ୍ତରେ ହିଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ (ବର୍ତ୍ତମାନର ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ସେହି ରାମରାଜ୍ୟର ଏକ ଅଂଶ ଥିଲା) ହୋଇଥିଲା । ଲବ ଓ କୁଶ ଭିତରେ ମହାକୋଶଳ ବିଭାଜନରେ ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତ ହେଲା ଉତ୍ତରରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସୀମା, ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତର ଉତ୍ତରକୁ ଉତ୍ତର କୋଶଳ ଓ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ । ଅତୀତର ମହାରାଜା ଭାନୁମତଙ୍କ କୋଶଳ ହିଁ

ଦକ୍ଷିଣକୋଶଳ ଭାବରେ ନାମିତ ହୋଇ ମହାରଜା କୁଶଳ ଶାସନାଧୀନ ହେଲା ଏବଂ ଲବଳ ଉତ୍ତରକୋଶଳ ପରେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହରେଇଲା । କୁଶଳ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ ଭାରତ ଇତିହାସରେ ତାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଜାହିର କରିଛନ୍ତି ଉନ୍ନତ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରାଜବଂଶର ରାଜତ୍ୱରେ ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳର ସୁଦୀର୍ଘ ଇତିହାସର ଏକ ଅଂଶ ଆମକୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ମହାଭାରତ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ । ମହାଭାରତ ଯୁଗରେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ ପାଞ୍ଚଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଥିବାର ଜଣାପଡ଼େ । ମହାଭାରତ ଗ୍ରନ୍ଥର ବିଭିନ୍ନ ଖଣ୍ଡରୁ ପୂର୍ବ କୋଶଳ, ପଶ୍ଚିମ କୋଶଳ, ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ, କାଶୀ କୋଶଳ ଆଦି ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ତଥା ସେସବୁ ରଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ନାମଧାରୀ ରାଜାମାନେ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ପାଣ୍ଡବ ପକ୍ଷରୁ କିଛି ଏବଂ କୌରବ ପକ୍ଷରୁ କିଛି ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିବାର ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ (କୃଷ୍ଣଦୈତ୍ୟାୟନ ବ୍ୟାସଙ୍କ ରଚିତ ତଥା ସଂସ୍କୃତରେ ଲିଖିତ ମହାଭାରତର ଶ୍ରୀ କିଶୋରୀ ମୋହନ ଗାଙ୍ଗୁଲିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) । ଏହିପରି ଐତିହାସିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଉପରେ କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ସଂସ୍କୃତି ଗଢ଼ିଉଠିଛି । ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଇତିହାସରେ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ରାଜାମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରହି ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଆସିଛି ଏବଂ ଭାଷା ସଂସ୍କୃତିରେ ସେ ସମସ୍ତ ଐତିହାସିକ ପ୍ରଭାବକୁ ସମାହିତ କରି ଅନେକ ଉତ୍ଥାନ ପତନ ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ସଂସ୍କୃତିର ତଥା ଭାଷାର ରୂପରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ।

ଏହି କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ସୁବର୍ଣ୍ଣଯୁଗ ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ ସମୟରେ ନିର୍ଦ୍ଧିତ ଭାବରେ ତତ୍କାଳୀନ ରାଜଧାନୀ ଅଯୋଧ୍ୟାର ପ୍ରଭାବ ବିଶେଷ ଭାବରେ ପଡ଼ିଥିବା ଐତିହାସିକଙ୍କ ମତରେ ଭାଷା ଓ

ସଂସ୍କୃତିର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ କରିବାରେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ବିଶେଷ ଯୋଗଦାନ ରହିଛି ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସହଯୋଗକାରୀ କିଛି ଜାତି ହିଁ ସବୁବେଳେ ଉନ୍ନତ ବାସ ଓ କୃଷି ପାଇଁ ଉନ୍ନତ ଭୂମି ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ଯାତ୍ରା କରି ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତିକୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରି ଆସିଛନ୍ତି କିମ୍ବା ରାଜାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାତ୍ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରରେ ପାଇ ଦୂର ଦୂରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାତ୍ର ସେବାସ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଭାଷା ସଂସ୍କୃତିର ସମ୍ପ୍ରସାରଣରେ ସହାୟକ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସେହି ମତାନୁସାରେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳକୁ ମଧ୍ୟ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି, ସେ ସମୟର ଦେଶର ରାଜଧାନୀ ବା ଉତ୍ତରକୋଶଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଯୋଧ୍ୟାରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଆଗମନ ସହ ହୋଇଥିବ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା କେତେକ ଶବ୍ଦ ଯଥା ଲେହେଁଡ଼ା, ଗାଗର, ଓସ୍ ଇତ୍ୟାଦିରୁ ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ଭାଷା ଉପରେ ଶୂରସେନ (ମଥୁରା) ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିଥାଇପାରେ ବୋଲି ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରୟାଗ ଦତ୍ତ ଯୋଶୀ ମତଦିଅନ୍ତି । (ତାଙ୍କର ଲିଖିତ; “କୋଶଳା ଭାଷା” ପୁସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠା ୩ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) ତାଙ୍କର ଏହି ମତର ଯଥାର୍ଥତା ବିଭିନ୍ନ ଐତିହାସିକ ବିବରଣୀରୁ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୁଏ ଯଥା - ଓଡ଼ିଶାର ବିଶିଷ୍ଟ ଐତିହାସିକ ଡା. ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରାଜଗୁରୁଙ୍କ ଲିଖିତ- ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତିକ ଇତିହାସ ପୁସ୍ତକର ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ ପୃଷ୍ଠା ୩୭, ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ଇତିହାସ ୧ମ ଭାଗ ପୃଷ୍ଠା ୪୨୩-୪୪୧ରେ), ଡ. ରାଜଗୁରୁ ଲେଖିଛନ୍ତି - ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ତାମ୍ରଶାସନମାନଙ୍କରୁ ଏହା ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ଶ୍ରାବସ୍ତି, କୋଲାହ୍ତ, ହସ୍ତିପଦ, ଜଲାପଦ, ଅଯୋଧ୍ୟା, ମଧ୍ୟଦେଶ ଇତ୍ୟାଦି ଅଞ୍ଚଳରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଆସି ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ଓ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ ବସବାସ କଲେ । ଏହି ବିଷୟରେ ଐତିହାସିକ

ରାୟବାହାଦୁର ହୀରାଜୀଲ ତାଙ୍କର ପୁସ୍ତକ Descriptive List of Inscriptions in THE CENTRAL PROVINCES AND BERAR (it might be Behar) ୧୯୧୬ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ଓ ନାଗପୁର ସରକାରୀ ପ୍ରେସରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ପୁସ୍ତକରେ ପୃଷ୍ଠା ୯୫ରେ ନିମ୍ନମତେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି - it is remarkable that there are amongst the donees Brahman immigrants fom Madhyadesa and even distant Sravasti in Oudh. ଅର୍ଥାତ୍, ଦାନ ପାଇଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟଦେଶ ଏବଂ ଦୂରାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳର ଶ୍ରବସ୍ତୀ (ରାମାୟଣର ଉପରୋକ୍ତ ଶ୍ଳୋକରେ ଲବଳ ଉତ୍ତରକୋଶଳର ରାଜଧାନୀ) ନଗରୀରୁ ଆସିଥିବା ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ । ସୋମବଂଶୀ ରାଜା ମହାଶିବଗୁପ୍ତଙ୍କ ପୁତ୍ର ଏକ ତାମ୍ରଶାସନର ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ଏପିଗ୍ରାଫିଆ ଇଣ୍ଡିକାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି - ସେହି ତାମ୍ରଶାସନ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ମଧ୍ୟଦେଶ କିମ୍ବା ଶ୍ରବସ୍ତୀ ନଗରୀରୁ ଆସିଥିଲେ । Ref. Mr. B.C. Mazumdar in his article on the Sonapur plates (Epigraphia Indica, Volume XI, page- 93ff) ପ୍ରଥମେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଆସିଥିବେ ନିର୍ଦ୍ଧିତ ଭାବରେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳ ଘଞ୍ଚ ଅରଣ୍ୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଏହି ଅବିକଶିତ ଜଙ୍ଗଲ ପରିବେଷିତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଆସିଥିବା ବିଷୟରେ ପ୍ରମାଣ କେତେକ ଖନନରୁ ବାହାରିଥିବା ସେ ସମୟର ବ୍ୟବହୃତ ଉପକରଣ, ମୂର୍ତ୍ତି, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଓ ଗୌପ୍ୟମୁଦ୍ରା ତଥା ମୋହୋର ଆଦି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟସମୂହରୁ ତଥା କେତେକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀରୁ ଜଣାପଡ଼େ । ଏପରି ଏକ

ଶ୍ରୀମାନ ପ୍ରଦୀପ କୁମାର ଭୋଇ, (ଚିକୁନୁ), (ବନ୍ଦା) ଖରମୁଣ୍ଡା, ଥା: ଅତାବିରା, ବରଗଡ଼, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

କିମ୍ବଦନ୍ତୀର ଉଦାହରଣ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରୟାଗ ଦତ୍ତ ଯୋଶୀଙ୍କ ପୁସ୍ତକ “କୋଶଳୀ ଭାଷା”ର ପୃଷ୍ଠା ୬ରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତାହାହେଲା ଆଦିବାସୀମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ “ପୂର୍ବରା ବୁକା” ବୋଲି କହିବା ବା ନାମିତ କରିବା । ସେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀଟି ହେଲା - ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଆସିଲେ, ସେମାନେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ଆଦିମ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଭିନ୍ନ ସାଂସ୍କୃତିକ ତଥା ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଅନୁପ୍ରବେଶ କରିଥିବା ଶତ୍ରୁ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟକିଛି ନଥିଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ନା’ ତ ରୂପରେ ନା ଗୁଣରେ ନା ସଭ୍ୟତା କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ସମାନତା ନଥିଲା । ଏଣୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ହାନି ପହଞ୍ଚାଇବାର ଆଶଙ୍କା ଥିଲା । ଏଣୁ ସେମାନେ ସ୍ଥିର କଲେ ଏହି ନୂତନ ଅନୁପ୍ରବେଶକାରୀଙ୍କୁ ନିପାତ୍ କରି ସେମାନଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଶତ୍ରୁଶୂନ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ । ସେହି ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯିଏ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ମାରୁଥିଲା ସେ ଆସି ଅନ୍ୟଲୋକମାନଙ୍କୁ କହୁଥିଲା, ଗୁଡ଼େ ପୂର୍ବରା ବୁକା ପୂଜାଲି (ପୂଜାଲି ଅର୍ଥ ବଳି ଦେଲି) ପୂର୍ବରା ଅର୍ଥ ଧନା, ବୁକା ଅର୍ଥ ବୋବା ଯେହେତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଗୌର ବର୍ଣ୍ଣର ଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନେ ଧଳାଧୋତି ଓ ଚନ୍ଦର ପିନ୍ଧିଥାନ୍ତେ, ଉପରୁ ତଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧଳାଥିବାବାରୁ ପୂର୍ବରା ଏବଂ ହତ୍ୟା କରାଯାଉଥିବାରୁ ଏ ପ୍ରକାର ନାମକରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ସେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଏକ ଢଗ ବା ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଭାବରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯେ ବାହୁନ୍ ମାନେ ‘ପୂର୍ବରା ବୁକା’ ବୋଲି ଶବର ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବୟସ୍କ ଲୋକେ କହନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାକୁ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତିର ଆଗମନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଡା. ସୁନୀତି ଚାଟାର୍ଜୀ ତାଙ୍କର ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ The People, “Lan-

guage and Culture of Orissa’ରେ ଲେଖିଛନ୍ତି *** when did the Aryan language penetrated Orissa?... We have spoken about the two routes of its passage from North India to this State.... one from Magadha and West Bengal and the other from Koshal or Maha Koshal.” ଏହାର ଅର୍ଥହେଲା ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷା ଓଡ଼ିଶାକୁ ଦୁଇଟି ରାସ୍ତା ଦେଇ ପ୍ରବେଶ କରିଅଛି । ଗୋଟିଏ ହେଲା ମଗଧ ଏବଂ ପଶ୍ଚିମବଂଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି କୋଶଳ ବା ମହାକୋଶଳ ପଟୁ ।

କୋଶଳୀଅଞ୍ଚଳର ମହାନ, ପଣ୍ଡିତ କବିରାଜ ପ୍ରୟାଗଦତ୍ତ ଯୋଶୀ ତାଙ୍କର କୋଶଳୀ ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ପ୍ରମାଣ କରି ସାରିଛନ୍ତି ଯେ, କୋଶଳୀ ଭାଷା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାଷା ଏବଂ ଏହି ଭାଷା ଉପରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର କେବେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିନାହିଁ । ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି କୋଶଳୀ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନଧାରା ହେଲା; ସଂସ୍କୃତ =] ପ୍ରାକୃତ =] ଅର୍ଦ୍ଧମାଗଧୀ =] ଅବଧୀ / ବାଘେଲଖଣ୍ଡ/ ଛତିଶଗଡ଼/କୋଶଳୀ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନ ଧାରା ହେଲା ସଂସ୍କୃତ =] ପ୍ରାକୃତ =] ମଗଧୀ =] ବଂଗଳା/ଓଡ଼ିଆ / ଆସାମିୟା ।

ଭାଷା ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ମତରେ ଆର୍ଯ୍ୟଭାଷା ସଂସ୍କୃତ, ଲୋକଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ ଶବ୍ଦାବଳୀ, ଉଚ୍ଚାରଣ ତଥା ବାକ୍ୟଗଠନର ସରଳୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାଦେଇ ଯେଉଁ ରୂପକୁ ପହଞ୍ଚିଲା ତାହାକୁ ପ୍ରାକୃତ କୁହାଗଲା । ଏହି ବିବର୍ତ୍ତନରେ ଶୂରସେନ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ତାକୁ ସୁରସେନ - ପ୍ରାକୃତ କୁହାଗଲା । ତାପରେ ଆଗକୁ ଯାଇ ମାଗଧୀ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ବିବର୍ତ୍ତନର ଧାରା ଦୁଇଟିରାସ୍ତା ନେଇ ଗୋଟିଏ ପଟେ ମାଗଧୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଲା ଏବଂ ପରେ ସେଥିରୁ ବଂଗଳା ଓଡ଼ିଆ ଓ ଆସାମିୟାର

ସୃଷ୍ଟି ହେଲା, ଅନ୍ୟଟି ଯାଇ ପୂର୍ବହିନ୍ଦୀର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଓ ପରେ ସେଥିରୁ ବାଘେଲଖଣ୍ଡ, ଛତିଶଗଡ଼, କୋଶଳୀ ଏବଂ ଅବଧୀର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କି ପୂର୍ବ ହିନ୍ଦୀଗୋଷ୍ଠୀ କିମ୍ବା କୋଶଳ ଗୋଷ୍ଠୀ କୁହାଯାଏ । ଉପରୋକ୍ତ ମତବାଦକୁ ସମର୍ଥନରେ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜର ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଫେସର ଶ୍ରୀ କେ.ସି. ମିଶ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ “The Cult of Jagannath”ରେ ଥିବା ତାଙ୍କର ମତ ଯାହାକି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା; “It may be suggested that the civilisation progressed through this River (Mahanadi) to the Coastal region of Orissa from the far away hinterland of Madhya Bharat.” ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା ସଭ୍ୟତା ଏହି ମହାନଦୀର ଧାରେ ଧାରେ ମଧ୍ୟଭାରତରୁ ଉପକୂଳ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଯାଇଛି । କୋଶଳୀ ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଲେଖକ ଦେବାନନ୍ଦ ହୋତା ତାଙ୍କର ଦେବନାଗରୀ ଲିପିରେ ଲିଖିତ ପୁସ୍ତକ “କୁଶଳୀ ଭାଷାର ଗୁଡ଼େ ଖୋଜ”ରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଆଦିକବି ଶ୍ରୀ ସାରଳା ଦାସ, ସାରଳା ମହାଭାରତର କେତେକ ଯାଗାରେ କରସି, ଦିଅସି, ଆଦି ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି (ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଜ୍ଞା କିମ୍ବା ପ୍ରାର୍ଥନାସୂଚକ କାଳର ଏକ ବଚନରେ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି) ଯାହାକି କୋଶଳୀ ଭାଷାର ନିତ୍ୟବର୍ତ୍ତମାନ କାଳର ଏକବଚନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଆଦିକବି, ସେଥିରେ ଆହୁରି ଅନେକ କୋଶଳୀ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯେପରିକି; ହାଦେ, ନିଗା, ନିଧୁମ, ଛିନି ଇତ୍ୟାଦି (ଯାହାକି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଶବ୍ଦ କେବେବି ନୁହେଁ)

ଦେବାନନ୍ଦ ହୋତା ସେହି ପୁସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠା ୨୩ରେ, ଡ଼. କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ

ପୁସ୍ତକ ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସରୁ (The History of Orissa) ଉଦ୍ଧୃତ କରି ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ “କୋଶଳନରେଶ ଯଜ୍ଞତି କେଶରୀ ଉତ୍କଳକୁ ଅଧିକାର କଲାପରେ ତାଙ୍କର ମୂଳରାଜ୍ୟ ସହ ସମ୍ମିଳିତ କରି ପରେ ସେ ତାଙ୍କର ରାଜଧାନୀକୁ ଉପକୁଳକୁ ଉଠେଇ ନେଇଗଲେ ।” ସେ ସମୟ ଥିଲା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନର ସମୟ ଏବଂ ଉକ୍ତ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଉପରେ ରାଜଭାଷା ହିସାବରେ କୋଶଳୀ ଭାଷାର ପ୍ରଭାବ ନିଶ୍ଚିତ ପଡ଼ିଥିବାର ପ୍ରମାଣ ସାରଳା ମହାଭାରତରେ ରହିଥିବା କୋଶଳୀ ଶବ୍ଦାବଳୀରୁ ଅନୁମେୟ ।”

ଡ. କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଉପରୋକ୍ତ ପୁସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠା ୨୮୪ରେ ଲେଖିଛନ୍ତି; “The people of Koshal tract originally spoke a language which was akin to “Bhojpuri Prakrut”, while the language of the Coastal strip had affinity with “Magadhi”. These two branches of “Prachya Prakrut” met and mingled in Orissa and formed a language which came to be known as Oriya (Odia)....”

ଅର୍ଥାତ୍‌ହେଲା, କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ଲୋକମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲେ ତାର ସମ୍ପର୍କ ଭୋଜପୁରୀ ପ୍ରାକୃତ ସହ ଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ଉପକୁଳ ଅଞ୍ଚଳର ଭାଷାର ସଂପର୍କ ମାଗଧୀ ପ୍ରାକୃତ ସହ ଥିଲା । ଏହି ଦୁଇ ପ୍ରାଚ୍ୟପ୍ରାକୃତର ମିଶ୍ରଣରେ ଯେଉଁ ଭାଷାର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ସେହି ଭାଷା ‘ଓଡ଼ିଆ’ ନାମରେ ନାମିତ ହେଲା । ଉପରୋକ୍ତ ଆଲୋଚନାରୁ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ବାହାରିଛି ଯେ କୋଶଳୀ ଭାଷା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଉଭୟେ, ନିଜ ନଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦେଇ ଗଢ଼ି କରିଅଛନ୍ତି ପରସ୍ପର ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବେ ଆସି

ବର୍ତ୍ତମାନର କଳେବରପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କୋଶଳୀ ଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ସୃଷ୍ଟିରେ ତା’ର ଯୋଗଦାନ କରିଅଛି । ହେଲେ କୋଶଳୀ ଭାଷାର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଏହା ଯେ ଏହି ଭାଷାଭାଷୀ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବାଧ୍ୟବାଧକତା ଯୋଗୁଁ, ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଭାଷାର ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ନେଇପାରି ନାହାନ୍ତି, ଏଣୁ ତାଙ୍କ ଭାଷା ଉପେକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ।

କୋଶଳୀ ଭାଷାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ସହିତ ତାର ସମୃଦ୍ଧ ବିଷୟରେ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ । ଏଣୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଉଦାହରଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଖିବା, କୋଶଳୀ ଭାଷା କିଭଳି ଭାବରେ “ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବି ଓ ପୁଷ୍ପ ବି” । କୋଶଳାଞ୍ଚଳରେ କେବେଠାରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରଚଳନ ରହିଆସିଅଛି ହୁଏତ ଜାଣିହେବ ନାହିଁ । ହେଲେ ଏହା ସତ୍ୟ ଯେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଉପେକ୍ଷା ସତ୍ତ୍ୱେ କୋଶଳୀ ଭାଷା ତା’ର ସ୍ଥାନରେ ନା’କେବଳ ବଞ୍ଚି ରହିଛି । ଧୀରେ ଧୀରେ ହେଲେବି ବିକଶିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନର ଚିହ୍ନ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ରହିଥାଏ । ଯାହାକି ନିମ୍ନ ପ୍ରଦତ୍ତ ଉଦାହରଣଙ୍କରୁ ଠିକ୍‌ଭାବରେ ବୁଝି ହେବ । ତିଆଁ- ଗୁଟେ କୋଶଳୀ ଶବ୍ଦ, ତାର ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ ବା ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ହେଲା ଭଇଁ, ହିନ୍ଦୀ ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ହେଲା ତିମକ୍ ତଥା ଇଂରାଜୀରେ White Ant ତିଆଁ, ଭଇଁ, ତିମକ୍ ଏହି ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଡିଡ଼ ଧାତୁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରୂପରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି ।

ହିନ୍ଦୀ = ତାମକ୍ - ତାଡ଼୍ + ଅକ୍
କୋଶଳୀ = ତାଆଁ - ତିଡ଼୍ + ଆ
ଓଡ଼ିଆ - ଭଇଁ - ଭଡ଼୍ + ତାଡ଼୍
ହିନ୍ଦୀ ଏବଂ କୋଶଳୀରେ ଧାତୁ ରୂପର ବ୍ୟବହାର ସମାନ ଥିଲା ବେଳେ ଓଡ଼ିଆରେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ହେଉଅଛି ।

ସେମାନଙ୍କ ରହିବା ଜାଗା ବା ବସା

ହିନ୍ଦୀ - ବମାଠା - ବମ୍ (ଉଦ୍‌ଗାରଣେ + ଇଠା (ଶିଷନ)

କୋଶଳୀ = ବିନୋଆଁ - ବୃଣ୍ (ବ୍ରୀଣ ସଂଗ୍ରହେ) - ବୀନ୍ + ଓ + ବିନୋଆଁ ।

ଓଡ଼ିଆ = ହୁଙ୍କା + ହୁଙ୍କ (ଉପରକୁ ଲମ୍ବ ଦେବା) + ଆ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖିବା କୋଶଳୀ ଭାଷାର ଶବ୍ଦସମ୍ଭାର ଏବଂ ଶବ୍ଦାବଳୀ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦର ବିବର୍ତ୍ତନ ।

କେତେକ କୋଶଳୀ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ବିଶ୍ଳେଷଣ;

ଇର୍- ବିଲ୍ (ଋଷଜମିମାନଙ୍କର ହିଡ଼ ବିଶେଷ)- ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦରୂପ ସମାନ- ଯିବାର ରାସ୍ତା ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

(Ref : A Sanskrit to English Dictionary. Published by Oxford University at Clarendon Press, London, Page-141)

ଗଡ଼ରା (ଗରରା) - ସଂସ୍କୃତର ମୂଳଶବ୍ଦ ଗଡ଼ରିକରୁ ଆସିଛି (ହିନ୍ଦୀରେ ମେଷପାଳନକୁ ଗଡ଼ରିଆ ବୋଲି କୁହାଯାଏ) (Ref-do-)

ଅଁରୁଛି - (ଗାମୁଛା) - ସଂସ୍କୃତ - ଅଙ୍ଗମ୍ (ପୁ) ଇଚ୍ଛାତେ, ଅନେକ ଭାବେ, ଅଙ୍ଗ+ଇଚ୍ଛା+ଆ = ଅଙ୍ଗୋଛା - ଉନାଥେ ଖା ଲିଙ୍ଗ;

ଅଙ୍ଗୋଛିର ଅଁରୁଛି (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ; ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରୟାଗଦତ୍ତ ଯୋଶୀଙ୍କ କୋଶଳୀ ଭାଷା ପୃଷ୍ଠା ୧୮)

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ କୋଶଳୀ ଶବ୍ଦ ତଥା ସେମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା; ଏଷୁର୍- ଏହିବର୍ଷ - (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ) ଏଷମାଃ

ପହୁର୍ - ଗତବର୍ଷ- (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ) ପରୁତ

ପରିଏର୍ - ବିଗତବର୍ଷ (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ)

ଶ୍ରୀମାନ୍ ଉପେନ୍ଦ୍ର ପୁରୋହିତ, ବୁର୍ଲା, କୋଶଳାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପୃଷ୍ଠା ପାଇଁ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ପରାଗୀ
 ଖରସୀ- ଗାଈର ଗୋବର - (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ) କରଣ
 ଦୁଇଗୁନ - ଦୁଇଗୁଣ - ସଂସ୍କୃତରେ ଦୁଗୁଣ
 ଚେଷ୍ଟାରତା - ମଦ ଆଦି ପାନ କରିବା - (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ)- ଚଷ୍ଟ୍ୟ (ଅପେକ୍ଷା ପାନ ଅଥରେ)
 ଉଦୁହ୍ନା - ବଦନାସ (ସଂସ୍କୃତ) ଉପଦ୍ରବ + ଆଛନ୍ଦ
 ଅସ୍ବକଟ୍ - ମଇଳା - (ସଂସ୍କୃତ)
 ଅ+ସୁ+ଘଟ
 କଳା - କଲରା - (ସଂସ୍କୃତ) କାରବେଲ୍ଲ (ହିନ୍ଦୀରେ କରେଲା)
 ଉସର୍ - ଖୁସି - Pleasant (ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ଉଶତ)
 ପାଛରିବା - ଚାଉଳ ଆଦି ସଫାକରିବା ବ୍ୟବହୃତ ପଦ୍ଧତି / ମୂଳ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ - ପ୍ରଛର୍ଦନ - ଅର୍ଥ - ବାୟୁ ଦ୍ବାରା କୌଣସି ଜିନିଷରୁ ମଇଳା ସଫାକରିବା ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ଉଦାହରଣ ନିଆଯାଇପାରେ ।
 କୋଶଳା ଭାଷାରେ, ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣର ସିଧାସଳଖ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ; କୋଶଳା ଭାଷାରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସ୍କୃତ ବ୍ୟାକରଣର, ବ୍ୟାବହାରିକ ପ୍ରୟୋଗ ରହିଆସିଛି । (ବି.ଦ୍ର. ତ. ବିଭୂତିଭୂଷଣ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଦକ୍ଷିଣକୋଶଳର ଇତିହାସ' ପୁସ୍ତକର ପୃ. ୧୦୯ରେ ଥିବା ଡ. ରେଣୁବାଳା ମିଶ୍ରଙ୍କ ଲିଖିତ ସଂଦର୍ଭ, ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷା) ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ପରସ୍ପୃେପଦୀ ଧାରୁର ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ଏକବଚନର ଲୁଟ୍ ଲକାର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟକାଳରେ 'ସ୍ୟାମି' ଏବଂ ଲୁଟ୍ ଲକାର ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳରେ 'ମି' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗେ, ଯେପରିକି; ପଠିଷ୍ୟାମି ଏବଂ ପଠାମି ଇତ୍ୟାଦି ହୁଏ । ସେହି ପ୍ରକାର ଏହି 'ମି' କୋଶଳାର କ୍ରିୟାପଦର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟକାଳର ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ଏକବଚନରେ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ

ଯଥା; ମୁଇଁ କରମି/ପଢ଼ମି/ଯିମି ଇତ୍ୟାଦି । ସଂସ୍କୃତରେ ମଧ୍ୟମପୁରୁଷ ଏକବଚନରେ ସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ ଯେପରିକି; ପଠସି / ଗଛସି ଇତ୍ୟାଦି । ଠିକ୍ ସେହିପରି କୋଶଳାରେ ମଧ୍ୟ ସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ, ହେଲେ ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ଏକବଚନରେ, ଯଥା; ମୁଇଁ ପଢ଼ସି/ ଲେଖସି ଇତ୍ୟାଦି, ହେଲେ ତୃତୀୟପୁରୁଷ ଏକବଚନରେ ସଂସ୍କୃତର ବ୍ୟବହାର ସବୁଣ ସମାନ 'ସି' ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଯଥା; ସେ ପଢ଼ସି / ଖାଏସି/ ଯାଏସି ଇତ୍ୟାଦି । କାରକ ବିଭକ୍ତିର ବ୍ୟବହାରରେ ସଂସ୍କୃତରେ ଆକାରତ୍ତ ଶବ୍ଦର ତୃତୀୟା ବଚନରେ ଏନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗେ ଯଥା; ବାଲକେନ, ରାମେନ, ହସ୍ତେନ ଆଦି ହେଲେ କୋଶଳାରେ କେବଳ ନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗେ ଯେପରିକି; ଲାଏଠନ, ହାଥନ, ଗୋଡ଼ ନ ଇତ୍ୟାଦି ତଥା ସପ୍ତମୀ ବିଭକ୍ତିରେ ମଧ୍ୟ ନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଗେ ଯଥା- ଘର ନ, ଗଛ ନ ଆଦି । ସଂସ୍କୃତର ଅକାରାତ୍ତ ଶବ୍ଦର ସପ୍ତମୀ ଏକବଚନରେ ଯେପରି ଏ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ, କୋଶଳାରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୁଏ ଯଥା; ସଂସ୍କୃତରେ; ରାମେ, ହସ୍ତେ, ବୃକ୍ଷେ ଇତ୍ୟାଦି କୋଶଳାରେ; ହାତେ, ଗଛେ, ଘରେ ଇତ୍ୟାଦି । ସଂସ୍କୃତରେ ସର୍ବନାମ ପଦ କିମ୍ ତୃତୀୟା ଏକବଚନରେ କେନ ହୁଏ ଯାହାକି କୋଶଳାରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ବ୍ୟବହାର ହୁଏ । ସଂସ୍କୃତରେ; କେନ ଉପାୟେନ କୋଶଳାରେ କେନ ଉପାୟେନ । ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶ୍ରୀ ମାନକେତନ ଛୁରିଆଙ୍କ ଲିଖିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କୋଶଳା ଭାଷାର ପ୍ରଭାବ ଆଲୋଚ୍ୟାରୁ ଆନୀତ ଏକ ଉଦାହରଣ ଦେଖିବା । ସଂସ୍କୃତ : କେନ ଉପାୟେନ ଅହମ୍ ମାସେନ ବ୍ୟାକରଣମ୍ ପଠିଷ୍ୟାମି ? କୋଶଳା; କେନ୍ ଉପାଏନ ମୁଇଁ ମାସେନ

ବ୍ୟାକରନ୍ ପଢ଼ମି ? ଓଡ଼ିଆ; କେଉଁ/କୋଉ ଉପାୟରେ ମୁଁ ମାସକରେ ବ୍ୟାକରଣ ପଢ଼ିବି ? ବର୍ତ୍ତମାନ କୋଶଳା ଭାଷାରେ ରହିଥିବା ଶବ୍ଦର ସମ୍ଭାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ । (ପଣ୍ଡିତ ଦେବାନନ୍ଦ ହୋତାଙ୍କ 'କୋଶଳା ଭାଷାର ଖୋଜ' ପୁସ୍ତକରୁ ଆନୀତ) ହିନ୍ଦୀ, ଓଡ଼ିଆ, ବଂଗଳା ଏବଂ କୋଶଳା ମଧ୍ୟରେ ତୁଳନାତ୍ମକ ବିଚାର । (୧) ହିନ୍ଦୀ: ତୋତେନେ କାଟ୍ ଦିଆ / ବିଛୁନେ ତଙ୍କ ମାରଦିଆ । ବଙ୍ଗଳା : ଟିଆ ପାଖୀ କାମଡ଼ ଦିଲୋ/ ବିଛା କାମଡ଼ ଦିଲୋ । ଓଡ଼ିଆ : ଶୁଆ କାମୁଡ଼ି ଦେଲା / ବିଛା କାମୁଡ଼ି ଦେଲା । କୋଶଳା : ମିରୁ ଚାବିନେଲା / କଟିଆ ଲେଛେଲା ଦେଲା । ଉପରଲିଖିତ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କରେ ବଂଗଳା ଓ ଓଡ଼ିଆ ଉଭୟ ଭାଷାରେ ଶୁଆ ଏବଂ ଟିଆ ପାଖୀ କାମୁଡ଼ିଲେ ହିନ୍ଦୀ ତୋତା କାଟିଦେଲା କିନ୍ତୁ ବିଛୁନେ ତଙ୍କ ମାରଦିଆ, କାରଣ ତୋତା ଏବଂ ବିଛା ଉଭୟଙ୍କ କାମୁଡ଼ିବା ବା ଆକ୍ରମଣ କରି ଆଘାତ କରିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଲଗା ଅଟେ । କୋଶଳା ଭାଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ପୁରାପୁରି ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଆଘାତକାରୀର ଏବଂ ଆଘାତର ଭିନ୍ନତା ପାଇଁ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ଭିନ୍ନ । (୨) ହିନ୍ଦୀ : ଧାନ କାଟୁଙ୍ଗା / ପେଡ଼ କାଟୁଙ୍ଗା ବଂଗଳା : ଧାନ କାଟବୋ / ଗାଛ କାଟବୋ ଓଡ଼ିଆ : ଧାନ କାଟିବି / ଗଛ କାଟିବି କୋଶଳା : ଧାନ ଦାଏମି / ଗଛ କାଟମି । ଉପରଲିଖିତ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଉଭୟ ଧାନ ଓ ଗଛ କାଟିବା ସମାନ କେବେ ନୁହେଁ କାରଣ ଧାନ ଚାଙ୍ଗିଆରେ କାଟିହେବନାହିଁ କି ଗଛ ଦାଆରେ କାଟି ହୁଏନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ବଂଗଳା ଓ ଓଡ଼ିଆ ତଥା ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାରେ

ସମାନ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଅଛି ହେଲେ କୋଶଳୀରେ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶବ୍ଦ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଟେ ।

(କ) ହିନ୍ଦୀ: ମୁଦେକୋ ଗାଡ଼ଦେବୋ / ଖମ୍ବା ଗାଡ଼ ଦେବୋ ।

ବଂଗଳା : ଶବ୍ ପୁଡେ ଦେବୋ / ଖମ୍ବା ପୁଡେଦେବୋ ।

ଓଡ଼ିଆ : ଶବ ପୋତି ଦେବା / ଖମ୍ବ ପୋତି ଦେବା ।

କୋଶଳୀ : ମୁଦାରକେ ତୁପି ନେମା / ଖମ୍ବ ଗାଡ଼ି ନେମା ।

ଉପରୋକ୍ତ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କରେ ହିନ୍ଦୀ, ବଂଗଳା

ଓ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମୁଦେ, ଶବ୍, ଶବ ଏବଂ

ଖମ୍ବ, ଖମ୍ବା ସମସ୍ତ ଯାଗାରେ ଗାଡ଼ି ଦେବା

ହିନ୍ଦୀ ପୋତିଦେବା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ କିନ୍ତୁ

କୋଶଳୀରେ ଉଭୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଲଗା

ହୋଇଥିବାରୁ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଅଲଗା ବ୍ୟବହାର ହେଉଅଛି । ମୁଦା ଯେହେତୁ ତିନିଝରି ହାତ

ତଳେ ରୁହେ ଓ ତାର କୌଣସି ଅଂଶ

ଉପରକୁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ ତାହାପାଇଁ ତୁପି

ନେମା ବ୍ୟବହାର ହେଲା, ହେଲେ ଖମ୍ବର

କିଛି ଅର୍ଥାତ୍ ହାତେ ଦୁଇଝାଡ଼ ମାଟି ଭିତରେ

ରହେ ଓ କାନ୍ଦି ଅଂଶ ଉପରକୁ ବାହାରିଥାଏ,

ସେହି ଯାଗାରେ ଗାଡ଼ିବା ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର

ହୋଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖାଯାଉ ଓଡ଼ିଆ

ବଂଗଳା ଓ କୋଶଳୀ ଭାଷାରେ ବାକ୍ୟ

ଗଠନ ଧାରାର ବିଷମତା ।

ବଂଗଳାରେ : ଆମି ଯାବେନା / ଆମରା

ଯାବୋ ନା । ଆମି ଖାବେନା ।

ଓଡ଼ିଆ : ମୁଁ ଯିବିନାହିଁ / ଆମେ ଯିବୁ ନାହିଁ

ମୁଁ ଖାଇବି ନାହିଁ ।

କୋଶଳୀ : ମୁଇଁ ନାଉଁ ଯାଏଁ / ଆମେ ନାଉଁ ଯାଉଁ / ମୁଇଁ ନାଉଁ ଖାଏଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଉଦାହରଣମାନଙ୍କରୁ ଏହା

ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, କୋଶଳୀ ଭାଷାରେ

ନାସ୍ତିସୂଚକ ଅବ୍ୟୟପଦ କ୍ରିୟାପଦର ପୂର୍ବରୁ

ବ୍ୟବହାର ହେଲାବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ଓ

ବଂଗଳାରେ ତାହା ସମାନ ଭାବରେ କ୍ରିୟା

ଉପରାନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଅତଏବ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ବଂଗଳା ଏବଂ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିକାଶ ବା ବିବର୍ତ୍ତନର ରାସ୍ତା

ସମାନ ବା ଏକ ହୋଇଥାଇପାରେ ହେଲେ

କୋଶଳୀ ଭାଷାର ସେମାନଙ୍କ ସହ କୌଣସି

ସମ୍ପର୍କ ଦୂର ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ।

■ ପୁରୋହିତ ଭବନ, ବରଗଡ଼

ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା

■ ଡକ୍ଟର ନିରୂପମା ବଡ଼ପଣ୍ଡା

ଆମ ଦେଶର ସଂସଦରେ 'ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ - ୨୦୦୯' ଗୃହୀତ ହୋଇ ୨୦୧୦ ଏପ୍ରିଲ ୧ ତାରିଖଠାରୁ ସାରା ଦେଶରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ଜନସାଧାରଣ, ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀଙ୍କ ଦାବୀ ଶେଷରେ ସଫଳ ହେଲା । ଏହି ଆଇନ ବଳରେ ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷର ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିବେ ଏବଂ ଯଦି କେହି ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବେ ତେବେ ଆଇନର ଆଶ୍ରୟ ନେଇପାରିବେ । ଏ ଅବସରରେ ଆମ ଦେଶର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଡକ୍ଟର ମନମୋହନ ସିଂହ ମୁକ୍ତକଣ୍ଠରେ ଘୋଷଣା କଲେ ଯେ, ଦେଶର ୬ରୁ ୧୪ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ହାସଲ କରିବା ଏକ ମୌଳିକ ସାମ୍ବିଧାନିକ ଅଧିକାର

ରୂପେ ଆଜିଠାରୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭକଲା । ମାନ୍ୟବର ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ କପିଳ ସିବଲ୍ ସରକାରଙ୍କ ଏ ପଦକ୍ଷେପକୁ ଏକ ଐତିହାସିକ ମାଇଲ୍‌ଷ୍ଟୁକ୍ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ ବଳରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିଶୁ ଯେମିତି ନିଜଘର ପାଖରେ ୧କିଲୋମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ପାଠ ପଢ଼ି ପାରିବେ ସେଥିପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଶାରୀରିକ ଅକ୍ଷମ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମୁଚିତ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଗଣାରେ କରାଯିବ । ଏ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଧାରା ୩ରେ ରହିଛି । ଠିକ୍ ସେପରି ଧାରା ୪ରେ ଯଦି କୌଣସି ପିଲା ୬ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ବୟସ ହୋଇଛି ଓ ନାମ ଲେଖାଇ ପାରିନାହିଁ, ତାର

ବୟସ ଅନୁସାରେ ତାକୁ ଶ୍ରେଣୀରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯିବ । ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀରେ ତାକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଯିବ ତା'ର ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧିପାଇଁ ତାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତାଲିମ ଦିଆଯିବ । ଧାରା ୫ରେ ଯେଉଁ ସ୍କୁଲରେ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ପାଇଁ ସୁଯୋଗର ଅଭାବ ରହିଛି ସେ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପିଲାକୁ ଆଉ ଏକ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯିବ । କିନ୍ତୁ ଅଣସାହାଯ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇପାରିବ । ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ ଏଥିପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବେ । ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯଦି ବିଳମ୍ବ ହୁଏ ତେବେ ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷକ ଗୁରୁତ୍ୱ ନିୟମାବଳୀରେ ଦଣ୍ଡିତ ହେବେ ।

ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ମାନ୍ୟ ସମ୍ବଳ ବିଭାଗ ତରଫରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ କରାଯାଇଛି । କେନ୍ଦ୍ର ଓ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ମିଶି ଆଗାମୀ ୫ ବର୍ଷ ଭିତରେ ସର୍ବମୋଟ ୨ ଲକ୍ଷ ୪ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏଥିରୁ ୬୫ ପ୍ରତିଶତ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓ ବାକି ୩୫ ପ୍ରତିଶତ ସଂପୃକ୍ତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ତୁଲାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଏଥିପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବେ ୧୬ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା । ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ୩ ହଜାର ୨ ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର କେବଳ ଦେବେ ୧୦୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କା । ଆଉ ୨୨୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କା କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଆସିବ ତାହା ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ଉତ୍ତର ନାହିଁ । ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏ ଦିଗରେ ନିଜର ଅକ୍ଷମତା ପ୍ରକାଶ କରିସାରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଏ ଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପ୍ରାୟସରୁ ଅର୍ଥ ଏକ ବିରାଟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରୂପେ ଠିଆ ହେଲାଣି । ଏ ଦିଗରେ ଉତ୍ତର ସରକାରଙ୍କ ଆନ୍ତରିକତା ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ।

ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସାର ଦିଗରେ ଏ ଆଇନ ତିଆରି ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଅନେକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଛି । ଭାରତ ସମ୍ବିଧାନରେ ଧାରା ୪୫ (ଘ)ରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାତ୍ମକ ନୀତି Directive Principle of State Policy ରେ ୬ ରୁ ୧୪ ବର୍ଷର ସମସ୍ତ ଶିଶୁଙ୍କୁ ମାଗଣା ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଏଥିରେ ସମ୍ବିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ୧୦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୯୬୦ ମସିହା ସୁଦ୍ଧା ପୂରଣ ହେବ ବୋଲି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂରଣ ହୋଇନାହିଁ ।

ସମ୍ବିଧାନ ତିଆରି ହେବାର ୬୦ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ବୟସ୍କାଣ୍ଡ, ରେଲୱେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଜରି ଗୋଟାଇଥିବା ଶିଶୁ, ହୋଟେଲରେ ବାସନ ମାଜୁଥିବା ଶିଶୁ କିମ୍ବା ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ଭିକ୍ଷାମାଗି ଚାଲୁଥିବା ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ କେତେଦୂର ପୂରଣ ହୋଇଛି ସହଜରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରିବ । ତା'ପରେ ପରେ ରାଧାକ୍ରିଷ୍ଣନ୍ କମିଶନ୍ (୧୯୪୮-୫୦), ମୁଦାଲିଆନ୍ କମିଶନ୍ (୧୯୫୦-୫୨), କୋଠାରୀ କମିଶନ୍ (୧୯୬୪-୬୬) ଇତ୍ୟାଦି କମିଶନ୍ ଗଠିତ ହୋଇ ଶିକ୍ଷାର ମାନ କିଭଳି ଉନ୍ନତ ହୋଇପାରିବ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଶେଷରେ ସମଗ୍ର ଦେଶପାଇଁ ଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷା ନୀତି-୧୯୮୬ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । ୧୯୯୦ ମସିହା ବେଳକୁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ଶିକ୍ଷାକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେଇ 'ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା' (Education for all) ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କରିବାପାଇଁ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧ ହେଲେ ଏବଂ ଭାରତ ମଧ୍ୟ ଏହି ଘୋଷଣାନାମାରେ ନିଜର ସମ୍ମତି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏଥିପାଇଁ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହାତକୁ ନିଆଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ଶିକ୍ଷା ପରିସରକୁ ଆସିପାରି ନଥିଲେ । ଶେଷରେ ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନ ବଳରେ ସମସ୍ତ ଶିଶୁଙ୍କୁ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ୨୦୦୦ ମସିହାରେ ଯୋଜନା କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ୨୦୧୦ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଶିଶୁଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏବେ ବି ଅନେକ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟର ବାହାରେ ଅଛନ୍ତି । କେବଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ୬ ଲକ୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟ ବାହାରେ ଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ ହେଲେ ଯେ ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆସିବେ ଭାବିବା ଏକ

ମସ୍ତକଡ଼ ମୁଖାମୀ ହେବ ।

ଭାରତ ପରି ଏକ ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ସଂପ୍ରଦାୟ, ବିଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠୀ, ଆଦିମ ଜନଜାତିର ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରି ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଏତେ ସହଜ କାମ ନୁହେଁ । ସର୍ବଶିକ୍ଷା ଅଭିଯାନରେ ଗୋଷ୍ଠାଭିତ୍ତିକ ବିଜ୍ଞେୟାକରଣ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ଶିକ୍ଷାକୁ ସଫଳ କରିବାରେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇନାହିଁ । ଏବେ ବି ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ୬୦,୦୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଶିକ୍ଷକ ଅଭାବ ରହିଛି । ବିଦ୍ୟାଳୟର ସଂଖ୍ୟାବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ବେଳେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସେ ଅନୁପାତରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉନାହିଁ । ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଋଜିରୀ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁକୂଳ ହେଉନଥିବା ଯୋଗୁଁ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର-ଛାତ୍ରୀମାନେ ଶିକ୍ଷକତା ବୃତ୍ତିକୁ ଆଦରି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଠିକାଭିତ୍ତିକ ବିଭିନ୍ନ କିସମର ଶିକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତି ଯୋଗୁଁ ଗୁଣାତ୍ମକ ଶିକ୍ଷାଦାନ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଛି । ଫଳରେ ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀ ପାଠ କରିଥିବା ଶିଶୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ପାଠ ମଧ୍ୟ ଜାଣୁନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ମଧ୍ୟ ସନ୍ତୋଷଜନକ ନୁହେଁ । ଅନେକ ଶିକ୍ଷକ ଅଣତାଲିମ୍ବୁ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀକକ୍ଷରେ ଉତ୍ତମ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିବାରେ ସଫଳ ହେଉନାହାନ୍ତି । ସରକାରୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଯେଉଁ ଶିଶୁ ପ୍ରଥମ ପାଢ଼ିରେ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀର, ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧରି ରଖିବା ପାଇଁ ଅଧିକ କୌଶଳର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଯାହାକି ଶିକ୍ଷକମାନେ ସଫଳ ଭାବରେ ଦାୟିତ୍ୱ ନିଭେଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ ତାଲିମ୍ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ

ମଧ୍ୟ ଏ ଦିଗରେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପନ୍ନ କରିପାରିବା ଭଳିଆ ଜଣାପଡୁନାହିଁ । ୧୯୯୦ ମସିହା ପରଠୁ ଭାରତବର୍ଷରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ନବ ଉଦାରବାଦ ଯୁଗ । ଜଗତାକରଣ ଯୁଗ । ଏ ଯୁଗରେ ଶିକ୍ଷାକୁ ଏକ ବ୍ୟବସାୟ ରୂପେ ଗଣନା କରାଗଲା । ସରକାରୀସ୍ତରରେ ଏହାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଗଲା । ନିୟମସବୁ ବଦଳିଗଲା । ସରକାରୀ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭୁଣ୍ଡୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ହୋଇ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ବିଦ୍ୟାଳୟ ଖୋଲାଗଲା । ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଶିକ୍ଷାକୁ ବ୍ୟବସାୟର ଏକ ମାଧ୍ୟମ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କଲେ । ଯାହାର ଯେତେ ଅର୍ଥ ତାର ସେ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଅଭିଭାବକମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଆର୍ଥିକ ଦକ୍ଷତା ଅନୁସାରେ ନିଜ ନିଜ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ

ବିଦ୍ୟାଳୟ ବାଛିଲେ । ଫଳରେ ଗରିବ ଘରର ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରଟି ବଳି ପଡ଼ିଲା । କେତେ ପ୍ରକାର ବିଦ୍ୟାଳୟ । ସମାଜରେ ଆଗରୁ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ସାମାଜିକ ବିଷମତା ସହିତ ଆର୍ଥିକ ବିଷମତା ସାମାଜିକ ବିଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ସହାୟକ ହେଲା । ଗୋଟିଏ Common School System ଯେଉଁଠି ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ଏକାଠି ବସି ପଢ଼ିପାରିବେ ତାହା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇପାରିନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେତେବେଳେ ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥା ବହୁସ୍ତରୀୟ ହୋଇସାରିଛି, ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ୍ କେତେ ଦୂର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ, ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ବିଚାରର ବିଷୟ ।

ଶେଷକଥା, ଗୋଟିଏ ଅସମାନ ସମାଜରେ ବଞ୍ଚିବା ଏକ ସଂଘର୍ଷ । କ୍ଷମତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଷ୍ଠୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷମତାସୀନ

ଗୋଷ୍ଠୀର ସଦାସର୍ବଦା ସଂଘର୍ଷ ଲାଗି ରହିଥାଏ । ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ଏ ସଂଘର୍ଷ ଭିତରେ ଆସିଯାଉଛି । ଯେଉଁ ଦେଶରେ ୭୦ ଭାଗ ଲୋକ ଦୁଇବେଳା ପେଟପୁରା ଖାଇବାକୁ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ଯେଉଁ ଦେଶରେ ପ୍ରତି ୪୫ ମିନିଟ୍‌ର ଜଣେ ମହିଳା ଧର୍ଷଣର ଶିକାର ହୁଏ, ଯେଉଁଠି ମାତୃଗର୍ଭରେ ଶିଶୁକନ୍ୟାକୁ ମାରିଦିଆଯାଏ, ଯେଉଁଠି ବିକାଶ ନାଁରେ ଶିଳାୟନ ନାଁରେ ହଜାର ହଜାର ପରିବାର ବିସ୍ଥାପିତ ହୁଅନ୍ତି, ଯେଉଁଠି ଶାନ୍ତ୍ୟ ଅସୁରକ୍ଷା ଯୋଗୁଁ ହଜାର ହଜାର ଶିଶୁ ଶ୍ରମିକରେ ପରିଣତ ହେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ସେଠାରେ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକାର ଆଇନ କିଭଳି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ଆସନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ସେ ଦିଗରେ ବିଚାର ମନ୍ଥନ କରିବା ଓ ଚିନ୍ତାଧାରା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ।

■ ହୀରାକୁନ୍ଦ କଲୋନୀ, ସମ୍ବଲପୁର

ପ୍ରତିଭା-ପୂଜା ଓ ବିବର୍ତ୍ତନର ଶେଷ ପାହାଚ

■ ବିବ୍ୟକ୍ତିଶୋର ଦେବତା

“ଗୋଠ ଦରକାର ନିରାହ ମିରିଗ, ସମ୍ବରମାନଙ୍କ ପାଇଁ - ବାଘ ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ଗୋଠର ପ୍ରୟୋଜନ ନଥାଏ । ସେ ଶିକାରୀକୁ ମାରେ ନ ହେଲେ ଶିକାରୀ ଗୁଳିରେ ମରେ । ଗୋଠ ଗଢ଼ିବା ଆବୁପ୍ରତ୍ୟୟହୀନ ଦୁର୍ବଳମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ।” - ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି (ଶେଷସ୍ଥଳ)

ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରି ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର, ସୁଭଦ୍ରା ମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ସହ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଏଇ ବର ମାଗିଥିଲେ; ‘ପ୍ରଭୁ ! ମୋତେ ଯଦି କିଛି ଦେବାକୁ ଚାହଁ ତେବେ ଏଇ ବର ଦିଅ ଯେ ମୁଁ ନିଃସନ୍ତାନ ହୁଏ ।’ ଗୋପନରେ ଆମେ ଗର୍ବ କରି ନିଜେ ନିଜେ କହୁ; ‘ଆମେ ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ଦାୟାଦ !

ପ୍ରକାରାନ୍ତେ ବିବର୍ତ୍ତନର ସ୍ରୋତରେ ଆମେ ଓଲଟ ମୁହାଁରେ ଜାଉଛେ । ପ୍ରତିଭା ସୃଷ୍ଟି, ସର୍ଜନାକୁ ଏକ ନକାରାତ୍ମକ ଚିନ୍ତା, ଚେତନାରେ ଗ୍ରହଣ କରି ଆବୁପ୍ରିୟ, ଆବୁକୈହିକ ଓ ମାତ୍ରାଧିକ ଈର୍ଷାପରାୟଣ ହୋଇଯାଉଛି ଯାହା କପ୍ପିନକାଳେ ମଧ୍ୟ ଶୁଭଙ୍କର ନୁହେଁ । ନିଜକୁ ଗଢ଼ି ସାରିବାପରେ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସିବାର ଦର୍ଶନବିରୋଧି ଆମେ, ଯଦିଓ ଆମେ ଅବଗତ ଅଛେ ଯେ ରାଜା ଭୋଜ ନିଜକୁ ଯୋଗ୍ୟ କରିପାରିନଥିଲେ ସିଂହାସନରେ ବସିବା ପାଇଁ । ରାଜା ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କ ଉପଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ନମିଳିବାରୁ ସିଂହାସନ ପୋତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପରପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏଇ ଦର୍ଶନର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ଓ ପଥ ଅନୁସରଣ

ବାସ୍ତବରେ ଏକ ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା । ‘ଅଜ୍ଞାତବାସ’ର ସାରଥୀ ଅନନ୍ୟସୃଷ୍ଟା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରଥଙ୍କର ରସାତୀ ସ୍ବୟନର ଶର ଶୁଭେ: ଅଜ୍ଞାତବାସ ଏକ ବିଶୋଧନ - ଅଗ୍ନି, ଏକ ବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି, ଏକ ନୀରବ ସଫଳତା । ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧ ଅପଶକ୍ତିର କବଳରେ ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ର ଧୂତ; କପଟପଣାର ପ୍ରହେଳିକାରେ ଜ୍ଞାନ, ବୁଦ୍ଧି, ପରାକ୍ରମ ସବୁ ପରାସ୍ତ । ଟହଟହ ହସୁଥିବା ମଦାନ୍ଧ ଶତପୁତ୍ରର ଶାସନରେ ଧର୍ମ ଏକ ପଳାତକ ଭିକ୍ଷୁ ।

କିଛିବର୍ଷ ତଳେ ବରଗଡ଼ ସହରର ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ଉତ୍ସବ ଅବସରରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ସମସ୍ତ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ - ପାର୍ବତୀ

ଗିରିକୁ ଯେତେଜଣ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଜାଣିଛନ୍ତି ହାତ ଉପରକୁ ଉଠାଅ । ସର୍ବମୋଟ ଜଣେ ହାତ ଉଠେଇଲେ । ଫୁଲନ ଦେବୀଙ୍କୁ କେତେ ଜଣ ଜାଣିଛନ୍ତି ହାତ ଉପରକୁ ଉଠାଅ । ସର୍ବମୋଟ ଏକୋଇଶ ଜଣ ହାତ ଉଠେଇଲେ । ଏହା ଏକ ଗମ୍ଭୀର ସମସ୍ୟା ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ଆମେ ନିଜେ ଅଭିଭାବକ, ଗୁରୁଜନ, ସମାଜର ସମସ୍ତେ ଦାୟୀ । ବିବର୍ତ୍ତନର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରଂପରା, ମାନସିକତା ପାଇଁ ଛାତ୍ର, ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସେତେଟା ଦୋଷାରୋପ ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ, ବରଂ ନିଜ ଉପରକୁ ଦୋଷ ଦେଲେ ଯଥାର୍ଥ ହେବ । ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ବିମର୍ଶ ଗାନ୍ଧୀବେଗରେ କହିଲେ- ମୁଁ ଆଜି କାହିଁକି ପଢ଼ାଉଥିବାବେଳେ ଗାନ୍ଧୀର ଧର୍ମନାୟକଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଜନ୍ମବତୀ ଦେବୀ ଜଣ ପଣ୍ଡିତ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଥମ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ? ସମ୍ବଲପୁର ମାଟିର ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ଉପାଧି ପାଇବାରେ ତାଙ୍କର ଆଇଜାକ୍ ସାହା ଜଣ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ? ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାଜବାହାଦୁର ଉପାଧିକୁ ଜଣ ବାଲୁକେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ? ? ? ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ଏହା ଉଚ୍ଚାରିବାର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଏକଥା ଯେ ଆମେ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରତିଭା, ଇତିହାସ, ଗର୍ବ, ଗୌରବ, ସଂପର୍କରେ ଅଜ୍ଞ ରହି ଦୂରଦର୍ଶନରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କେ.ବି.ସି. (କୌନ ବନେଗା କରୋଡ଼ପତି)ରେ ଭେର ଆମୋଦିତ ଓ ଉତ୍ତୁଲ୍ଲିତ ହେଉ ।

ରତମ୍ଭର କାବ୍ୟପରୁଷ ଶ୍ରୀନିବାସ ଉଦ୍‌ଗୀତା ପ୍ରଭାବଶାଳୀ, ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କଥାଟିଏ କହିଥିଲେ - “ବଂଶୀ ତ ଆଉ ନିଜେ ନିଜେ ବାଜେ ନାହିଁ ନିନାଦିତ ହୁଏ ଅନୁରାଗରେ, ଆପଣାର ହୃଦୟ ବି ସେମିତି ବଂଶୀଟିଏ ବେଶ ମୃଦୁ, ଛଡ଼ ପାଲଟି ଯାଏ ଅନାଦରରେ ।”

କ୍ଷେତ୍ର ଯାହାକି ହେଉ ଏକ ସକାରାତ୍ମକ

ଚିନ୍ତା, ଚେତନା ସହ ନିର୍ମଳ ଭାବାବେଗରେ ସର ଓ ସାଧୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ପବିତ୍ରତାର ସହ ପ୍ରତିଭା ଅନୁଷ୍ଠାନ ପୂର୍ବକ ପ୍ରତିଭା ପୂଜାର ମହାନ ପରଂପରା ଜାରି ରଖିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଏ ମାଟିର ଇତିହାସ ନମସ୍ୟା ଯେଉଁ ମହାମହିମଙ୍କ ଅବଦାନ ଏ ମାଟି, ପାଣି, ପବନକୁ ଗୌରବାନ୍ୱିତ, ପବିତ୍ର କରି ତୋଳିଛି ସେଇ ପ୍ରତିଭାମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ପୂର୍ବକ ପରପୁରୁଷଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ, କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ, ଆଦର୍ଶ ପଥ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ସହ ସମ୍ବନ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ସହାୟକ ହେବ । ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା ଉନ୍ମୋଚନ କଲେ ଆମ ଆଗରେ ଉଭା ହୁଅନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନେଶ୍ୱର ଦାଶ (ରୋହିଣୀଆ), ପ୍ରହ୍ଲାଦ ପ୍ରଧାନ (ଅତପାଳି), ଦୟାନିଧି ମିଶ୍ର, ଶଶିଭୂଷଣ ମିଶ୍ରଶର୍ମା (ବୁଢ଼ାମାଣ୍ଡେ), ବ୍ରଜମୋହନ ପଣ୍ଡା, ଶିବପ୍ରସାଦ ଦାଶ, କୃତାର୍ଥ ଆରାଧ୍ୟ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ଦେବତା, ବାଲୁକେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର । ଗଡ଼ ଭିତରେ ବରଗଡ଼କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଡ଼ରେ ଗୌରବ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ଯେଉଁ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡମାନେ ଔଜ୍ଜ୍ୱଳ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ସେମାନେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ, ହଜେ ସିଂ(ଘେଁସ), ମାଧବ ସାଥୁଆ (ରେମଣ୍ଡା) ଗିରିଧାରୀ ବରାଜ (ଗୁଣ୍ଡୁଡ଼ା), ଫକୀର ବେହେରା (ବାଲିଟିକ୍ତା), ଆଦି ବହୁମହାନାୟକ । ଏ ଅଞ୍ଚଳରୁ ପ୍ରତିଭା ପୂଜା ଯେମିତି ‘ବରପୁତ୍ର’ (ଗାନ୍ଧୀସ୍ମୃତି ପାଠାଗାର, ବରଗଡ଼ର ବାର୍ଷିକ ମୁଖପତ୍ର), ଓଡ଼ିଶା ସାଂସ୍କୃତିକ ସମାଜ, ସମ୍ବଲପୁର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ‘ଉପେକ୍ଷିତ ବରପୁତ୍ର’ ବିପ୍ଳବୀ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଜୀବନୀ ସହ ଜଣେ ପ୍ରତିଭାଙ୍କ ଉପରେ କୁମାର ହାସନଙ୍କ ‘ଅଗ୍ନିପଥ’ରେ ଆଲୋଚନା ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । ପ୍ରତିଭାପୂଜା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଣିଧାନଯୋଗ୍ୟ ଅବଦାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି ବରଗଡ଼ରୁ ପ୍ରକାଶିତ ‘ଗଣଭଣ୍ଡାହାର’,

‘ରତ୍ନଭୂମି’, ‘ନୀତି ନନ୍ଦିଘୋଷ’ । ପ୍ରତିଭାପୂଜା ପାଇଁ ଯେମିତି ଗୁଣମୁଗ୍ଧ, ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ହୃଦୟ ସମ୍ପନ୍ନ ଦରଦା ଗ୍ରାହକଟିଏ ଲୋଡ଼ା, ଠିକ୍ ସେମିତି ଏହିଗରେ ପତ୍ରପତ୍ରିକା, ଗଠିତ ସ୍ମୃତିକମିଟୀମାନଙ୍କର ଅବଦାନ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ । ବରଗଡ଼ ଅଞ୍ଚଳ ସାରସ୍ୱତ ସରହଦଟିଏ । ସର୍ବଜନ ଅବଗତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ବହୁ ପତ୍ରପତ୍ରିକା ମଧ୍ୟରୁ କିୟଦଂଶ ଏଠି ପ୍ରକାଶ ନକରି ରହିପାରୁନି, ତାହା ହେଉଛି ଗଣଭଣ୍ଡାହାର, ରତ୍ନଭୂମି, ସତ କହେଲେ ଛାତିଫାଟେ, ଅପିଲ, ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଭୂମି, ନନ୍ଦିଘୋଷ, ବିକଳ ବିରାଟ, ବେତାଳ ଭ୍ରମଣ, ସଂଚିତା ନିର୍ଦ୍ଦର, ଜଟାତୁଳସୀ ଓ ସଏଲତା (ଘେଁସ), ଦର୍ପଣ (ହିନ୍ଦୀରେ, ବରପାଲି), ବିଜୟା (ବରପାଲି), ସରସ ପ୍ରବାହ (ବରପାଲି), ସଂପର୍କ (ବରପାଲି), ନିର୍ବିଶଙ୍କ, ମାତୃଶକ୍ତି (ପଦ୍ମପୁର), ଶିଶୁଲେଖା, ସୁବର୍ଣ୍ଣଦାସ, ଜଳାମାଣିକ ଇତ୍ୟାଦି । ଏ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରତିଭାମାନଙ୍କର ସ୍ମୃତିକୁ ଉଜ୍ଜୀବିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗଠିତ ସ୍ମୃତି କମିଟୀ ମଧ୍ୟରୁ ଦୟାନିଧି ସ୍ମୃତି କମିଟୀ, ଲେଙ୍କୁମିଶ୍ର ସ୍ମୃତି କମିଟୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, କୃତାର୍ଥ ଆରାଧ୍ୟ ସ୍ମୃତି କମିଟୀ, ବରଗଡ଼, ଗାନ୍ଧୀର ଧର୍ମନାୟକ ସ୍ମୃତିକମିଟୀ, ବରପାଲି, କୃଷିଂହ ଗୁରୁ ସ୍ମୃତି କମିଟୀ, ଅଭିମନ୍ୟୁ ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦ, ଘେଁସ, ଆଦିଙ୍କ ପ୍ରୟାସ ଓ ଅବଦାନ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ଏକଦା ସାରସ୍ୱତ ସାରଥୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି କହିଥିଲେ - ଆମ ଦେଶର ଲୋକ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାହିତ୍ୟକୁ ତାର ପ୍ରକୃତ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେବାକୁ ଶିଖି ନାହାନ୍ତି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାହିତ୍ୟର ଭବିଷ୍ୟତ ଅନ୍ଧକାରାନ୍ଧରୁ, ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ । ଅଥଚ ଏହି ସାହିତ୍ୟ ହିଁ ହେଉଛି ଜାତିର ପ୍ରତିଭା ତଥା ପତିଆରାର ଦର୍ପଣ । ଇଂରେଜ ଜାତି ତାର ଆବିଶ୍ୱସାମ୍ରାଜ୍ୟ

ଅପେକ୍ଷା ସେକ୍ସିଆଲକୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥିଲା । ଆଉ ଆମ ଲେଖକମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ମୂଲ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ମଧ୍ୟବିତ୍ତଠାରୁ ମଧ୍ୟ ନ୍ୟୁନ, ଏହାଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଲଜ୍ଜା ଓ ପରିତାପର କଥା ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ । ଆମେ ଏତେ ମାତ୍ରରେ ଆବୁମନସ୍ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଯାଉଛୁ ଯେ ସୂତି ତୀର୍ଥ ଗେଁସ, ପାଣିମୋରା, ରେମୁଣ୍ଡା, ରୋହିଣିଆ, ଅନ୍ଧପାଲି, ବାଲିଟିକ୍ରା, ବରପାଲି, ରୁଷୁଡ଼ା ଆଦି ସଂପର୍କରେ ଜ୍ଞାନ ଆହରଣ ପାଇଁ ଉଦାସୀନ । ଏ ସ୍ୱପ୍ନେଶ୍ୱର ଦାଶଙ୍କ ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ (ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରବନ୍ଧ), ‘ମଣିମାଳା (ସଂସ୍କୃତ)’, ‘ଶୈବ ଚିନ୍ତାମଣି’ (ସଂସ୍କୃତ), ‘ଶୂନ୍ୟ ସିଦ୍ଧିଚକ୍ର’ (ସଂସ୍କୃତ) । ‘ଅଭିଧର୍ମ ସମୁଦୟ’, ‘ଅଭିଧର୍ମ କୋଷଭାଷ୍ୟ’, ‘ପାଲିଧର୍ମପଦ’, ‘ପାଲିଭାଷାର କେତୋଟି ସମସ୍ୟା’, ‘ଗଂଗାଧର ଜୀବନୀ’, (ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିନ୍ଦୀରେ ପ୍ରକାଶିତ) ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ସମୂହ ଉପରେ ଆମେ ଅଜ୍ଞ । ଅନୁବାଦ ସାହିତ୍ୟରେ ଅନନ୍ୟ ପ୍ରତିଭାର ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ସ୍ୱ. ଶଶୀଭୂଷଣ ମିଶ୍ରଶର୍ମା, ରାଧାବଲ୍ଲଭ ମିଶ୍ର (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ), ସ୍ୱ. ଦୟାଲାଲ ଯୋଷୀ (ଗୁଜୁରାଟିରୁ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ), ସ୍ୱ. କେଶବ ଚନ୍ଦ୍ର ମେହେର (ହିନ୍ଦୀରୁ ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ), ସ୍ୱ. ଗୋପାଳ କୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଶ୍ୱିନୀ ତ୍ରିପାଠୀ, ଜିତେଶ୍ୱରୀ ଦାଶ ଆଦିଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ସମ୍ଭାରୁ ଆମେ ନିରାପଦ ଦୂରତ୍ୱ ରକ୍ଷା ପୂର୍ବକ ଆମେ ସମ୍ମତ ଓ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ । ବରଗଡ଼ରୁ ପ୍ରକାଶିତ ତିନୋଟି ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରେକୃଷ୍ଣ ଦାଶ, ଶ୍ରୀ ରବିନାରାୟଣ ସାହୁ, ଶ୍ରୀ ପ୍ରଦୀପୁଜାନୁ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଅବଦାନ ପ୍ରତି ଉଦାସୀନ । ଓମର ଖୟାମଙ୍କ ରୁବାୟତକୁ ବରଗଡ଼ରୁ ଅନୁବାଦ କରିଛନ୍ତି ଏରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର, ଏଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର, (ସମ୍ବଲପୁରୀ

ଭାଷାରେ), ଏ ବୁଢ଼ାମାଷ୍ଟେ, ଏ ପ୍ରଭାତ ମିଶ୍ର, ଯାହା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଗର୍ବ ଗୌରବର ବିଷୟ ଯଦିଓ ଏ ଦିଗରେ ଆମର ଧ୍ୟାନ ଓ ଧାରଣା ନକାରାହୁକ । ଏ ଶିବ ପ୍ରସାଦ ଦାଶଙ୍କ ଅମୂଲ୍ୟ ରଚନାକୁ ଘରେ ରଖିବାର ଆଗ୍ରହ ଆମର ନାହିଁ । ଏ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ବହିଦାର, ଏ ହେମଚନ୍ଦ୍ର ଆର୍ୟ୍ୟ, ଶ୍ରୀ ହୃଦମଣି ପ୍ରଧାନ, ଶ୍ରୀ ଧନପତି ମହାପାତ୍ର, ଶ୍ରୀ ହଳଧର ନାଥ, ଶ୍ରୀ ଉତ୍ପନ୍ନ ଭୋଇ, ଶ୍ରୀ ଅମୃତଲାଲ ସାହୁ, ଡ. ସୁବାସ ମେହେରଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଓ ସ୍ୱରର ନିକଟତର ହୋଇ ସାଧନା ଓ ପ୍ରତିଭା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ ପୂର୍ବକ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାରେ ଆମେ କୃତଜ୍ଞ । ନବନାଟ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରଂପରାର ସମର୍ଥ ଓ ସମୃଦ୍ଧ କଳାକାର ଏହରେକୃଷ୍ଣ ପୂଜାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଗବେଷଣା ଓ ଚିନ୍ତନ ବର୍ଜମାନ ଆବଶ୍ୟକ, ସେଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ବୁଝୁ । ସାରସ୍ୱତ ସାଧନାରେ ନିମଜ୍ଜିତ ନାରୀ ପ୍ରତିଭା ଓ ବାଣୀପାଣି ପ୍ରଧାନ, ଜିତେଶ୍ୱରୀ ଦାଶ, ମନୋରମା ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ସେବାଶ୍ରୀ ପାତ୍ର, ଶର୍ମିଷ୍ଠା ସାହୁ ପରି ବହୁ ସମର୍ଥ ସୁଷ୍ମାଙ୍କୁ ଆମେ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାର ପରମ୍ପରାଟିଏ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରିଶଙ୍କର ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଇଂରାଜୀ କାବ୍ୟ “Stone Forest” ଓ “Second Life” ଅଧ୍ୟାପକ ମନୋଜ କୁମାର ଦାଶଙ୍କ କାବ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ “Frames of Life”, ରମାକାନ୍ତ ସିଂ ଅକେଲାଙ୍କ ପ୍ରତିବନ୍ଧ ପ୍ରୟାସରେ ପ୍ରକାଶିତ ହିନ୍ଦୀ ପତ୍ରିକା - କୋଶଳ ପ୍ରହରୀ, ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସାମୁହିକ ଧ୍ୟାନ, ସଦିଚ୍ଛା ଓ ସହଯୋଗ ଲୋଡ଼ା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । କିଛିକାଳ ପାଇଁ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ କଳା, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତିକୁ ଉଚ୍ଛାବିତ କରି ପାଡ଼ି ନିର୍ବିଶେଷରେ ସଂପର୍କର ସେତୁବନ୍ଧଟିଏ ବାନ୍ଧିଥିବା ସ୍ୱର୍ଗତ ପ୍ରଭାତ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଅବଦାନ କେବେ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିବାର

ନୁହେଁ । ମୋର ସଠିକ୍ ମନେଅଛି କବି ସେନାପତି ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କେଶରୀ କହିଥିଲେ - ଏଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ଅଭାବରୁ ଅନୁରାଗର ଅଭାବ ମଣିଷକୁ ବେଶି ଦୁଃଖି କରିଦିଏ । ନିର୍ବସେ ଯାହା କହିଥିଲେ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ମୂଳରେ ପ୍ରବଳ ଲଜ୍ଜାଶକ୍ତି ବିଦ୍ୟମାନ, ସଂଶୟଜାତ ହୁଏ ଆମ ଲଜ୍ଜାଶକ୍ତି ଓ ଗତିଶୀଳତା ଭିତରେ “A State of inertia” ଉଭା ହୋଇ ଯାଉନି ତ ? ଗତିରେ ହିଁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଶକ୍ତିର ପ୍ରକାଶ, ସଂସ୍କୃତିର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଓ ସଭ୍ୟତାର ଜୟଯାତ୍ରା । ଏକ ଗଭୀର ଓ ଗମ୍ଭୀର ଭାବାବେଗରେ ପୀଡ଼ିତ ଏ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି କହିଥିଲେ- ଜାପାନରେ ଦୁଇଜଣ ଲେଖକଙ୍କ ଆୟ ସେଠାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଆଦାୟଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ । ରୁଷ ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ବହିପତ୍ର ସରକାରୀ ସୂତ୍ରରେ ଛପା ଓ ବିକ୍ରୀ କରାଯାଇଥାଏ । ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ସାହିତ୍ୟିକ ତାର ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ଏକାନ୍ତ ନିର୍ଭର କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଥିବା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅତି ବିରଳ । ସାହିତ୍ୟ ଆମ ଦେଶରେ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ଅବସର ସାମଗ୍ରୀ । ଯେଉଁମାନେ ଆଜି ସାହିତ୍ୟିକ ପଦବୀତ୍ୟ ସେମାନେ ହୁଏତ ପ୍ରଫେସର, ଓକିଲ, କିରାଣୀ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ କିମ୍ବା ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମର ଅନ୍ୟକିଛି ଭୂମିକାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ । ଏହାର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ଗ୍ରାହକତାର ଅଭାବ । ପାଠକର ବହି କିଣିବା ପାଇଁ ବୀତସ୍ମୃତତା । ପ୍ରତିଭାପୂଜାର ମହାନ ପରଂପରା ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିବା ପାଇଁ ସଭିଏଁ ସମର୍ପିତ ଭାବାବେଗରେ ଟିକିଏ ଭିନ୍ନମୁଖୀ ହୋଇଯିବା । ସୁଷ୍ମା ଓ ସୃଷ୍ଟିକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା । ପ୍ରତିଭା ଅନୁକ୍ଷେପ ଓ ପ୍ରତିଭା ପୂଜାକୁ ସମର୍ପିତ ଦେଶଭକ୍ତି ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା । ଏ ଅଞ୍ଚଳ ଚିତ୍ରକଳା, ବାନ୍ଧକଳା, ଶିଳ୍ପକଳା, ସଂଗୀତକଳା, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ସମାଜସେବା, ଆଦି ବହୁ ଚତୁର ଖଣି

ଖଦାନଟିଏ । ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ମନୋଭାବରେ ପ୍ରତିଭା ଅନ୍ୱେଷଣ ଓ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରତିଭା ପୂଜାର ଉଚିତ୍ତାସ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଆଗାମୀକୁ ଆହୁରି ମହତ୍ତ୍ୱ କରି ତୋଳିବା । ବିବାଦୀୟ ହେଉଥାଉ ଶେଖର କପୁରଙ୍କ "Bendit Queen", ମୀରା ନାୟାରଙ୍କ 'କାମସୂତ୍ର', ମହେଶ ଭଟ୍ଟଙ୍କ 'ଜଖମ', ଦୀପା ମେହେଟାଙ୍କ 'ପାୟାର' ଓ 'ଝାଟର', ଆମେ ଏକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧାତ୍ମକ ପୁଲକ (Aesthetic thrill)ରେ ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ହେବା । ମନୋରଞ୍ଜନ ସାହୁ ଓ ମୋହନ ସାହୁମାନେ କଳା ଓ କୃତିରେ ଆହୁରି ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ହୁଅନ୍ତୁ, ମନୋଜ ମେହେର ଓ ହୃଷୀକେଶ ମେହେର ମାନେ

କବଚିୟ ଉତ୍ତାଣରେ ଆହୁରି ବିଭୋର ରହନ୍ତୁ । ତତ୍କୃତ ମଣୀୟ ମେହେର ଓ ଅଧ୍ୟାପକ କିଶୋର ମେହେରମାନେ ଗବେଷଣା ଓ ମନନଶୀଳ ଚିନ୍ତା ଚେତନାରେ ଆହୁରି ମସଗୁଲ୍ ରହନ୍ତୁ, ରାଜେନ୍ଦ୍ର ସିଂହପୁର ଓ ଧରଣୀ ବିଶ୍ୱାଳମାନଙ୍କ କଳା ଓ ପେଣ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ଷ୍ଟୋକ୍ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ଜୀବନ୍ତ ହେଉ । କବିତାର କଳ୍ପଲୋକରେ ଆସାନ ଓ ବତୁରା ଉଦ୍ଭାସରେ ମତୁଆଲ କବିକୁଳ ମନୋଜ ପୂଜାରୀ, ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପାଢ଼ୀ, ଶୁକମୁନି ମେହେର, ଅଶୋକ ପୂଜାହାରୀ, ପ୍ରକାଶ ବିଶ୍ୱାଳ, ସଂଚିତ୍ ଦାଶ, ମାନସ ଦେବତା, ଶୁଭେନ୍ଦୁ ସୁଧା ଷଡ଼ଙ୍ଗୀମାନେ ଆହୁରି ଆହୁରି ପ୍ରତିଭାବାନ ହୋଇ ଏ ମାଟି, ପାଣି ପବନକୁ

ଗୌରବାନ୍ୱିତ କରନ୍ତୁ । ଶେଷ ପାହାଚରେ ଆମେ ଦମ୍ଭଦର୍ପ ଓ ସମର୍ପିତ ଭାବରେ ପ୍ରତିଭାପୂଜାର ପରଂପରାକୁ ଆହୁରି ଗୌରବାନ୍ୱିତ କରି ରଖିବାକୁ କାଳିନ୍ଦୀଚରଣଙ୍କ ସହ କଣ୍ଠ ମିଳେଇ ଆବୃତ୍ତି କରୁଁ ।

ଏ ବିଶ୍ୱ ଯଦି ମତେ
ନ ପାରେ ବୁଝି
ମୋ ବିଶ୍ୱ ରଟିବି ମୁଁ
ନୟନ ବୁଜି ।

■ ଲ' କଲେଜ ରୋଡ଼, ପୋ/ଝି:
ବରଗଡ଼
ମୋ: ୯୮ ୬୧୫୧୦୦୭୨

ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଆତ୍ମହତ୍ୟା: ଆଜି ତୋ ହାଲଗଲ ଭଲ ତ !

■ ଜିରଣ କୁମାର ମିଶ୍ର

ବୈଜ୍ଞାନିକ ମତବାଦ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବିସ୍ଫୋରଣରୁ ଦିନେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ଜଗତରେ ଏକମାତ୍ର ଜୀବସଜାଥାରୀ ଆମ ଜଳଗ୍ରହ ପୃଥିବୀ ଯେ ଏବେ କେବଳ ମୃତ୍ୟୁ, ରକ୍ଷଶ୍ୱାସ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଛି ଏଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ସତ୍ୟଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଭୟର କାରଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଆମେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏଇ କ୍ରମରେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଆଜି ଏଇ ଦୁଃପରିସ୍ଥିତିର କାରଣ ଯେ ବିକାଶ ନାମରେ ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବର ସମ୍ରାଟ ସାଜିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଚଳାଇଥିବା ପୃଥିବୀର ତୀବ୍ର ଶିଳ୍ପାନୁରାଗୀ ଜାପାନ, କାନାଡ଼ା, ଆମେରିକା ଭଳି ଦେଶ । ତେବେ ଏଇ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ନିଜର ଶକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଆମ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ସାମିଲ । ଏଇ କ୍ରମରେ ବିକାଶ ନାମରେ ବିନାଶ ଏକେଣ୍ଡାରେ ଏବେ ବଳି

କା ବକୋରା' ବନିଛି ଓଡ଼ିଶା; ଓଡ଼ିଶାର ଶାନ୍ତ, କାନ୍ତ, ଭୀମକାନ୍ତ ପରିବେଶ ଘେରା ରମ୍ୟ-ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟର ମାଟି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା । ଶିଳ୍ପର ପ୍ରଗତିକରଣ ନାମରେ ପ୍ରଗତିର ନାରୀ ଦେଇ ଏଠାକାର ଶାନ୍ତ, ନିରାହ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିକାଶର ନାମରେ ବିନାଶର ବିଶ୍ୱାସ ଭରିବାକୁ ଏବେ ଗଲିଛି ଯେମିତି ଏକ ଭିତିରିଆ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର । ଯାହା ଏବେ ସମଗ୍ର ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଯେମିତିକି ଯେ ଏକ ମୃତ୍ୟୁଯନ୍ତ୍ର ଭିତରକୁ ଠେଲି ଦିଆଯାଉଛି । ତାହା ଆମେ ସମସ୍ତେ ସଚେତନ ନାଗରିକ, ଶିକ୍ଷିତ ସମାଜ ଜାଣିବି ନାରବ ରହି ସହି ରହିଛୁ ଏହାହିଁ ପରିତାପର ପ୍ରସଙ୍ଗ ।

ଦିନକୁ ଦିନ ଆଶାତୀତ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧିପାଇ ଗଲିଛି ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଶିଳ୍ପ ଏଇଠି । ଗତ ଗୋଟିଏ ଦଶନ୍ଧି ଭିତରେ ଛୋଟବଡ଼ ହୋଇ ହଜାର ହଜାର ଶିଳ୍ପ,

କଳକାରଖାନା ଏଠି ଗଢ଼ି ଉଠିଲାଣି । ଜଳ-ଜମି, ଜଙ୍ଗଲ ପରିସରକୁ ଏଗୁଡ଼ିକ ଅକ୍ତିଆର କରିବା ଦ୍ୱାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ବଞ୍ଚିବାର ସଂଗ୍ରାମ ନାଁରେ ଯେ ଆମେ ମୃତ୍ୟୁର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଲେଣି । ଅତଏବ ଏପରିକି ଭିଜନ - ୨୦୧୦ ବେଳକୁ ଏଇ କ୍ରମରେ ଆମେ ମୃତ୍ୟୁ ଆଉ ମୃତ୍ୟୁ ସାଂଗରେ ହିଁ ଖେଳୁଥିବା କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ । ଏଠାରେ ଆମ କହିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଯେ ଆମେ ଶିଳ୍ପାୟନକୁ ବିରୋଧ କରୁନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଶିଳ୍ପ ନାମରେ ଶୋଷଣକୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳବାସୀ ବିରୋଧ କରନ୍ତି । ଶିଳ୍ପାନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଏଠି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ, ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଥା ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳତାର ବୃଦ୍ଧି, ଚଳଣୀରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ପ୍ରଦେଶର ଜନଜୀବନର ମାନକ ଚଳଣିରେ ଆମର ସମତୁଲ୍ୟତାର, ସର୍ବୋପରି ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ

ଇତିହାସରେ ଆମର ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କିମ୍ବା ମ୍ୟାଟ୍ରିକାଲ୍ ଉନ୍ନତିର କଥା ଯାହା କୁହାଯାଉଛି ତାହା କେବଳ ସତ୍ୟର ଏକ ଅପଲାପ । ତାହା ମିଛ ! ଧୂଆଁ ବାଣ । କାୟା ତଥା ବାସ୍ତବତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ଫଳ ଶୂନ୍ୟ ।

ଏକ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଏଠାରେ କହିବା ସମୀଚୀନ ମନେହୁଏ ଯେ ଯଦି ମହତ୍ତ୍ୱ ତିତ୍ତାଧାରାରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିଳ୍ପର ବନ୍ୟା ତା'ହେଲେ ଏଠି ନିତ୍ୟ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଦାଦନ ଶ୍ରମିକ ସମସ୍ୟା କାହିଁକି । କାହିଁକି ଅନାଚାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟରେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଧାରାରେ ଋଷୀ ଆତ୍ମହତ୍ୟା, ପେଟ ପାଇଁ ପିଲା ବିକ୍ରି, କାହିଁକି ଏବେ ବି ! କାହିଁକି ଅନାହାର ମୃତ୍ୟୁ ! ପୁଣି କେଉଁ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଅଶିକ୍ଷାର ଅନ୍ଧକାରରେ ଏ ମାଟିର ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ଖେଳଣା ଖେଳିବା ବୟସର ଶିଶୁ ଅଳିଆଗଦାରେ ପୁଣି ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ପରିବେଶରେ ନାଳନର୍ଦ୍ଦମାର ପାଣିରେ ପଡୁଛି ସବୁଛି ଏ ଅସ୍ତ୍ରକର ଜନଜୀବନ । ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବ କିଏ ? ପ୍ରଗତିର ଏକମାତ୍ର ବିକଳ କ'ଣ ଶିଳ୍ପର ବନ୍ୟା କି ? ଯଦି ନୁହେଁ ଶିଳ୍ପ ପାଇଁ ଆମ ସରକାରଙ୍କର ଏତେ ଦରଦ କାହିଁକି ? ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଅମାନୁଷିକ ଭାବରେ କାହିଁକି ସରକାରଙ୍କର ତେବେ ବ୍ରହ୍ମା ବିଳିବିଳେଜଲା ପରି ଏମ୍.ଓ.ୟୁ ଏତେ ସଂଖ୍ୟାରେ । ତା'ପୁଣି କରିବାକୁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାକୁ ହିଁ କାହିଁକି ଏକମାତ୍ର ବିକଳ ଭାବରେ ବନ୍ଧା ଯାଉଛି । ଶିଳ୍ପ କଳକାରଖାନା ଗଢ଼ିବାତ ଝଲ ସେ (ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା) ମାଟିକୁ । ଖଣି ଖାଦାନ ନେଇ ମାଲେମାଲ୍ ହେବାତ ଝଲ ସେଠିକି । ଯେମିତି କି ଖାସ୍

ସହିବାର ଶକ୍ତି ଏ ଅସ୍ତ୍ରକର ରହିଛି ବୋଲି ଏ ଲଲାକାକୁ ନିର୍ବିରରେ ଯାହା କରାଯାଇ ପାରିବ । ତେବେ କିଛି କଥା ନାହିଁ; ମଞ୍ଜିଏଠି ଯୋଗା ହେବ ପାଣି ପବନ ଖାଇ ବଢ଼ିଥିବା ଗଛର ଫଳ କିନ୍ତୁ ହେବ ଅନ୍ୟଠାରେ, ଏ କେଉଁ ବିରୁଦ୍ଧ ! ଏ କେଉଁ ଭାରସାମ୍ୟ ନୀତି, ଏ କେଉଁ ସମାନତା । ପୁଣି ଏ କେଉଁ ବିଶ୍ୱ ଭ୍ରାତୃଭାବ ତଥା ଆମ ପବିତ୍ର ସଂବିଧାନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟିତ ସ୍ୱରୂପ ସାବଧାନ । ସୁନାପିଲା ସହିଯାଏ ବୋଲି ସେ ଭୋକ ଓପାସରେ ରହିବ, ଅଥଚ ଦୁଷ୍ଟପିଲା ଖାଇବ ବିରିଆନି ଏଇ କେଉଁ ନ୍ୟାୟ ? ଅବଶ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରତି ଏଇ ବୈମାତ୍ସଲ୍ୟ ମନୋଭାବ ଯେମିତି ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ ଧାରାରେ ଝଲିଛି । ତା' ନହେଲା ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜୟନ୍ତୀ ସୋପାନରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲେ ହେଁ ଏହାର ଦୁର୍ଗତି ଆଜିଯାଏ ଦୁର୍ଗତି ହୋଇ ରହିଲା କେମିତି ? ଏମିତି କେତେ ପୋଲିସ ଗଲେଣି ସେଇ ପାଣି କିନ୍ତୁ ସେମିତି ଅଛି ଏମିତି ଭାତ ଗଲାଣି ସେଇ ହାଣ୍ଡି କିନ୍ତୁ ସେମିତି ଅଛି ନ୍ୟାୟରେ ଆଜି ସଫି ଝଲିଛି ଏ ମାଟି । ଧନ୍ୟ ସରକାର, ଧନ୍ୟ ନେତା, ଆଉ ଧନ୍ୟ ଆମେ ଜନତା । ଘରବୁଡ଼ି ପାଣି ଆଶୁଏ ହେଲା ପରେ ବି ଚିକ୍କୁଡ଼ି ଖାଇ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରି ଶୋଇବା ନୀତି ଆମରି ଗଲାନି । 'ଅକ୍ଷୟ ହେଉ ପୁଣ୍ୟ ଜଗତେ ଧର୍ମର ହେଉ ଜୟ' ଯେମିତି ଏ ଅଂଚଳବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଆଜିଯାଏ କେବଳ ବାଣୀ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ।

କ୍ରମଶଃ କ'ଣ ହେବାକୁ ବସିଛି ଏ ଅଂଚଳ । କଳକାରଖାନାର ପ୍ରତ୍ୟୁଷିତ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ, ନିର୍ଗତ ବିଷାକ୍ତ ବାଷ୍ପ ଏଠାକାର ଜଳରାଜି ବିଷତୁଲ୍ୟ ହେବାକୁ ବସିଥିବା

ବେଳେ, ଉର୍ବର ଋଷଜମି ଗୁଡ଼ିକ ଏବେ ଆର୍ତ୍ତଚିତ୍କାର କଲେଣି ଜହରରେ । ନଷ୍ଟଭୁଷ୍ଟ ହେଲାଣି ଆମ ପରିସଂସ୍ଥା । ଜମିଗୁଡ଼ିକ ତ ରସହୀନ ହେଲାଣି ତା ସଂଗେ ସଂଗେ କାରଖାନା ପ୍ରତ୍ୟୁଷିତ ରାସାୟନିକ ଚିକ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଜମିରୁ ରାଣାବେଙ୍ଗ, ଜିଆ, ଧୂସ ସାପ ଭଳି ବିଭିନ୍ନ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ କୀଟଶାବକମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା କ୍ରମେ ଲୋପ ପାଇସାରିଲାଣି । ଧାନକ୍ଷେତରେ ବଢ଼ିଛି ଲେଣ୍ଡାପୋକ ଭଳି କ୍ଷତିକାରକ କୀଟଙ୍କ ରାଜତ୍ୱ । ପରୋକ୍ଷରେ ଯାହା ଉତ୍ପାଦନ ଋଷୀ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଭଳି ଦାରୁଣପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭାବନୀୟ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଯା'ଉଁଥିବେ ଆମେ ମରୁଭୂମିକୁ ବି ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରି ସାରିଲେଣି । ତା'କି ସାରିଲେଣି ସବୁଜ ଘର ପ୍ରଭାବ (Green House Effect) ର କରାଳ ପରିଣତିକୁ; ଉତ୍ତପ୍ତ ଲଲାକାର ସିଝିଲା ଶବ ସାଜିବାକୁ । ଅମୁରବୀର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବରେ ଆମେ ବି ଚିତ୍କାର କରି ବସିଲେଣି ପାଣି ମୁହାଏ ପାଇଁ । ସାରାରାଜ୍ୟକୁ ଭାତ ବାତୁଥିବା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏଇଭଳି ଯଦି ପରିବେଶ ତଥା ଜଳବାୟୁ ପ୍ରତି ଦିଶାହୀନ ହୋଇ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଶିଳ୍ପରାଜ ଧାରା ଝଲୁ ରହେ ଦିନେ ଅନ୍ୟଠାରେ ଯେ ଭାତ ମୁଠେ ପାଇଁ ଆମେ ହାତ ପାତୁଥିବା ଏହାକୁ ଏତେ ହାଲୁକା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆଦୌ ଶୁଭଙ୍କର ନୁହେଁ । ଏଣୁ ସାଧୁ ସାବଧାନ । ବେଳ ବଢ଼ିବାର ବେଳ । ସତ୍ୟମେବ ଜୟତେ ।

■ ଏଡ଼ିଭୋକେଟ୍
ପୂର୍ବତନ ସଂପାଦକ (ଡିବିଏ),
ବରଗଡ଼
ମୋ: ୯୩୩୭୭୭୮୧୫୮

‘ନୂଆଁଖାଇ’ - ମିଳନ ଓ ବିଶ୍ୱାସର ଅତୁଟ ସେତୁ

ଆଜିର ମଣିଷ ଶିକ୍ଷା ଓ ବୈଷୟିକଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ବଳରେ ଯେତେ ଆଗକୁ ଯାଏ ବଢ଼ାଇ ଚାଲିଛି, ତା ଭିତରେ ଥିବା ମାନବୀୟ ଗୁଣ ସେତେ ଦୂରେଇବାରେ ଲାଗିଛି । ସମାଜରେ ଦେଖାଦେଇଛି ଅଶାନ୍ତି, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ଅସମାନତା ଓ ଅସୁଯା ଭାବନା, ଏଇ ‘ଅ’ର ଉଚ୍ଚିତ୍ତଳରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ମଣିଷ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ଓ ସଂକୁଚିତ, ଶାନ୍ତି ଓ ସଦ୍‌ଭାବନାରେ ରହିବା ପାଇଁ ଖୋଜିବସେ ‘ମଣିଷ ପଣିଆ’ର ରାହା । ମଣିଷ ସମାଜରେ ସହାବସ୍ଥାନ, ମିଳନ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ପରମ୍ପରା ଓ ଶାନ୍ତି ବା କୋଶଳାଞ୍ଚଳର ମହାନ ଗଣପର୍ବ ହେଉଛି ‘ନୂଆଁଖାଇ’ । ସାରା ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ମହାସମାରୋହରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାଏ ଆମ ଏଇ ଗଣପର୍ବ । କିନ୍ତୁ ଆମ ନୂଆଁଖାଇରେ ରହିଛି ଏକ ‘ନିଆରା ପରଂପରା’ ଯାହାକି ସାରାବିଶ୍ୱରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେନାହିଁ । ‘ବିଶ୍ୱଭ୍ରାତୃତ୍ୱ’, ମୈତ୍ରୀ ଓ ସଂହତି ସୃଷ୍ଟିର ‘ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଗଶାଳା’ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ ।

ଯଦିଓ ଓଡ଼ିଶାର ଜୌଗୋଳିକ ମାନଚିତ୍ରରେ ମୋର ଗାଁର ରହିଛି ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟତା ଏହାର ନିଆରା ପରଂପରା ସାରାବିଶ୍ୱକୁ ବାର୍ତ୍ତା ଦିଏ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକ - ଅଭିନ୍ନ । ବରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ୟାନ୍ୟୋନ୍ୟ ଆମର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ଛୋଟ ଗାଁ ସାନସରାଇପାଲି, ଯେଉଁଠି ଦୀର୍ଘ ୨୧ ବର୍ଷ ଧରି ପାଳିତ ହୋଇଆସୁଛି ‘ସାମୁହିକ ନବାନ୍ନ ଭକ୍ଷଣ’ ପର୍ବ । ଏହାର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ହେଉଛି ଗାଁର ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନିତା (ଜାତି, ଧର୍ମ, ବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତେ) ଏକାଠି ମିଶି ଗୋଟିଏ ଭୋଜିର ଆନନ୍ଦ ନେବା । ଯାହାକି ବିଶ୍ୱରେ ଅନନ୍ୟ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ଭାଦ୍ରବମାସ ଆରମ୍ଭ ହେଉଣୁ ଗ୍ରାମବାସୀ ସାମୁହିକ ନୂଆଁଖାଇରେ ଏକ ସଭାର ଆୟୋଜନ ହୁଏ । ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଗାଁବାସୀ ସଫାସୁତୁରା କରାଯାଏ ।

ନବାନ୍ନର ସାମୁହିକ ଭୋଜି ପାଇଁ ନିଜ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଗ୍ରାମବାସୀ ଅଜାତି ଦେଇଥାନ୍ତି ତାଳି-ଝଉଳ ଓ ପନିପରିବା । କିଏ କେତେ ଦେବ ତା’ର ହିସାବ ନଥାଏ । ଗାଁର ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଯେଉଁଠି ଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିଥାନ୍ତି ଏହି ଦିନ । ଏହି ଦିନ ଭୋରରୁ ସମସ୍ତେ ଗାଧୋଇ ନୂଆଁବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧି ଘରେ ଘରେ ଗୋଧନ ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି । ଋଷୀ ନିଜର କ୍ଷେତକୁ ଯାଇ ଅରୁଆ ଝଉଳ ଓ ଧୂପଦୀପ ଜେଇ ବସୁଧାମାତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରେ ପିଠାପଣା କରି ଇଷ୍ଟଦେବୀଙ୍କୁ ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି । ଯା’ପରେ ସମସ୍ତେ ଗୁଣ୍ଡ ହୋଇଥାନ୍ତି - ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ମନ୍ଦିର ମଣ୍ଡପରେ । ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭୋଗ ଲାଗିବା ସମୟରେ ହରିବୋଲ, ହୁଳହୁଳି ଧ୍ୱନିରେ ଗାଁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଗାଁ ପୁରୋହିତଙ୍କଠାରୁ ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନିତା ସାମୁହିକ ନବାନ୍ନ ପାଇଥାନ୍ତି । ନବାନ୍ନ ପରେ ବନ୍ଧୁ ସହୋଦରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପିଠାପଣା ବଞ୍ଚାଯାଇଥାଏ । କନିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠଙ୍କୁ ପ୍ରଣିପାତ ଓ ସମବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର କୋଳାକୋଳି ଦୃଶ୍ୟ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶକୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର କରେ । ମାନଅଭିମାନ ସବୁକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇ ପରସ୍ପରକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ, କୁହାର, ପାଦଛୁଇଁ ପ୍ରଣିପାତ ବା ‘କୁହାର ଭେଟ’ର ଦୃଶ୍ୟ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶକୁ ଅଧିକ ରୋମାଞ୍ଚକର କରେ ।

ସାଧାରଣତଃ ନବାନ୍ନ ଭକ୍ଷଣ ନିଜ ପରିସର ଭିତରେ ହୋଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ ‘ସାମୁହିକ ନବାନ୍ନ’ ଗାଁର ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମନ୍ଦିର ମଣ୍ଡପରେ ଏକା ସାଥରେ ଆନନ୍ଦ ନେବାବେଳେ ଗାଁରେ ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନିତାଙ୍କଠାରୁ ନବାନ୍ନ ପାଇବା ବେଳେ ଏକସ୍ୱରରେ ‘ଜୟ ରାମ ଶ୍ରୀରାମ ଜୟ ଜୟ ରାମ’ ଗାନ କରି ନବାନ୍ନ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନ ଖାଦ୍ୟ

■ ଅଧ୍ୟାପକ ଡ. ରମେଶଚନ୍ଦ୍ର ସୂପକାର (ସମତା ଭୋଜନ) ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଭାତ, ଡାଲି, ତରକାରୀ, ଖଟା, କ୍ଷୀର, ପିଠାପଣା, ମିଠା ଇତ୍ୟାଦି । ଉଚ୍ଚନୀଚ, ଧନୀ-ଗରିବ, ଥିଲାବାଲା-ନଥିଲାବାଲା ଭିତରେ ଦେଖାଯାଏନି ପାର୍ଥକ୍ୟ । ସମସ୍ତେ ଏକ - ଅଭିନ୍ନ । ଅନେକ ସ୍ୱତଃସ୍ପୂର୍ତ୍ତ ଭାବେ କହି ଉଠିଥାନ୍ତି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭଗବାନଙ୍କ ସନ୍ତାନ, ଆମେ ଏକ ପରିବାର । ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଭଗବାନଙ୍କ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସନ୍ତାନ । ସତେ ଯେମିତି ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ବିଶ୍ୱଭ୍ରାତୃତ୍ୱ, ଭାବନା “Fatherhood of God, brotherhood of men” ବାସ୍ତବରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ଏଇ ଛୋଟ ଗାଁରେ । ଏଇ ନିଆରା ପରଂପରା ଗାଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକତା ସୂତ୍ରରେ ବାନ୍ଧି ପକାଏ । ଅପରାହ୍ଣରେ କାର୍ତ୍ତିକମଣ୍ଡଳୀ, ଭାଗବତ ପାଠ ଓ ଭଜନ ସଂଧ୍ୟାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହୋଇଥାଏ । ଗାଁରେ କୁନିକୁନି ଛୁଆଙ୍କୁ ନେଇ ଏ ନରସିଂହ ଗୁରୁଜୀ ସ୍ମାରକୀ ସଂଗୀତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରି ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ କରାଯାଏ । ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଆଖପାଖ ଅଂଚଳରୁ ଲୋକଙ୍କ ସମାଗମ ହୋଇଥାଏ ।

ଏଇ ‘ସାମୁହିକ ନବାନ୍ନ’ର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଆଜି ଏଇ ବସୁବାଦୀ, ଜଟିଳ ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟକ୍ରଷ୍ଟ ସମାଜରେ ଅଧିକ ଅନୁଭୂତ ହେଉଛି କାରଣ ଜୀବନର ହିଂସା ଓ ଦ୍ୱେଷ ପରିହାର କରି ଅନ୍ୟକୁ ଭଲପାଇ ଅହିଂସା, ଦ୍ୱେଷହୀନ, ମିଳନ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ତପେ ମଧୁମୟ- ଅମୃତମୟ-ଆଲୋକମୟ ଜୀବନକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାର ଏକ ଅତୁଟ ସେତୁ । ଏଣୁକରି ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁରେ ଭାସି ଉଠେ -

କୋଶଳ ମାଏରୁଁ ଜନମ୍ ଆମର
ମାଁ ମାଏରୁଁ କେ କୁହାର
ଆମର ପରବ୍ ନୂଆଁଖାଇ ଟା
ଆମର ଅସଲ୍ ତହାର ।

କହେବାକେ ପଡୁଛି

■ ହଳଧର ନାଗ

ଏ ସରକାର ନାହିଁ ଦରକାର,
ବନ୍ଦକର ଇ ସ୍ବେଚ୍ଛା
ରକ୍ଷାକୁଲ ଭାସି ଗଲେନ
ଫେର ବି ବଲୁ ଜୟ କିଶାନ ?
ତମେ ବନ୍ଦକର ଇ ସ୍ବେଚ୍ଛା
ରକ୍ଷା ସବୁଠାରୁ ହାନୀମାନ ॥
କୁହା ରାଜନୀତି ଆଲମେ ତମର
ରକ୍ଷା ହେଲେ ସୁଖବାସୀ
ଯଦକାର୍ତ୍ତ ଦୁଇ ଟଙ୍କିଆ ଉଠଇ
ଭଟା ହିଁ ରକ୍ଷାକେ ପାସି
ରକ୍ଷର କର୍ମୀ ଅଲସୁଆ ହୋଇ
କରୁଛନ୍ ନିଶା ପାନ ।
ତମେ ବନ୍ଦ କର ଇ ସ୍ବେଚ୍ଛା,
ରକ୍ଷା ସବୁଠାରୁ ହାନୀମାନ ॥

ରକ୍ଷା କେ ମିଳୁଛି ବେକ୍ ବରମସ୍
ଝୁରିକେ ହାପୁରେ ଜାଲ,
ଧାଉଁଧୁପି ମରେ ଅଧେ ଖୁର ଭରେ
ଲାଗବାରୁ ହୁଏ କାଲ ।
ସମିଆର ସିରେ ବରଷା ନାହିଁ ନ
ବିକିରି ନାହିଁନ ଧାନ,
ତମେ ବନ୍ଦ କର ଇ ସ୍ବେଚ୍ଛା,
ରକ୍ଷା ସବୁଠାରୁ ହାନୀମାନ ॥
ହାଇଲଟିଙ୍ଗ୍ ଧାନେ ସାର ଆର ବିଷ
ହୁଉଛୁ ବହୁରେ ଦାମ୍ ।
ପଡ଼ିଆ ପଡୁଛି ରକ୍ଷାର ଜମିନ,
କିଏ ପାରେ ରକ୍ଷ କାମ୍ ।
କୁଟୀର ଅଗ୍ନି ନାହିଁ ମିଲେ ରକ୍ଷେ
ତହଲ ବିକଲ ଜାନ ।
ତମେ ବନ୍ଦ କର ଇ ସ୍ବେଚ୍ଛା,
ରକ୍ଷା ସବୁଠାରୁ ହାନୀମାନ ॥

ଜିଉରି ସମ୍ବେଦ ସମ୍ବେଦ
ରକ୍ଷାକେ ଦିଏ ଭୁରଭୁସ୍ କରି
ଘେରେଇ ଆନଲେ ରକ୍ଷି ଆତୁ ଲାଗି
ବିଷ ପିଇ ଯାଏ ମରି ।
ଭଉର ଦିଅ ଇ ରକ୍ଷା ଆତ୍ମହତ୍ୟା
କିଏ ଦାୟୀଦାର ଆନ ?
ତମେ ବନ୍ଦକର ଇ ସ୍ବେଚ୍ଛା,
ରକ୍ଷା ସବୁଠାରୁ ହାନୀମାନ ॥

ଘେଁସ, ବରଗଡ଼

କୋଶଲ ମାଟି

■ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଭୋଇ

କୋଶଲ ମାଟିର କୁଆରେ ଆମେ
କୋଶଲ ଆମର ମାଁ
ଆମେ ଜାଣୁଥବାତକ ଗାଉଥିବା
ଇ କୋଶଲ ମାଟିର ନାଁ....
ତାର ଫୁଲ ଫଲ ପାଏନ ପବନେ
ଗଡ଼ା ଇ ଆମର ଦିହି
କେତେ ଭାସିଗେଁ ଇ ମାଟିର କୁଲେଁ
ଜନମ ଦେଇଛେ ବିହି
ଜୀବନ ଦେଇ କରଲେଁ ସେବା
ସାପୁଲ୍ ହେବାରେ ନାଆଁ ...
କୋଶଲୀ କହ କି ସମାଲପୁରୀ
ଭାଷା ତ ଆମର ଗୁଡ଼େ
ମନକେ ମଜେଇ ହସେଇ ରସଇ
ମହ ମହ ବାସ୍ ଛୁଟେ
ଧରମ୍ କରମ୍ ଭିନ୍ ହେଲେଁ ହଉ
ଆମର ଗୁଡ଼େ ମାଁ...
||୧||

||୧|| ବୀର ସୁରେନ୍ଦର ହଟେ ବୀରସା
ଆରୁ କେତେକେତେ ବୀର
ଇ ମାଟିର ମହତ ରଖିବାରକେ
ଦେଲେରେ ଆପନା ଶିର
ଗୁଡ଼େ ରକତେଁ ଗଡ଼ାରେ ଆମେ
କୋଶଲୀ ଆମର ନାଁ...
||୨|| କଲମ୍ ଗାରେଁ ଝରେଇ ଦେଲେ
ଗୀତ୍ ଅମରୁତ୍ ଝର
କବି ଖଗେଶ୍ବର ଭୀମ ଗଙ୍ଗାଧର
ଲୋକକବି ହଳଧର
ତାର ମାଧବ ପାଏନ ପୁରୁଷ ପବିତର
ସରବ୍ ସୁନ୍ଦରୀ ମାଁ....
||୩||

ନାହିଁ କର କିହେ ମାନ ଅଭିମାନ,
ଭେଦଭାବ୍ ବନ ସାନ
ମାଆଁକେ ଉଠେ ବସାଲେଁ ଉଠେ
ପାଏନା ଆମେରେ ଠାନ
ଗୁଡ଼େ ରାଜଭେଁ ବାସ୍ କରୁଛୁ
ସେନ୍ ଅଉ ଯା'ର ଗାଁ....
||୪|| ଗାଏନା ମାଟିର ଗୀତା ଭାଗବତ
ଗାଏନା ପୁରାଣ ପୁଥି
ପିନ୍ଧେଇ ଦେବା ଗଜରା ହାର
ଭକ୍ତିର ଫୁଲ ଗୁଥି
ପାହାତଲେଁ ତାର ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି
ଡାକ ସଭେ ମାଁ .. ମାଁ...
||୫||

■ ଗନିଆଁପାଲି, ବରଗଡ଼

ମୋ: ୯୭୭୭୧୧୦୮୦୭

କ୍ଷୁଦ୍ରରାଜ୍ୟକୁ ବିରୋଧ କାହିଁକି ?

■ ଜିଶୋର ମେହେର

ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ମାୟାବତୀ ବିଧାନସଭାରେ ଏକ ପ୍ରସ୍ତାବ ପାସ୍ କରାଇ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶକୁ ଷ୍ଟିଟି ପ୍ରଦେଶରେ ବିଭାଜନ କରିବାକୁ ସମସ୍ତ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ସେ ପୁରୁର ରାଜନୈତିକ ଲାଭ ପାଇବେ ବୋଲି ଆଶା ପୋଷଣ କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଏହି ପଦକ୍ଷେପକୁ ବିହାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନୀତିଶ କୁମାର ଭୂୟସୀ ପ୍ରଶଂସା କରିଛନ୍ତି । କ୍ଷୁଦ୍ର ଆକାରର ପ୍ରଦେଶ ଗଠନ ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ଶାସନର ଗୁଣାତ୍ମକ ମାନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ବୋଲି ସେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି । କ୍ଷୁଦ୍ରରାଜ୍ୟକୁ ନୀତିଶଙ୍କ ସମର୍ଥନ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର କୋଶଳ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଜଡ଼ିତ ନେତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଛି । ସେମାନେ ପତ୍ର ଲେଖି ମାୟାବତୀ ଓ ନୀତିଶଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଛନ୍ତି ।

ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା ୩୮ (୨) ମତରେ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଅସମାନତା (ସଂସ୍କୃତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବା ଦୃଷ୍ଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ) କମ ହେବା ବିଧେୟ । ଅର୍ଥାତ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟର ଏକ ଅଂଶ ବିକଶିତ ଥାଇ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଅବିକଶିତ ରଖାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ଏଣୁ ସରକାରଙ୍କୁ ଲୋକଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ତାହା ସମ୍ଭବ ବ୍ୟାପକ ବିକେନ୍ଦ୍ରିକରଣ ଦ୍ୱାରା ।

ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ବିଭାଜିତ ହେଲା ପରେ ମୂଳ ରାଜ୍ୟ ଓ ବିଭାଜନରୁ ଜନ୍ମିତ ନୂତନ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସଂଘର୍ଷ, ଅସୁଯୋଗ, କିମ୍ବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ସୃଷ୍ଟିହୁଏ କି ? ଅଧ୍ୟୟନରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଚଡ଼ ରାଜ୍ୟର ବିଭାଜନ ଦ୍ୱାରା ଉଭୟ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଭୁତ ଉପକାର ହୁଏ । ୨୦୦୮ ମସିହାରେ ଭାରତ ସରକାର ଆକଳନ କରିଥିଲେ ଯେ ଛତିଶଗଡ଼ ରାଜ୍ୟର

ଅଭିବୃଦ୍ଧିହାର ୬.୧%, ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ୬.୯% ଓ ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡର ଯଥାକ୍ରମେ ୬.୮% ରହିବା କିମ୍ବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥ୍ୟ କରି ଏହି ସମୟରେ ଛତିଶଗଡ଼ର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାର ୯.୨% ଥିବାବେଳେ ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡର ୧୧.୧% ଓ ଉତ୍ତରାଖଣ୍ଡର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହାର ୮.୮% ରହିଥିଲା । (ମେନଷ୍ଟ୍ରମ - ନଭେମ୍ବର ୫, ୨୦୧୧, ପୃଷ୍ଠା - ୧୯୭) ।

ସାଧାରଣତଃ ମୂଳରାଜ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ଆଶଙ୍କା ଥାଏ ଯେ ରାଜ୍ୟ ବିଭାଜନ ହେଲେ ମୂଳରାଜ୍ୟଟି ଦରିଦ୍ର ହୋଇଯିବ; ଖଣିଜ ସଂପଦ, ଜଙ୍ଗଲ, ଜଳ ଆଦି ନୂତନ ରାଜ୍ୟକୁ ଚାଲିଗଲେ ମୂଳରାଜ୍ୟରେ ବ୍ୟାପକ ଅସୁବିଧା ହେବ । ଆଉମଧ୍ୟ ଉଭୟ ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିକ୍କଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ । ଉପରୋକ୍ତ ସବୁ ଆଶଙ୍କାଗୁଡ଼ିକ ଯେ ଅମୂଳକ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କାରଣ ବିହାର, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଓ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶରେ ସେଭଳି କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନାହିଁ । ଉଭୟ ରାଜ୍ୟର ଜନତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନାହିଁ ।

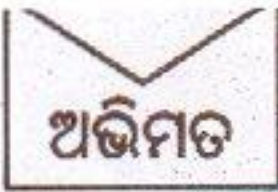
ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ ବେଳେ ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଥିଲା ଯେ ଏଣୁ ଏଣିକି ବିହାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦରିଦ୍ର ହୋଇଯିବ । ବିହାର ଯଦିଓ ଦରିଦ୍ର ହେଲା, ତା'ର କାରଣ ଥିଲା ଅତି ଦୁର୍ବଳ ତଥା ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ରାଜନୈତିକ ନେତୃତ୍ୱ । କିନ୍ତୁ ନୀତିଶଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱ ବିହାରକୁ ଦେଇଛି ସଫଳତା । ଏବେ ବିହାର ଆଉ ଦରିଦ୍ର ନୁହେଁ । ଆର୍ଥିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବେଶ ଉତ୍ସାହଜନକ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦରିଦ୍ର ହୋଇ ଯାଇନାହିଁ । ଦେବରାଜ ସିଂହ ଚୌହାନଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ସେଭଳି ଛତିଶଗଡ଼ ମଧ୍ୟ ଭଲ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛି । ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡର ବିକାଶ ମଧ୍ୟ ତଦନୁରୂପ ହୋଇଛି । ଯଦି ଓଡ଼ିଶା ବିଭାଜିତ ହୋଇ

କୋଶଳ ପ୍ରଦେଶ ତିଆରି ହେଲେ ଉପକୂଳ ଓଡ଼ିଶା ଦରିଦ୍ର ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଭାବିବା ମଧ୍ୟ ଅମୂଳକ ଅଟେ । ଉପକୂଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ କିଛି କମ୍ ସମ୍ଭବ ନାହିଁ । ପାଖାପାଖି ୮୦୦ କି.ମି.ର ଦୀର୍ଘ ସମୁଦ୍ରତଟ, ସୁକିନ୍ଦର ଖଣି, ତାଳଚେରର କୋଇଲା ଓ ଶିକ୍ଷିତ ତଥା ସଚେତନ ଜନତା ଉପକୂଳ ଓଡ଼ିଶାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ । କିନ୍ତୁ ଏଥି ସକାଶେ ଲୋଡ଼ା ସଫଳ ରାଜନୈତିକ ନେତୃତ୍ୱ ।

ଆଜିର ଯୁଗ ହେଲା କ୍ଷୁଦ୍ର ରାଜ୍ୟର ଯୁଗ । ସୋଭିଏତ୍, ଭାର୍ଜିଲା, ପୁର୍ବ ଇଉରୋପ ଭାର୍ଜିଲା, ଆଫ୍ରିକା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହେଲା । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ଯେ ବଳିଷ୍ଠ ହେଲା ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ନାହିଁ । ମଡ଼େପଡ଼େ ପ୍ରଶ୍ନାତ ରାଜନୈତିକ ଓ ସମାଜ ବିଜ୍ଞାନୀ ଜର୍ଜ ଷ୍ଟିଗଲିରଙ୍କ କଥାଟିଏ । ସେ କହୁଥିଲେ - "The closer a government to its people, the better it works" ସିକିମ୍ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ରାଜ୍ୟ - ସମୁଦାୟ ଗରୋଟି ଜିଲ୍ଲା । କିନ୍ତୁ ସିକିମ୍ରେ ଶାସନର ମାନ ବେଶ ଉଚ୍ଚ ବୋଲି ଆମେ ଜାଣୁ । ଉଭୟ ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ ରାଜ୍ୟ ତ୍ରିପୁରା, ମିଜୋରାମ, ମେଘାଳୟରେ ମଧ୍ୟ ଲୋକେ ସରକାରଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ପାଖରୁ ଦେଖନ୍ତି । ଏ ଲେଖକ ନିଜେ ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ।

ଏଣୁ ଶାସନ ଓ ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟା ତଥା ସମାଜର ବ୍ୟାପକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକରଣ ଯୋଜନାରେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ସ୍ଥାନ ନ ପାଉ । ଆମେ ଜିଜ୍ଞାସା ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜିଜ୍ଞାସାର ସୁଯୋଗ ଦେବା ଏହି ସାଧୁ ବିଚାରର ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଜନ୍ମ ନେଉ ।

■ ନିଗମାନନ୍ଦ ବିହାର, ବରଗଡ଼

ଅଭିମତ

ମହାଶୟ,
କୋସଲି କୁହାର ।
ଆପଣଙ୍କର ସଂପାଦିତ
'କୋଶଲ କଥା' ପଢ଼ିଲି । ବଣିଆଁ ଲାଗିଲା ।
ବନେ କବାରଟେ ମୁଡ଼େଇଛନ୍ତି । ପ୍ରୟାସ
ଜାରି ରହୁ । 'ଶୁଭିଳା ପୁର ଭାର ନାହିଁ'
ନିତିରେ ତୁମ୍ଭ ପଡ଼ିଥିଲେ କିଛି ନି ହୁଏ ।

ନିଜର ହଜ୍ଜି ଛଡ଼େଇ ଆନୁବାଜେ ପଢ଼ିବି ।
ମରନିଆଁ ନାହିଁ ମିଲେ । ଆମର କଥା ଆମେ
ନି କହେଲେ ଦୁସରା ଲୋକର କାର୍ଯ୍ୟଗଲା
ଯେ କହେବା । କାର୍ ମୁତ୍ ଦୁଖା ଥିଁ କିଏ
ଉପୋ ଦେଖି କାର୍ ?
ପତ୍ରିକାର ସଫଳତା ଆରୁ ପ୍ରସାର କାମନା
କରୁଛେ । ମାଁ ସମାଲୋଚ ଆପଣମାନଙ୍କୁ

ନିଶ୍ଚେ ବାର୍ କକାବେ । ସବୁ ବେଳେ ଆମେ
ଆପଣଙ୍କର ସାଙ୍ଗେ ଅଛୁ । ହୃଦିରବେ ନାହିଁ ।
'କୋଶଲ କଥା' ଚଳାବାଟେ ପୁଲ-ଚନ୍ଦନ
ପଡ଼ୁ । ଜୟ କୋସଲ । ଭତି ॥

ଆପଣଙ୍କର ସାଙ୍ଗର ଝନେ

■ କରୁଣାକର ଲୋକ

ସଂପାଦକ - 'ସେଲାପଥର' ମହରୁଣି,
ଖପ୍ରାଖୋଲ, ଜି: ବଲାଙ୍ଗିର - ୭୯୭୦୨୮
ମୋ: ୯୭୭୭୪୭୭୪୮୯

'କୋଶଲ କଥା' ପାଇଁ ଲେଖା ଆବଶ୍ୟକ

'କୋଶଲ କଥା' ପତ୍ରିକାରେ
ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ନିୟମିତ ସ୍ଥଳଭାବରେ
ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :-

୧- କୋଶଲ ଇତିହାସ : ଏଇ ସ୍ଥଳରେ
କୋଶଲର ଇତିହାସ, ସ୍ବାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ
କୋଶଲଜାତୀୟ ଗୁମିକା, ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ,
ଧାର୍ମିକ ତଥା ପରିବେଶ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଆନ୍ଦୋଳନ
ସ୍ଥାନିତ ହେବ ।

୨- କୋଶଲ ପରିବେଶ : ଏଇ ସ୍ଥଳରେ
କୋଶଲଜାତୀୟ ପ୍ରତିଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ପାହାଡ଼,
ପର୍ବତ, ନଦୀ, ହ୍ରଦ, ଜଙ୍ଗଲ, ଗାଁ, ସହର ଆଦି
ଉପରେ ତଥ୍ୟ ମୂଳକ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୩- କୋଶଲ କୀର୍ତ୍ତି : ଏଇ ସ୍ଥଳରେ
କୋଶଲଜାତୀୟ ଐତିହାସିକ ସ୍ଥାନ, ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ,
ବରପୁତ୍ର, କବି, କଳାକାର ସାହିତ୍ୟିକମାନଙ୍କର
ଜୀବନାବଳୀ, କୃତି ସ୍ଥାନିତ ହେବ ।

୪- କୋଶଲ ସମ୍ପଦ : ଏହି ସ୍ଥଳରେ
କୋଶଲଜାତୀୟ ଥିବା ଖଣି, ଜଙ୍ଗଲ, କୃଷି,
ଗୋସମ୍ପଦ ଆଦି ଉପରେ ଆଲୋଚନା ହେବା
ସହ ଏହାର ଉପଯୋଗ / ଦୁରୁପଯୋଗ ଉପରେ
ସମୀକ୍ଷାମୂଳକ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୫- କୋଶଲ ସଂସ୍କୃତି : ଏହି ସ୍ଥଳରେ

କୋଶଲଜାତୀୟ ଗୀତ, ନୃତ୍ୟ, ଭାଷା,
ପର୍ବପର୍ବାଣୀ, ଯାନିଯାତ୍ରା ଉପରେ ଆଲୋଚନା
ହେବା ସହ ଏହାର ସାଂସ୍କୃତିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ସମୀକ୍ଷା
ହେବ ।

୬- କୋଶଲ ସମସ୍ୟା : କୋଶଲଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷା,
କୃଷି, ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ, ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ, ରାଜନୀତିକ
ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଆଦି ସମସ୍ୟା ତଥା ଏହାର
ପ୍ରତିକାର ଦିଗରେ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୭- ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ : ଏ ସ୍ଥଳରେ କୋଶଲଜାତୀୟ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ
ସମସ୍ୟା, ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟସେବା, ଏ ଅଞ୍ଚଳର ରୋଗ ତଥା
ତାର ପ୍ରତିକାର ଉପରେ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୮- ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା : ଏଇ ସ୍ଥଳରେ ଆମର
ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ତଥା ସହରାଞ୍ଚଳ ଲୋକମାନଙ୍କର
ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଅନୁଭୂତ ସମସ୍ୟା ଓ
ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂସ୍କାର ଉପରେ ଆଲୋଚନା
ହେବ । ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ରୋଗ ରୂପେ
ବ୍ୟାପ୍ୟଥିବା ରୋଗବାଦୀ ସଂସ୍କୃତି ମଦ, ଲୁଆ,
ଅପେରା, ଆତ୍ମହତ୍ୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବାହ, ଯୌତୁକ
ସମସ୍ୟା, ପାରିବାରିକ ସମସ୍ୟା, ପ୍ରେମିକମାନଙ୍କ
ସମସ୍ୟା ଆଦି ଆଲୋଚିତ ହେବ ।

୯- ଉଦ୍ଭିଷ୍ଟ ଜାଗ୍ରତ : ଏଇ ସ୍ଥଳରେ ପର୍ଯ୍ୟାଟନ
ପ୍ରତି ହେଉଥିବା ଅବିରୋଧ, ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ

ଦେଖାଦେଉଥିବା ଆଞ୍ଚଳିକ ବିଷମତା ଉପରେ
ତୁଳନାତ୍ମକ ଆଲୋଚନା ହେବ ।

୧୦- ସମ୍ବାଦ ସମୀକ୍ଷା / ସାହିତ୍ୟ : ଏ
ସ୍ଥଳରେ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ
କୋଶଲଜାତୀୟ ସ୍ବାର୍ଥ ବା ସ୍ବାର୍ଥବିରୋଧୀ
ସମ୍ବାଦ ଉପରେ ସମୀକ୍ଷାମୂଳକ ଲେଖା ସ୍ଥାନିତ
ହେବ ।

୧୧- ଆୟୁର୍ବେଦ ଓ ଯୋଗ : ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ
ରୋଗ ନିରୂପଣ, ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ ଓ ତା'ର
ପ୍ରୟୋଗ ଓ ଯୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲେଖାମାନ
ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ।

★ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଲମ୍ବା କାଗଜର ପ୍ରାୟ ୩-
୪ ପୃଷ୍ଠାରୁ ବେଶି ହେବନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ
ଗବେଷଣାଧର୍ମୀ ଦୀର୍ଘ ଲେଖାମାନଙ୍କୁ
କୁମ୍ଭାଂଶ... ଭାବରେ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

★ ଲେଖାରେ ଥିବା ତଥ୍ୟ, ସୂଚନା ଓ ମତାମତ
ଲେଖକଙ୍କ ନିଜସ୍ବ ବୋଲି ଧରାଯିବ ।

♦ ଲେଖା ପଠାଇବାର ଠିକଣା :

ସଂପାଦକ

ପୁରୋହିତ ଭବନ, ଏଲ.ଆଇ.ସି. ଅଫିସ ପାଖ,

ଏନ୍.ଏନ୍.-୨, ଚନ୍ଦ୍ରପୁର

ମୋ: ୯୮୭୧୧୯୨୮୪୭, ୯୭୫୮୩୭୧୧୦୩

ଏକ ଅନୁରୋଧ ପତ୍ର

ପ୍ରିୟ କୋଶଲପ୍ରେମୀ ଓ କୋଶଲଜାତୀୟ ଭାଇଭଉଣୀମାନେ 'କୋଶଲକଥା'କୁ କେବଳ କୋଶଲ ସଂପର୍କ
ବାହିନୀର ନୁହେଁ, କୋଶଲଜାତୀୟ ମୁଖପତ୍ର ଭାବେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆପଣମାନଙ୍କର ସୁରୁତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁମିକା
ରହିଛି । ଏଇ ସଂଖ୍ୟାଟି ଦେଖିବା ପରେ ଏଭଳି ପତ୍ରିକାଟିଏର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଅନୁଭବ କରିବା ପୂର୍ବକ ପତ୍ରିକାର
ଭବିଷ୍ୟତକୁ ନେଇ ଆପଣଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଯଦି କିଛି ଆଶାର ସମ୍ଭାର ହୋଇଛି, ତେବେ ନିଜର ସାମର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ
ଆପଣ ଜଣେ ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ଭାବରେ ସହଯୋଗର ହାତ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ବିନୀତ ଅନୁରୋଧ ।

Purohit bhawan

A place of celebrations

ବିବାହ, ବ୍ରତ, ସଭା-ସମିତି, ସେମିନାର, ଜନ୍ମଦିନ ଭଳି ସବୁ ମାଙ୍ଗଳିକ,
ସାମାଜିକ ଉତ୍ସବମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ସହର ମଧ୍ୟରେ ଜାତୀୟ ରାଜପଥ କଡ଼ରେ
ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ହେଉଛି ପୁରୋହିତ ଭବନ ।

ଏହା ସହିତ ଲଞ୍ଜିଂର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପଲବ୍ଧ ରହିଛି ।

ଯୋଗାଯୋଗ : ୯୭୭୮ ୫୭୫୧୩୨

AAP KI JARURAT HAMARA PRAYAS (*Eligible for Finance & Subsidy*)

Rhino 15-Di Power Tiller

Autho. dealer :

KISAN AGRO

Head Office : Gurudwara Chowk, Bargarh

Bargarh Area : Branch Office - (1) Near OM Nursing Home, Attabira (2) Weekly Market, Godbhaga, (3) College Road, Bheden, (4) Opposite Dhan Market, Bhatli, (5) Near Tripathi Hotel, Padampur.

BOLANGIR AREA : Block Chowk, Patnagarh

SAMBALPUR : Opposite Co-operative Bank, Dhanupali

SONEPUR : Tahasil Office Road, Binka and Opposite of High School, Dungripali

ସୁଗ୍ରୀ ଟେଣ୍ଡ ଏଣ୍ଡ ଡେକୋରେଟର, ଗୋବିନ୍ଦପାଲି ଛକ, ବରଗଡ଼

ଫୋ: ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ବିଶି (ଟେକା), ମୋ: ୯୯୩୮ ୨୨୫୭୩୩

Digital Edition: Koshal Katha

This is a digital copy of the

Monthly Journal of “Koshal Katha”,

that is Published from Bargarh, Koshalanchal,

Orissa. With the permission of its Publisher it was

carefully scanned by the State Coordinator of “Koshal

Sangharsh Yuva Sena/Kosys” to make it available online

for the people of Koshalanchal.

Kosys

Koshal Sangharsh Yuva Sena